

Agrárgazdasági Információk

A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK PIACI FOLYAMATAI 2018

NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet

A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK PIACI FOLYAMATAI 2018

Szerkesztette: Stummer Ildikó

Szerzők: Ecsediné Wanek Zsuzsanna
Egri Edit
Isépy Anett
Mándi-Nagy Dániel
Molnár Zsuzsa
Stummer Ildikó
Vadkerti-Tóth Nikolett

Közreműködők: Pásztor Zsuzsanna

Opponensek: Kis Máté
Kovács Gergő Péter

Felelős kiadó: Dr. Goda Pál

Szerkesztőbizottság:	Bíró Szabolcs	Lámfalusi Ibolya
	Dublecz Károly	Pető Károly
	Felföldi János	Potori Norbert
	Fertő Imre	Rieger László
	Herdon Miklós	Stummer Ildikó
	Illés B. Csaba	Szakály Zoltán
	Kapronczai István	Szücs István
	Káposzta József	Takács István
	Kemény Gábor	Tóth József
	Kertész Róbert	Tóth Tamás
	Keszthelyi Szilárd	Vágó Szabolcs

Kiadó:
NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
<https://aki.naik.hu>
aki@aki.naik.hu

DOI: <http://dx.doi.org/10.7896/ai1903>
ISSN 2063-5397
ISSN 1418-2130 (Agrárgazdasági Információk sorozat)

Nyomda, kötetzet: Prime Rate Kft.
© NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatva vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, továbbá bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	5	Juhhús	37
Problémafelvetés.....	5	Világ- és európai piaci tendenciák.....	37
Módszer.....	5	Magyarországi piaci tendenciák.....	37
Eredmények.....	5	Kínálat.....	37
Gabona	7	Bel- és külpiaci értékesítés.....	37
Világ- és európai piaci tendenciák.....	7	A piaci árak tendenciája.....	38
Búza.....	7	Tej és tejtermékek	39
Kukorica.....	8	Világ- és európai piaci tendenciák.....	39
Magyarországi piaci tendenciák.....	10	Magyarországi piaci tendenciák.....	40
Kínálat.....	10	Kínálat.....	40
Bel- és külpiaci értékesítés.....	10	Bel- és külpiaci értékesítés.....	40
A piaci árak tendenciája.....	11	A piaci árak tendenciája.....	41
Olajnövény	15	Zöldségfélék	43
Világ- és európai piaci tendenciák.....	15	Európai piaci tendenciák.....	43
Szójabab.....	15	Magyarországi piaci tendenciák.....	43
Napraforgómag.....	17	Kínálat.....	43
Repcemag.....	18	Bel- és külpiaci értékesítés.....	45
Magyarországi piaci tendenciák.....	20	A piaci árak tendenciája.....	46
Kínálat.....	20	Gyümölcsfélék	47
Bel- és külpiaci értékesítés.....	20	Világ- és európai piaci tendenciák.....	47
A piaci árak tendenciája.....	20	Magyarországi piaci tendenciák.....	48
Cukor	23	Kínálat.....	48
Világ- és európai piaci tendenciák.....	23	Bel- és külpiaci értékesítés.....	49
Magyarországi piaci tendenciák.....	24	A piaci árak tendenciája.....	50
Kínálat.....	24	Bor	51
Bel- és külpiaci értékesítés.....	24	Világ- és európai piaci tendenciák.....	51
A piaci árak tendenciája.....	24	Magyarországi piaci tendenciák.....	52
Sertéshús	27	Kínálat.....	52
Világ- és európai piaci tendenciák.....	27	Bel- és külpiaci értékesítés.....	52
Magyarországi piaci tendenciák.....	28	A piaci árak tendenciája.....	52
Kínálat.....	28	Executive summary	54
Bel- és külpiaci értékesítés.....	28	Introduction.....	54
A piaci árak tendenciája.....	28	Methodology.....	54
Baromfihús és tojás	30	Results.....	54
Világ- és európai piaci tendenciák.....	30	Kivonat	56
Csirkehús.....	30	Abstract	56
Pulykahús.....	30	Mellékletek	57
Tojás.....	31	Mellékletek jegyzéke.....	57
Magyarországi piaci tendenciák.....	31	Rövidítések jegyzéke	67
Kínálat.....	31	Hivatkozások jegyzéke	68
Bel- és külpiaci értékesítés.....	31		
A piaci árak tendenciája.....	31		
Marhahús	34		
Világ- és európai piaci tendenciák.....	34		
Magyarországi piaci tendenciák.....	35		
Kínálat.....	35		
Bel- és külpiaci értékesítés.....	35		
A piaci árak tendenciája.....	35		

Vezetői összefoglaló

Problémafelvetés

A kiadvány a fontosabb hazai termékpályák 2018. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül, de – a 2018. évi előzetes mennyiségi információk alapján – a keresleti és a kínálati oldalon bekövetkező alapvető változásokra is kitér. Emellett rövid kitekintést nyújt a következő évben várható tendenciákról is.

Módszer

Az összeállítás a NAIK AKI Piaci Árinformációs Rendszerének (PÁIR) adataira, valamint a különböző nemzetközi forrásokból származó árinformációkra, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) termelési, iparstatisztikai és külkereskedelmi kimutatásaira támaszkodik. A világ- és európai keresleti és kínálati tendenciák jövőbeni alakulásának bemutatásához elsősorban a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (USDA) és az Európai Bizottság (EC) publikációit használtuk fel. A piaci folyamatok vizsgálata az anyagban egységes szerkezetben történik:

- Világ- és európai piaci tendenciák.
- Magyarországi piaci tendenciák:
 - kínálat alakulása, belföldi termelés, import és készletek;
 - kereslet alakulása, belföldi értékesítés, export.
- A piaci árak tendenciája: világpiaci, uniós és magyarországi ártendenciák.

Eredmények

A gabonafélék (rizs nélkül) globális termelése a várakozások szerint 1 százalékkal csökken a 2018/2019. gazdasági évben az előző szezonzhoz képest, miközben a felhasználás 1,5 százalékkal emelkedik. A rekordszintű készletek 7 százalékkal apadhatnak, tekintettel arra, hogy a 2018/2019. évi szezonzban a világ gabona-termelése (rizs nélkül) 2 százalékkal elmarad a felhasználástól. Magyarországon a 2017. évvel azonos mennyiség, 5,246 millió tonna búza került betakarításra

2018 nyarán, mivel a betakarított terület 6,6 százalékos növekedése (1,03 millió hektárra) és a hektáronkénti hozam hasonló mértékű csökkenése (5,1 tonna/hektárra) kiegyenlítették egymás ellentétes hatását. A kukorica betakarított területének csökkenése ellenére (–5 százalékkal 944 ezer hektárra) a hektáronkénti hozam 24 százalékos javulása (8,4 tonna/hektárra) összesen 7,963 millió tonna kukorica betakarítását (+18 százalék) eredményezte 2018-ban. Az étkezési búza termelői ára 50,7 ezer forint/tonna volt, ami 14 százalékkal haladta meg a 2017. évit. A takarmánybúza termelői ára 12 százalékkal 47,4 ezer forint/tonnára, a takarmánykukoricáé 7 százalékkal 46,5 ezer forint/tonnára emelkedett.

A tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgó, repce, szezám, pálma, kopra, len, ricinus) globális termését az egy évvel korábbinál 11 százalékkal nagyobbra, 577,6 millió tonnára becsülték a 2018/2019. gazdasági évre. Magyarországon a 2017. évi rekordhoz képest 11 százalékkal zsugorodott a napraforgómag területe 2018-ban, 619 ezer hektárról került a tárolókba a termés. A rendkívül magas, 2,96 tonna/hektár hozam ellenére összességében 9 százalékkal 1,8 millió tonnára csökkent a termés. A valaha volt legnagyobb területről, 331 ezer hektárról az egy évvel korábbihoz hasonló (3,0 tonna/hektár) hozam mellett rekordszintű, 1,0 millió tonna repcemagot takarítottak be 2018-ban. A napraforgómag a 2017. évinél átlagosan 7 százalékkal volt olcsóbb 2018-ban (92,1 ezer forint/tonna), a repcemag termelői ára 4 százalékkal 107,7 ezer forint/tonnára gyengült egy év alatt.

A meghatározó piacelemző műhelyek a globális cukortermelés csökkenésére számítanak a 2018/2019. gazdasági évben: ABARES 187 millió tonna, USDA 186 millió tonna, ISO 179 millió tonna. Az Európai Unió cukortermelése 17,6 millió tonna volt a 2018/2019. gazdasági évben, 17 százalékkal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Magyarországon 942 ezer tonna cukorrépat szedtek fel 2018-ban, ami 20 százalékkal kevesebb a 2017-ben betakarított mennyiségnél.

A sertéshús globális termelése 113,08 millió tonna volt 2018-ban, csaknem 1 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbi. A világ sertéshús-kereskedelme a kibocsátás emelkedése mellett élénkült 2018-ban: a globális sertéshúsexport 1,6 százalékkal nőtt, az import nem változott jelentősen. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2018-ban is követék az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 451 forint/kilogramm hasított meleg súly volt 2018-ban, 10 százalékkal múlva alul az egy évvel korábbi átlagárát.

A csirkehús globális termelése 1,9 százalékkal 95,6 millió tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez képest. A világ csirkehúsexportja 1,0 százalékkal 11,2 millió tonnára nőtt, a forgalom csaknem háromnegyedét Brazília, az USA és az EU bonyolította. Magyarországon a vágócsirke élősúlyos termelői ára 2,5 százalékkal 253 forint/kilogrammmra emelkedett 2018-ban a 2017. évihez képest. Az Európai Unió tojástermelése 7,71 millió tonna volt 2018-ban, nem változott lényegesen az előző évihez képest. Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 7,5 százalékkal csökkent 2018-ban az egy évvel korábbi átlagárhoz viszonyítva.

A marhahús globális termelése 62,9 millió tonna volt 2018-ban, 1,5 százalékkal több az előző évinél. A világ marha- és borjúhús-kereskedelme élénkült 2018-ban, a globális export 5,9 százalékkal, az import 5,4 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. Az Európai Unióban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,80 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2018-ban, nem változott az előző évi átlagárhoz képest, ezalatt Magyarországon a vágómarha termelői ára 2,2 százalékkal emelkedett.

A juhhús globális termelése 14,95 millió tonna volt 2018-ban, csaknem 1 százalékkal nőtt az előző évihez képest. Az unió juh- és kecskehústermelése 1,2 százalékkal 862 ezer tonnára mérséklődött 2018-ban, míg Magyarország az előző évinél 4,4 százalékkal kevesebb bányát értékesített a nemzetközi piacon. A vágóbányák termelői ára 8 százalékkal emelkedett.

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejtermelés 2018-ban Új-Zélandon 2 százalékkal, az USA-ban és az EU-ban egyaránt 1 százalékkal nőtt, míg Ausztráliában 2 százalékkal csökkent az előző évihez képest. A nyerstej ára Magyarországon 2018-ban 1 százalékkal emelkedett, míg az Európai Unióban 2 százalékkal, Új-Zélandon

és az USA-ban egyaránt 8 százalékkal csökkent a 2017. évihez képest. Magyarországon a megfigyelt tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2018-ban átlagosan 2 százalékkal volt magasabb a 2017. évinél.

A késői vetés, valamint a hőség és az aszály a zöldségtermés csökkenését eredményezte Magyarországon, amely 1,5 millió tonna körül alakult 2018-ban, 10 százalékkal maradt el a 2017. évi mennyiségtől. Magyarország zöldség-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) negatívra változott 2018-ban az előző évi pozitív egyenleghez képest, mivel a zöldségfélék behozatala 19 százalékkal nőtt, míg a kivitele 13 százalékkal csökkent. A zöldségfélék termelői árindexe 54 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagyban Piacon 2018-ban 2017-hez viszonyítva.

Magyarország összes gyümölcstermése 25 százalékkal 900 ezer tonnára bővült 2018-ban a 2017. évihez képest. Magyarország gyümölcs-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) továbbra is negatív volt, és romlott 2018-ban, mivel az export 22 százalékkal csökkent, míg az import 2 százalékkal nőtt. A gyümölcsfélék termelői árindexe 4 százalékkal mérséklődött a Budapesti Nagyban Piacon 2018-ban az előző évihez képest.

A világ bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 292,3 millió hektoliter volt 2018-ban, 42,5 millió hektoliterrel nőtt a 2017. évihez képest. Az unió bortermelése 182,3 millió hektoliter volt 2018-ban, 27 százalékkal több, mint a 2017. évi. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsának adatai szerint Magyarországon 61,7 ezer hektár ültetvényről 521 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 3,75 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2018-ban. A földrajzi jelzés nélküli (FN) és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozói értékesítési ára 11 százalékkal volt alacsonyabb 2018-ban, mint egy évvel korábban.

Gabona

Világ- és európai piaci tendenciák

A gabonafélék (rizs nélkül) globális termelése a várakozások szerint 1 százalékkal csökken a 2018/2019. gazdasági évben az előző szezonhoz képest, miközben a felhasználás 1,5 százalékkal emelkedik. A rekord-szintű készletek 7 százalékkal apadhatnak, tekintettel arra, hogy a 2018/2019. évi szezonban a világ gabonatermelése (rizs nélkül) 2 százalékkal elmarad a felhasználástól (USDA, 2019a).

Az előzetes adatok szerint rizs nélkül 2105 millió tonna gabona kibocsátásával számolnak a szakértők a 2018/2019. gazdasági évben. Az áthozott készletekkel együtt így a kínálat 2755 millió tonna körül alakul. Az egy évvel korábbinál 4 százalékkal több, 378 millió tonna gabona fordulhat meg a világpiacon és 607 millió tonna maradhat a raktárakban (–7 százalék) a gazdasági év végén (USDA, 2019a).

Búza

Az USDA (2019a) szerint az egy évvel korábbi rekordnál 4 százalékkal kevesebb búza került betakarításra a világon a 2018 júliusától kezdődött gazdasági évben, holott 2018 májusában – az első becslés közzétételkor – még az előző szezon termését alig 1 százalékkal alul múló 748 millió tonna búza kibocsátását helyezték kilátásba (USDA, 2018a). Az akkori várakozásokhoz képest 2 százalékkal 733 millió tonnára romlottak a kilátások. A legfőbb termelők közül rekordtermés került India, a kisebbek közül Argentína tárolóiba, de az előző évinél több búzát arattak Kanadában (+6 százalék) és az USA-ban (+8 százalék) is. Ezzel szemben az Európai Unióban, Oroszországban és Ausztráliában egyaránt csökkent a termelés. Az elemzők a búza globális felhasználását 742 millió tonna körülire becsülik, ez az egy évvel korábbival

közel azonos szint (USDA, 2019b). A búza globális forgalma kissé visszafogottabb lehet a 2018/2019. gazdasági évben az előző évihez képest. A két fő importőr, Egyiptom és Indonézia behozatala ugyan nem változik érdemben, de Algéria, Banglades és Törökország is kevesebb búzát vásárolhat a nemzetközi piacról. Az exportőrök oldaláról az USA és Kanada kivitele élénkülhet nagymértékben. Noha az USDA exportstatisztikája szerint az Egyesült Államok az előző szezon azonos időszakában kiszállítottánál valamivel kevesebb búzát exportált 2018. június 1. és 2019. március 21. között, a 2018/2019. gazdasági évi teljes kivitel akár 5 millió tonnával is felülmúlhatja az egy évvel korábbit, azaz 28,0 millió tonnát szállíthat külföldre. A szakértők ezen várakozást arra alapozzák, hogy a 2018/2019. gazdasági év első felét jellemző, rekord ütemű oroszországi export után – a készletek kiürülésével járó áremelkedés nyomán – a mediterrán térségben az európai mellett az USA-ból származó búza ismét piacossá vált. Az Egyesült Államokból indított szállítmányok elsősorban Egyiptom és Nigéria irányába sűrűsödhetnek. Kanada rekordközele, 24,0 millió tonnás kivitele elsősorban annak köszönhető, hogy Ausztrália aszály miatti kisebb termeléséből adódóan (4 millió tonnával 17,3 millió tonnára) az exportálható búza mennyisége számottevően, 5,5 millió tonnával 10,0 millió tonnára csökken a várakozások szerint a 2018/2019. évi szezonban, így a távol-keleti importőrök például kanadaival pótolhatják a kieső ausztrál behozatalt. Az Európai Unió kivitelét a 2017/2018-hoz hasonlóra jelzik az elemzők, miközben Ukrajnára és Oroszországra gyengülhet. Ezek eredményeként a 2018/2019. gazdasági év végére előreláthatóan az előző szezonban tapasztalt rekordhoz képest világszinten 3 százalékkal 271 millió tonnára csökken a felhalmozott búzakészletek nagysága, ezzel a készlet/felhasználás arányát kifejező mutató 1,1 százalékponttal mérséklődik (1. táblázat).

1. táblázat: A búza globális mérlege

	millió tonna	
	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év
Nyitókészlet	260,95	279,61
Termelés	763,07	733,00
Import	179,14	176,53
Felhasználás	744,40	742,09
Export	181,23	178,91
Zárókészlet	279,61	270,53
Készlet/felhasználás, %	37,56	36,46

Forrás: USDA

Az Európai Unióban (Stratégie grains, 2018a, 2019a) a főbb termelő tagországokat sújtó szélsőségesen száraz, forró nyári időjárás miatt jelentősen csökkent a betakarítható termés nagysága: a hozamok 2017. évihez viszonyított 9 százalékos romlásának (5,5 tonna/hektárra) és a terület 2 százalékos zsugorodásának (23 millió hektárra) eredményeként mindössze 127 millió tonna (–10 százalék) búza termett 2018-ban. Franciaországban 7 százalékkal 33,8 millió tonnára, Németországban 17 százalékkal 20,1 millió tonnára esett a termés. Az Egyesült Királyságban 5 százalékos, Lengyelországban 16 százalékos és Romániában 6 százalékos terméseszkökenést könyvelhettek el a gazdák 2018-ban. Az eddig megnevezett öt tagállamban együttesen 85,8 millió tonna búzát arattak az uniós termőterület 61 százalékáról. Ami a minőséget illeti, uniószerthe igen vegyes a kép. Németországban számottevően javult a malmi búza aránya az összes termésen belül, azonban Romániában és Bulgáriában jelentősen szűkült. Összességében az EU-ban a 2018. évi termés 67 százaléka lett malmi minőségű, szemben a 2017. évi 65 százalékos aránnyal (Stratégie grains, 2018a). A 2018/2019. évi szezon első felében a rendkívül élénk oroszországi búzaexport miatt más exportöröktől származó búza nem volt képes versenyezni az olcsó fekete-tengeri gabonával a közös célpiacon. Az Európai Unióban megtermelt búza kivitele így csak a fekete-tengeri készletek szűkülése és az ár számottevő emelkedése nyomán, 2019. januárjától élénkült. A belpiaci felhasználás 6 százalékos csökkenése mellett az EU átmenő búzakészlete 28 százalékkal 10,8 millió tonnára apadhat (Stratégie grains, 2018b, 2019a).

Az elemzők a szovjet utódállamok közül Oroszország, Ukrajna és Kazahsztán 2018. évi összesített búzatermését 110,6 millió tonnára jelzik, ami az előző év kibocsátását 13 százalékkal múlja alul. Ezen belül Oroszország búzatermelése az előző évi rekordhoz képest 16 százalékkal 71,7 millió tonnára esett, miközben Ukrajnát 25,0 millió tonnára (–7 százalék), Kazahsztáné 13,9 millió tonnára (–6 százalék) csökkent egy év alatt. Noha a versenyképes ára miatt az oroszországi kikötőket rendkívüli volumenű áru hagyta el a szezon első felében, a készletek kiürülésével lassult a kivitel, előreláthatóan az ukrainai és a kazah (liszttel együtt) export sem éri el a 2017/2018. gazdasági évi szintet. A térség kikötőiből így a 2017/2018. gazdasági évinél 9 százalékkal kevesebb búzát, azaz 62,0 millió tonnát hajózhatnak ki a 2018/2019. szezonban (USDA, 2019b).

Az USA-ban az utóbbi években folyamatosan csökkent az őszi búza termőterülete, és 2017 őszén 13,2 millió hektáron került a termőföldre a vetőmag (IGC, 2018). Ezt bőven ellensúlyozta a tavaszi búza termőterületének bővülése, így 2018 nyarán összesen 16 millió hektárról (+5 százalék) 51,3 millió tonna búza

került a magtárakba, az előző szezonban betakarítottánál 8 százalékkal több. A felhasználás 3 százalékkal nőhet, és az egy évvel korábbinál 21 százalékkal több, azaz 28,0 millió tonna búza külpiaci elhelyezésére van kilátás. Ezzel a mennyiséggel az USA a főbb exportörök rangsorában a második helyre tornázná vissza magát (USDA, 2019b). A termelés bővülése ellenére a felhasználás kismértékű és a kivitel számottevő növekedése a zárókészlet szintjére is kihat, ami 2019 nyarán a várakozások szerint 29 millió tonna alá apadhat (–4 százalék) az észak-amerikai országban.

Kanadában a termőterület 11 százalékos növekedése révén – a hektáronkénti hozam 4 százalékos romlása ellenére – a 2017. évinél 6 százalékkal több, közel 32 millió tonna búzát takarítottak be a termelők 2018-ban. A 9,3 millió tonna belpiaci felhasználás mellett Kanada a 2017/2018. gazdasági évit 9 százalékkal meghaladó volument, 24 millió tonna búzát szállíthat a nemzetközi piacra a 2018/2019. szezonban (USDA, 2019b).

A déli féltekén 2018 végéig még nem fejeződtek be a betakarítási munkálatok. Ausztráliában a 2018. szeptemberi csapadékhiány és az erős lehűlések következtében jelentősen romlott a búzaállományok állapota, ami végül a termésben is megmutatkozott. A 2017/2018. évinél 17 százalékkal kisebb területről mindössze 17,3 millió tonna (–19 százalék) búzát arattak le a 2018/2019. gazdasági évben (USDA, 2019b), amelyből csupán 10 millió tonnát (–5,5 millió tonna) szállíthatnak a nemzetközi piacra. Argentína és Brazília együttes kibocsátása 12,4 százalékkal nőhet a 2018/2019. gazdasági évben, vagyis 28,9 millió tonna búzát takaríthatnak be itt a gazdák. A világ harmadik legnagyobb búzaimportőre, Brazília 5,4 millió tonna búzatermése mellé 7,5 millió tonna importját vetíti előre az USDA (2019b), ami éppen fedezné a 12,1 millió tonna szükségletet. Ezt a volument – a Mercosur (Dél-Amerikai Közös Piac) tagjaként – elsősorban Argentínából szerezhethi be, ugyanis a szállítási és logisztikai előnyökön túl a tagországok (Argentína, Brazília, Paraguay, Uruguay) között vámmentes a gabonakereskedelem. A térség legnagyobb búzaexportőrével, Argentínában 19,5 millió tonnával rekordtermés betakarítására kerül sor a 2018/2019. évi szezonban. A 13,5 millió tonnára előre jelzett kivitel elsődleges célpiaça ebben a szezonban is Brazília lehet.

Kukorica

A 2018-as naptári év elején aratták a déli félteke 2017/2018. gazdasági évi kukoricatermését, ahol a három legnagyobb termelő, Brazília, Argentína és a Dél-afrikai Köztársaság együttesen a globális kibocsátás 12 százalékat (127,1 millió tonnát) adta (USDA, 2019b). Brazíliában – ahol kétszer vetik a kukoricát – az

2. táblázat: A kukorica globális mérlege

	millió tonna	
	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év
Nyitókészlet	350,63	341,16
Termelés	1 076,23	1 101,16
Import	149,99	160,81
Felhasználás	1 085,71	1 133,79
Export	146,59	166,96
Zárókészlet	341,16	308,53
Készlet/felhasználás, %	31,42	27,21

Forrás: USDA

egy évvel korábbihoz képest 17 százalékkal kevesebb termés került a tárolókba: az első és a második vetésből együttesen 82 millió tonna. Itt a késői szójabetakarítás (mint a másodvetésű kukorica előveteménye) miatt a kukorica vetése kitolódott 2018 elején, és a gazdák nem tudták a tervezett területen elvégezni a munkát. A későbbiekben a szárazság is rontotta a világ második legnagyobb kukoricaexportőrének 2017/2018. gazdasági évi terméskilátásait. Argentínában a *La Niña* éghajlati jelenséget kísérő hűvös, száraz idő eredményeként az egy évvel korábbi rekordhoz képest 22 százalékkal kevesebb, azaz 32 millió tonna kukorica betakarítására került sor 2018 első hónapjaiban. A Dél-afrikai Köztársaságban az átlagosnál több, a 2016/2017. évi rekordtól ellenben jócskán elmaradó mennyiségű, 13,1 millió kukorica termett a 2017/2018. gazdasági évben.

Az USDA (2019b) szerint a 2016/2017. gazdasági évi mindenkorai rekordot közelítő 1101 millió tonna lehet a kukorica globális kibocsátása a 2018/2019. gazdasági évben. Ez 3 százalékkal maradna el az 1134 millió tonnára bővülő világpiaci szükséglettől. Az IGC (2019) szerint ugyanis a kukorica takarmány-, élelmezési és ipari célú felhasználása egyaránt nőhet a 2018/2019. évi szezonban, így a globális tartalékok 10 százalékkal 308,5 millió tonnára apadhatnak.¹ Ezek fényében a készlet/felhasználás mutató várhatóan 4,21 százalékponttal romlik (2. táblázat). A 2017/2018. gazdasági évinél 9 százalékkal több, 164,6 millió tonna kukorica fordulhat meg a világpiacon (USDA, 2019b) a 2018/2019. szezonban, aminek 89 százalékát a négy legnagyobb kukoricaexportőr (USA, Brazília, Argentína, Ukrajna) adhatja. Az importőrök rangsorát az Európai Unió vezeti, ezzel megőrzi a 2017/2018. szezonban Mexikótól átvett elsőségét. Mexikó előreláthatóan 16,7 millió tonna, a harmadik legnagyobb

importőrnek számító Japán 15,5 millió tonna kukoricát szerez be a világpiacról a 2018/2019. gazdasági évben.

Az USDA (2019b) szerint az Amerikai Egyesült Államokban a 2017/2018. gazdasági évitől alig 1 százalékkal elmaradó mennyiséget, 366 millió tonna kukoricát takarítottak be a gazdák a 2018/2019. évi szezonban. A felhasználás marginális növekedése mellett az USA a világ legnagyobb kukoricaexportőrének a nemzetközi forgalom több mint harmadát bonyolíthatja a folyó gazdasági évben. Noha a várakozások szerint a 60 millió tonnára jelzett volumen kissé alulmúlja az egy évvel korábbit, az USA agrárminisztériumának 2019. március 7-i exportstatisztikája egyelőre nem ezt a trendet tükrözi. Eszerint ugyanis az Egyesült Államok 27 millió tonna kukoricát exportált a 2018. szeptember 1. és 2019. március 7. közötti periódusban, ami közel 7 millió tonnával haladja meg az előző szezon azonos időszakában kiszállított mennyiséget. A kiszállítások ez idő alatt elsősorban Mexikó, Dél-Korea és Japán irányába sűrűsödtek, ahol – a 2017/2018. gazdasági évi terméseszkökenésükből adódóan – visszaszorult az argentinai és a braziliai áru. Mindezek eredményeként 46,6 millió tonna (–14 százalék) kukorica maradhat itt a raktárakban a 2018/2019. évi szezon végére.

A Stratégie grains (2018a, 2019a) szerint az Európai Unió kukoricatermése az egy évvel korábbinál 3 százalékkal több, 61,2 millió tonna volt 2018-ban. Noha a meghatározó termelők közül a nyári hőhullám és csapadékhiány rendkívüli termés kiesést okozott Franciaországban és Németországban, a romániai, magyarországi és olaszországi termelés számottevően bővült. Franciaországban a termésátlag 13 százalékos romlása (8,7 tonna/hektárra) és a betakarított terület 5 százalékos zsugorodása a termés 17 százalékos visszaesését okozta, így mindössze 12 millió tonna kukorica került a tárolókba. Ezzel a kibocsátással Franciaország az EU kukoricatermelőinek rangsorában a korábbi vezető pozícióból a második helyre szorult 2018-ban. Románia vált az EU legnagyobb kukoricatermelőjévé, ahol 4,9 tonna/hektár hozam mellett (+29 százalék) 2,5 millió hektárról 12,5 millió tonna termés (+27 százalék)

¹ A kínai statisztikai hivatal 2018 októberében revideálta a búza, a kukorica és a rizs termőterületére, hozamára és termelésére vonatkozó adatokat a 2007/2008 és 2017/2018 közötti időszakra, aminek eredményeként a készletadatok is módosultak. A meghatározó piacelemző műhelyek prognózisai igazodtak a változtatásokhoz, és bár a kukorica esetében ez jelentősen befolyásolta a globális tartalék előrejelzését, ez nem volt hatással a piacra tekintettel arra, hogy Kína globális kukoricakereskedelemben betöltött szerepét ez nem befolyásolta.

került a tárolókba. Magyarország 8 millió tonna körüli eredményével megőrizte harmadik helyét.

Olaszországban 8 százalékkal 6,2 millió tonnára nőtt a termés, köszönhetően a hozam 16 százalékos (9,9 tonna/hektárra) javulásának. Németországban a termésátlag 23 százalékos és a betakarított terület 14 százalékos csökkenése miatt a termés 34 százalékkal 3,0 millió tonnára esett. A várakozások szerint 8 százalékkal 82,0 millió tonnára nő az unióban a termés belpiaci felhasználása a 2018/2019. gazdasági évben. Ez jelentősen meghaladja a 2018. évi kibocsátást, így soha nem tapasztalt volumenű, 23,4 millió tonna kukorica behozatalára kerülhet sor a 2018/2019. gazdasági évben is. Ennek 59 százaléka (13,9 millió tonna) Ukrajnából érkezik, további 23 százalék Brazíliából, 5 százalék pedig Kanadából. A szakértők arra számítanak, hogy a világ jelenleg elsőszámú kukoricaimportőréként számon tartott Európai Unióban a termés zárókészlete 9 százalékkal 6,7 millió tonnára apad a szezon végére.

Ukrajnában a terület 3 százalékos növekedése és a hozam 43 százalékos javulása (7,8 tonna/hektárra) a 2017. évi 47 százalékkal felülmúló termés, 35,5 millió tonna kukorica betakarítását eredményezte 2018-ban (USDA, 2019b) – ez a valaha volt legnagyobb mennyiség. A belpiaci igényt a termés 18 százaléka fedezi, így a világ harmadik legnagyobb kukoricaexportőre 29 millió tonnát helyezhet el külföldön a 2018/2019. szezonban. Oroszországban a terület 12 százalékos zsugorodása és a 2017. évinél 2 százalékkal gyengébb hektáronkénti átlagtermés mellett 11,4 millió tonna (–14 százalék) kukorica termett 2018-ban, ebből 3 millió tonna juthat kivitelre.

A déli féltekén a kukorica vetését többé-kevésbé befejezték 2018 végéig. Brazíliában az első és második vetésből együttesen 94,5 millió tonna szemtermés kerülhet a magtárakba a 2018/2019. gazdasági évben. Ez 15 százalékkal múlna felül az előző szezon kibocsátását. A déli félteke legnagyobb exportőrének 2018/2019. gazdasági évi kivitele 29,5 millió tonna lehet (+17 százalék) (USDA, 2019b). Argentínában a hozam 36 százalékos javulását vetítik előre az elemzők, így a termőterület kismértékű növekedésével együtt a dél-amerikai ország kukoricatermése 44 százalékkal 46 millió tonnára nőhet. A déli félteke második legnagyobb kukoricaexportőre 27,5 millió tonnára (+20 százalék) növelheti kivitelét.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Noha a 2017. évi kimagasló hozam nem ismétlődött meg, a 2018. év kedvezőnek mondható a magyarországi búzatermesztés szempontjából. A KSH adatai szerint a 2017. évvel azonos mennyiség, 5,246 millió tonna búza került betakarításra 2018 nyarán, mivel a betakarított terület 6,6 százalékos növekedése (1,03 millió hektárra) és a hektáronkénti hozam hasonló mértékű csökkenése (5,1 tonna/hektárra) kiegyenlítették egymás ellentétes hatását. Magyarországon 1,1 millió tonna árpa (–19 százalék), 330 ezer tonna tritikálé (–12 százalék), 59 ezer tonna zab (–38 százalék) és 84 ezer tonna rozs (–3 százalék) termett 2018-ban.

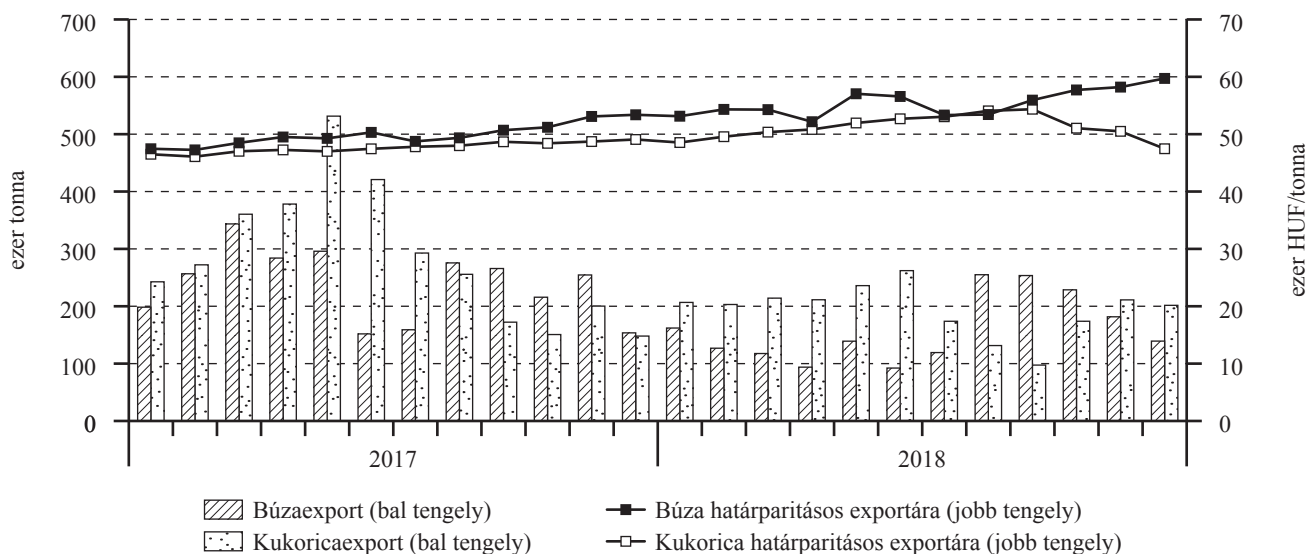
A kukoricatermesztés szempontjából a 2017. évinél kedvezőbbek voltak az időjárási feltételek 2018-ban, ami a terméseredményekben is kifejezésre jutott. A betakarított terület csökkenése ellenére (–5 százalékkal 944 ezer hektárra) a hektáronkénti hozam 24 százalékos javulása (8,4 tonna/hektárra) összesen 7,963 millió tonna kukorica betakarítását (+18 százalék) eredményezte 2018-ban.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint a kereskedők és feldolgozók a 2017. évihez hasonló mennyiséget, 2,6 millió tonna búzát vásároltak a termelőktől 2018-ban, amelynek 40 százaléka kelt el takarmánybúzaként. Az év első felében az ótermesű készletektől próbáltak megszabadulni a termelők, és az értékesítések zömét (79 százalék) 2018 második fél évében, a betakarítást követően bonyolították le. Az eladások júliusra és augusztusra koncentráálódtak, amikor a 2018-ban értékesített volumen közel 60 százaléka, 1,5 millió tonna búza cserélt gazdát a piacon, ez az előző év azonos időszakához képest 10 százalékkal nagyobb mennyiséget jelentett. A nyári hónapok erős kereskedése után a kínálat csökkenésével csökkent a piaci aktivitás az év utolsó harmadában.

A kukorica belpiaci forgalma kissé élénkült 2018-ban a 2017. évihez képest: a termelők 3,6 millió tonnát (+13 százalék) értékesítettek. A felvásárolt mennyiség a 2018. január–szeptember közötti időszakban 2 százalékkal mérséklődött 2017 azonos időszakához képest, ugyanakkor az év utolsó harmadában 26 százalékkal több termés cserélt gazdát belföldön. A teljes 2018. évi belpiaci forgalom közel kétharmada a betakarítás utáni időszakra (október–december) koncentrálódt. Takarmányozási célra a 2017. évinél 16 százalékkal több kukoricát (2,6 millió tonna) adtak el a gazdák. Eközben az élelmezési célú értékesítés 16 százalé-

1. ábra: A gabonafélék határparitásos exportárának és kivitelének alakulása (2017–2018)

Forrás: KSH

kal (403 ezer tonnára) csökkent, a bioüzemanyag-célú ellenben 25 százalékkal (549 ezer tonnára) emelkedett egy év alatt.

Magyarország búzaexportja 33 százalékkal visszaesett 2018-ban az előző évihez viszonyítva, mindössze 1,9 millió tonna búza került a nemzetközi forgalomba (2. melléklet). Az előző év azonos időszakához viszonyítva a felére esett a búza kivitele 2018 első felében: január és június között 732 ezer tonna terményt szállítottak a külpiacokra. A betakarítást követően élenkült ugyan az export, azonban az 1,2 millió tonna az egy évvel korábbi volument továbbra is 11 százalékkal alulmúlta. A legnagyobb célpiacok Olaszország (44 százalék) és Ausztria (15 százalék) voltak 2018-ban. Románia magyarországi exportból való részesedése 11 százalékra csökkent, míg Bosznia-Hercegovináé 8 százalékra nőtt.

A Magyarországon termelt kukorica kivitele 2018 első fél évében az egy évvel korábbi volumen alig 60 százalékát érte el, azaz 1,2 millió tonna terményt talált vevőre határainkon kívül a KSH adatai szerint (1. ábra). Az év második felében sem erősödött érdemben az export, így 2018-ban összesen 2,3 millió tonna kukoricát, a 2017. évinél 32 százalékkal kevesebbet értékesítettek a külpiacokon (2. melléklet). A kivitel 33 százaléka Olaszországba, 14 százaléka Ausztriába és 7-7 százaléka Németországba és Hollandiába irányult.

A piaci árak tendenciája

A búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése az év eleji 160 dollár (USD)/tonna szintről átmenetileg

180 dollár/tonnára erősödött 2018. március első felében a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT), miután az USA síksági területein a tartós szárazság miatt romlott az ősibúza-állományok állapota (HRW – piros keményszemű őszi búza) (2. ábra). Ezzel egy időben Argentínában az élénk export következtében jelentősen megcsappantak a 12,5 százalék fehérjetartalmú búzakészletek. A termény fronthavi jegyzése május közepéig igen tág, 160–180 dollár/tonna, majd az aratásig 180–200 dollár/tonna tartományban ingadozott. Ez idő alatt az állományok állapotáról érkező hírek és a 2018/2019. gazdasági évre vonatkozó termésvárakozások mozgatták a kurzust. A betakarítás előrehaladtával romlottak a globális terméskilátások és egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy az új gazdasági év kibocsátása vélhetően nem fedezi a felhasználást, ezért augusztus elejéig tartó áremelkedés vette kezdetét. A 210 dollár/tonna körüli éves csúcs után szeptember közepén átmenetileg 170 dollár/tonna közélébe ereszkedett a búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése, azonban októbertől egészen az év végéig 180–200 dollár/tonna sávban hullámozott.

A kukorica legközelebbi határidőre szóló jegyzése – többé-kevésbé igazodva ahhoz – a búzáénál szűkebb tartományban mozgott a chicagói árutőzsdén 2018 folyamán. A kukorica fronthavi jegyzése az év első öt hónapjában 140 dollár/tonna szintről 160 dollár/tonnáig araszolt, amiben jelentős szerepe volt a dél-amerikai termelés csökkenésének. A brazilai másodvetésű kukorica piacra lépése az árcsökkenés irányába hatott, és a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése 130 dollár/tonnára ereszkedett július közepéig. Az év utolsó harmadában a globális készletek várható szűkülése nyomán a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése 140–150 dollár/tonna tartományban ingadozott.

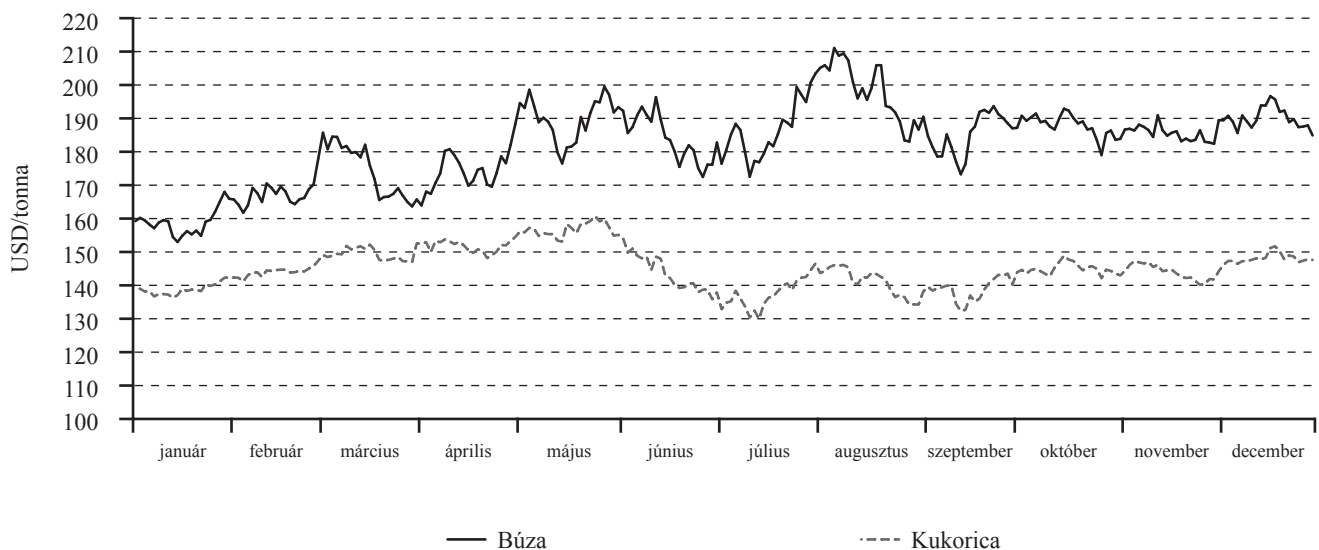
A párizsi árutőzsdén (Euronext/MATIF) a búza fronthavi jegyzése többé-kevésbé követte a chicagói változásokat 2018-ban (3. ábra). A kurzus erősödése szinte töretlen volt augusztusig, és az év elejihez képest 34 százalékkal drágábban, 215 euró/tonnán jegyezték a terményt a legközelebbi lejáratra vonatkozóan augusztus elején. Noha a jegyzés kissé mérséklődött ezt követően, a gyenge uniós termés miatt a termény fronthavi tőzsdei elszámolóára az év hátralevő részében sem ereszkedett tartósan 200 euró/tonna alá.

A párizsi árutőzsdén a kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése igazodott a búzáéhoz 2018-ban, jöllehet a két kurzus közötti eltérés az év végén 25 euró/tonnára tágult. Az első féléves araszolást követően a júliusban indult árrally eredményeként augusz-

tus első dekádjában 200 euró/tonna szintre emelkedett a termény fronthavi jegyzése. Október végéig ugyan 165 euró/tonnáig süllyedt a kurzus, majd év végén ismét megközelítette a 180 euró/tonnát.

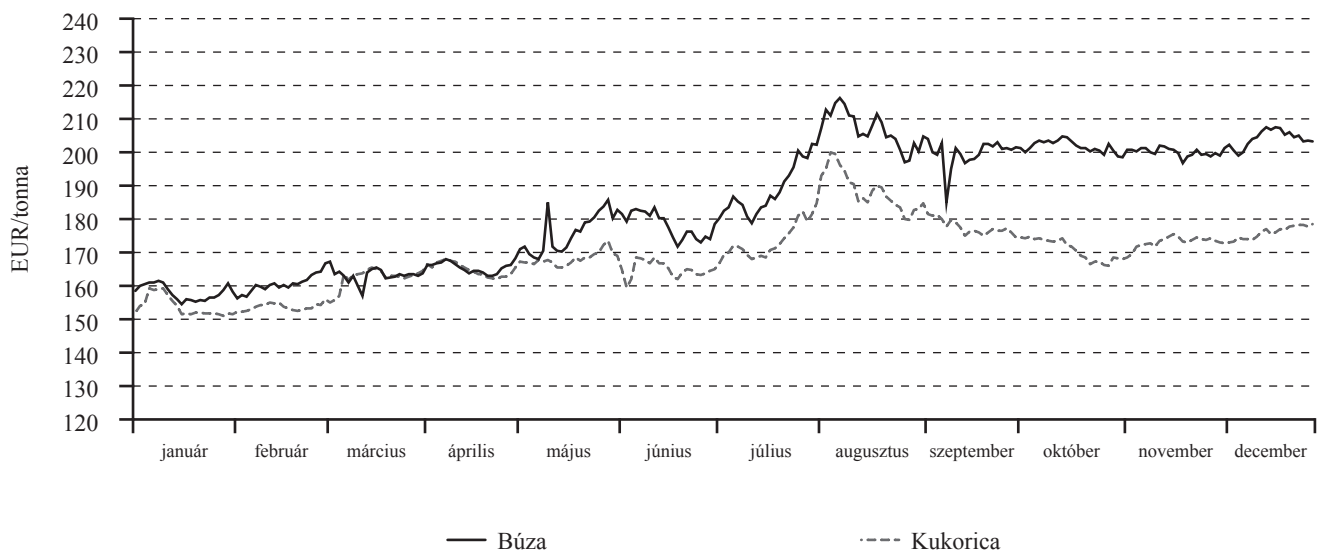
A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójának forgalma tovább gyengült 2018-ban. Ebben az évben már csak a takarmánykukoricát jegyezték, azt is a 2018. szeptemberi jegyzés augusztus végi kifutásáig. A termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése az év eleji 47,2 ezer forint/tonnáról 49,6 ezer forint/tonnára emelkedett 2018. augusztus 31-ig (4. ábra). A távolabbi határidőkre és a szekció más árunövényeire nem érkezett vételi vagy eladási ajánlat az év hátralevő részében, így az árupiaci szekció kereskedése szünetelt.

2. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2018)

Forrás: CME Group

3. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2018)

Forrás: Euronext/MATIF

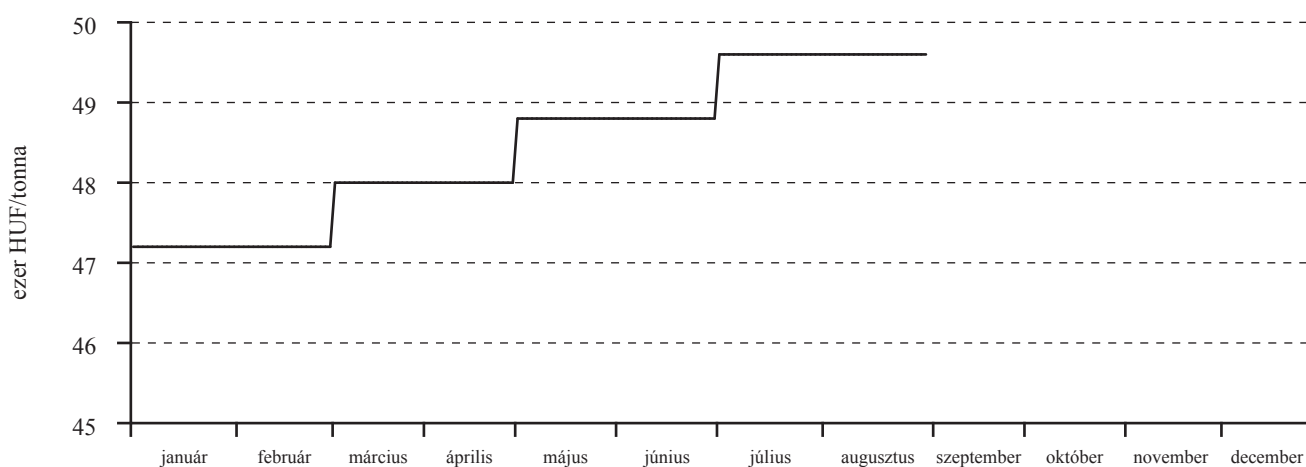
Magyarországon a főbb gabonafélék áfa és szállítási költség nélküli termelői ára 2018-ban emelkedett a 2017. évihez képest. Az étkezési búza termelői ára a 2017. évi 14 százalékkal haladta meg 2018-ban, 50,7 ezer forint/tonna volt (3. melléklet). A takarmánybúza termelői ára 12 százalékkal 47,4 ezer forint/tonnára nőtt ugyanebben az összehasonlításban. A takarmánykukorica termelői ára az egy évvel korábbit 7 százalékkal múlta felül 2018-ban, 46,5 ezer forint/tonna volt. A takarmányárpa a 2017. évinél 27 százalékkal magasabb áron, átlagosan 45,7 ezer forint/tonnáért cserélt gazdát. Az étkezési búza, a takarmánybúza és a takarmányárpa termelői ára azonos trendet követett: a máju-

sig tartó mérsékelt növekedést kismértékű visszaesés követte a betakarítás időszakában, majd októberig–novemberig számottevően erősödött. A takarmánykukorica termelői árának emelkedése ehhez képest egyenletesebb és visszafogottabb volt (5. ábra).

A takarmánykeverékek közül a brojlertáp feldolgozó értékesítési ára (áfa és szállítási költség nélkül) 5 százalékkal 95 ezer forint/tonnára, a sertéstápé 10 százalékkal 77 ezer forint/tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez képest (6. ábra).

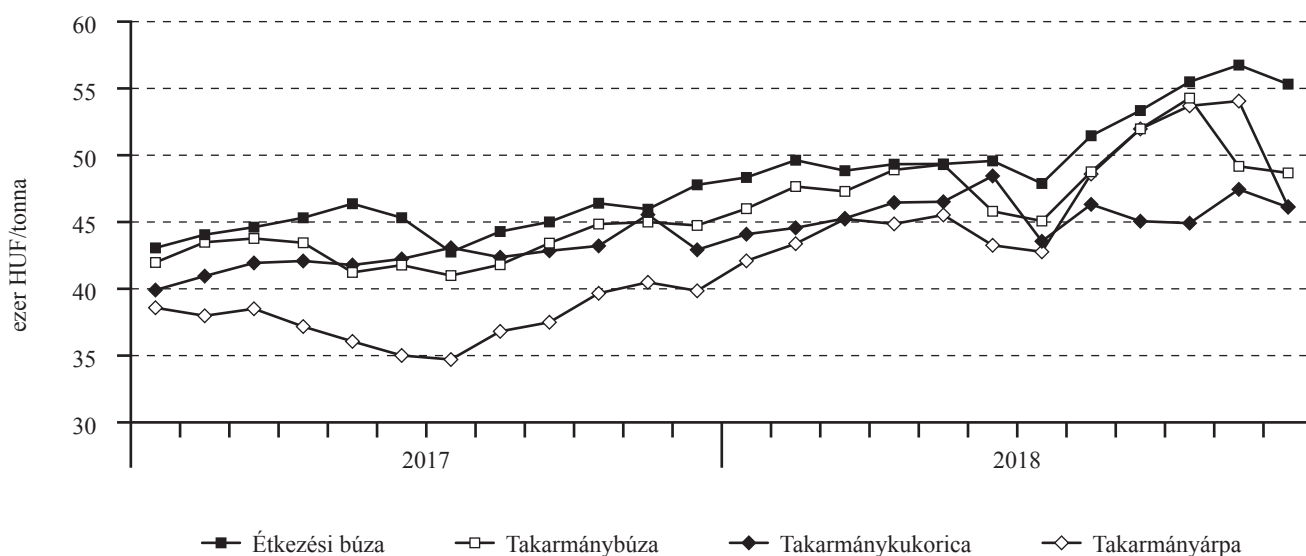
Az étkezési búza termelői árának növekedésével párhuzamosan 5-10 százalékkal nőtt a gabonaalapú termékek feldolgozó értékesítési ára (3. melléklet).

4. ábra: A takarmánykukorica fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2018)

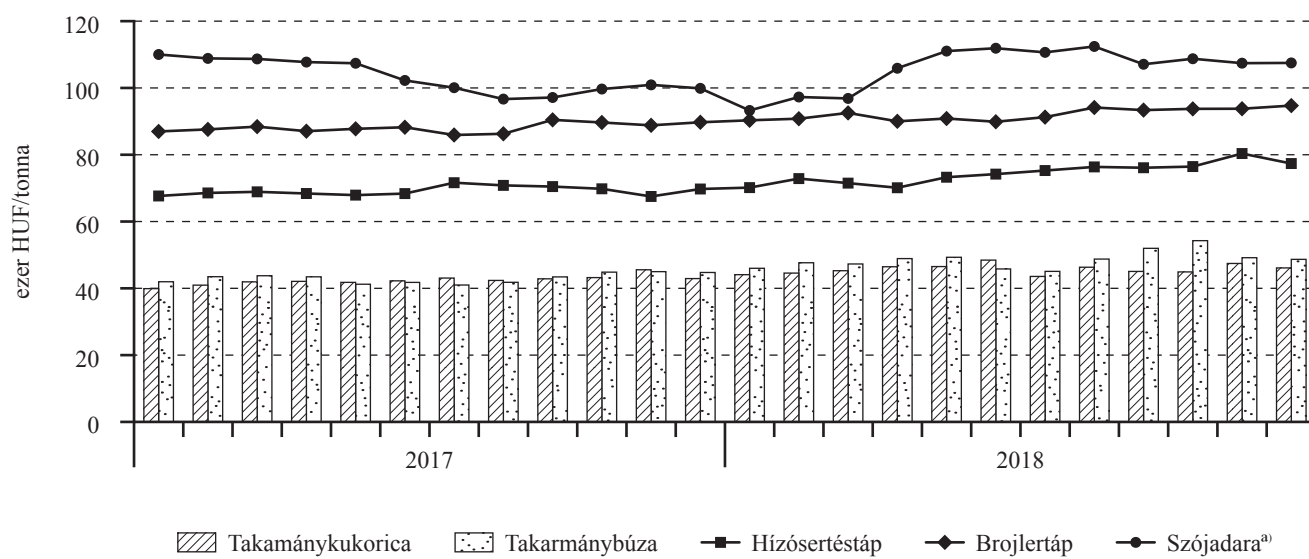
Forrás: BÉT

5. ábra: A gabonafélék termelői ára (2017–2018)

Forrás: NAIK AKI PÁIR

6. ábra: A gabonafélék termelői, a szójadara import- és a brojler-, illetve a hízósertéstáp feldolgozói értékesítési ára (2017–2018)

^{a)} Határparitásos importár.

Forrás: NAIK AKI PÁIR, KSH

Olajnövény

Világ- és európai piaci tendenciák

Az Oil World (2019) a tíz legfőbb olajmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgó, repce, szezám, pálma, kopra, len, ricinus) globális termését az egy évvel korábbinál 11 százalékkal nagyobbra, 577,6 millió tonnára becsüli a 2018/2019. gazdasági évre (3. táblázat), ami mindenkori rekord lenne. A várakozások szerint az olajmagok együttes hozama 1,99 tonna/hektárra, a termőterületük 289,5 millió hektárra nő.

A kibocsátás bővülése ellenére a sajtolásra szánt volumen csak marginálisan nő, így a tíz legfőbb olajmagból 478,8 millió tonna kerülhet a világ olajútóiba a 2018/2019. évi szezonban. A szójabab, a gyapotmag és a repcemag olajipari feldolgozása alig változik, a napraforgómagé, a szezámagé, a pálmamagé és a kopráé bővül, ellenben a földimogyoróé, a lenmagé és a ricinusmagé szűkül az Oil World (2019) előrejelzése szerint. Tekintettel a korábbi szezonok során felhalmozott készletekre, valamint a 2018/2019. gazdasági év bőséges termésére és visszafogott felhasználásra, a várakozások szerint a tíz fő olajmag globális átmenő készlete 121,3 millió tonnára duzzadhat. A felhasználás termelésnél kisebb mértékű bővülése a készlet/felhasználás mutató 1,4 százalékpontos javulását eredményezheti. Elsősorban a szójababkészletek gyarapodására lehet számítani, miközben a napraforgómagé és a repcemagé alig változik. A nemzetközi kereskedelembe jutó tíz legfontosabb olajmag mennyisége 179 millió tonna körül alakul a 2018/2019. évi szezonban.

Az Oil World (2019) a növényi olajok globális előállítását 206,4 millió tonnára prognosztizálja a 2018/2019. gazdasági évre vonatkozóan, ami 2 százalékkal meghaladná az előző szezonét. Az utóbbi évekhez hasonlóan pálmaolaj (75,0 millió tonna), szójaolaj (56,2 millió tonna), repceolaj (25,8 millió tonna) és napraforgóolaj (20,1 millió tonna) készül a legnagyobb

mennyiségben. A világ növényolaj-felhasználása várhatóan 4 százalékkal 206,3 millió tonnára emelkedik ugyanebben az összehasonlításban, miközben a zárókészlet 30 millió tonna körül maradhat.

Szójabab

A 2018-as naptári év elején aratták a déli félteke 2017/2018. gazdasági évi szójababtermését. A legnagyobb termelők közül Braziliában 122 millió tonnával a valaha volt legnagyobb mennyiséget takarították be a termelők (Oil World, 2019). Argentínában ellenben a 2016/2017. gazdasági évhez viszonyítva 33 százalékos termésdeficit következett be, így végül 35 millió tonna bab került a magtárakba. Itt ugyanis a szójabab vetésének idején uralkodó, hosszan tartó száraz, hideg idő jelentősen hátráltatta a szántóföldi munkákat és a tervezett terület egy részén el sem tudták a gazdák vetni a magot. Ráadásul termésveszteségük minimalizálása érdekében az argentin termelők a terület jelentős részén, 5 millió hektáron (28 százalék) vetettek rövidebb tenyészidejű, de alacsonyabb termőképességű szójafajtákat, szemben a szokásos 3 millió hektárral.

A 2017/2018. gazdasági évi termést 4 százalékkal felülmúló volumenű, 355,6 millió tonna szójababot takaríthatnak be a gazdák világszerte a 2018/2019. évi szezonban (Oil World, 2019), ami mindenkori rekord lehet. Az északi félteke termelését 173,0 millió tonna (+2 százalék), a déliét 182,6 millió tonna (+6 százalék) körül várják. Úgy tűnik, a főbb szójatermelő országok közül az USA mellett Argentína is növeli kibocsátását az előző gazdasági évihez viszonyítva, miközben Brazíliáé csökken. A szójabab globális kínálata soha nem látott nagyságúra, 449,8 millió tonnára (+3 százalék) duzzadhat a 2018/2019. évi szezonban. Az olajutókben várhatóan az előző szezonhoz hasonlóan közel 300 millió tonna terményt dolgoznak fel, az egyéb felhasználásra kerülő szójabab mennyisége

3. táblázat: A tíz legfőbb olajmag globális mérlege

	millió tonna	
	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év
Nyitókészlet	110,0	112,1
Termelés	566,3	577,6
Import	180,9	178,2
Forrás	676,3	689,7
Felhasználás	564,1	568,4
Export	178,5	178,9
Zárókészlet	112,1	121,3
Készlet/felhasználás, %	19,9	21,3

Forrás: Oil World

pedig 3 százalékkal 45,9 millió tonnára növekszik. A felhasználást jócskán meghaladó termelés miatt 2019. augusztus végén rekordszintű készlet halmozódhat fel: 104,4 millió tonna (+11 százalék) szójabab maradhat a tárolókban. A globális készlet/felhasználás mutató az egy évvel korábbihoz képest előreláthatóan 2,8 százalékponttal 30,2 százalékra nő (4. táblázat).

A világ első számú szójababtermelőjénél, az Amerikai Egyesült Államokban az egy évvel korábbt 4 millió tonnával meghaladó mennyiségű, 123,7 millió tonna terményt takarítottak be a gazdák 2018-ban, ami mindenkorinak számít (Oil World, 2019). Az észak-amerikai ország szójababexportja 12 százalékkal csökken a 2018/2019. gazdasági évben, vagyis 49,8 millió tonnát szállíthat a világpiacra, az exportőrök rangsorában Brazília mögött másodikként, a globális kereskedelemről 33 százalékot kihasználva. A kivitel visszaesése jórészt az USA és Kína között 2018 tavaszán kezdődött és nyarán kibontakozott kereskedelmi konfliktussal magyarázható. Kína ugyanis – válaszként az USA számos kínai terméket érintő, 2018. június közepén bevezetett 25 százalékos importvámjára – az USA-ból származó szójabab behozatalára szintén 25 százalékos vámot vetett ki 2018. július 6-án. Tekintettel arra, hogy az első számú szójababimportőr Kína az USA szójababexportjának rendszerint 60 százalékát vásárolja, a két ország közötti konfliktus átrendezte a szójabab külkereskedelmi útvonalait. A 2018/2019. évi szezon első felében az USA helyett Brazília vált az ázsiai ország fő beszállítójává: 2018. október és 2019. január között 16,0 millió tonna brazil termény érkezett Kínába, 116 százalékkal meghaladva az előző szezon azonos időszakának volumenét (IGC, 2019).

Ugyanakkor az USA – az exportstatisztikája alapján – mindössze 4,7 millió tonna szójababot szállított az ázsiai országba 2018. szeptember 1. és 2019. március 21. között, ami az egy évvel korábbi volumen alig egyötöde. Az USA exportőrei a kínai helyett kénytelenek voltak más piacokat keresni, és növelték az EU-ba (ahol

a brazil importtermék jelenléte csökkent) és Argentínába irányuló kiszállításait, de még így is jócskán elmaradt kivitelük a szokásos ütemtől: az előző szezon hasonló periódusához képest közel 30 százalékkal kevesebb, 29,2 millió tonna termény exportját regisztrálta az USDA a 2018. szeptember 1. és 2019. március 21. közötti időszakra vonatkozóan. Az USA-ban így a sajtolásra szánt volumen 1 százalékos növekedése ellenére (57,3 millió tonnára) a zárókészlet 26 millió tonnával rekordszintűre duzzadhat a 2018/2019. évi szezon végére.

A 2018/2019. gazdasági évi globális szójababtermésre vonatkozó előrejelzéseket bizonytalanná tette, hogy a világtermelés felét adó két dél-amerikai országban, Argentínában és Brazíliában 2019 tavaszán fejezik be a betakarítást. Brazíliában az előző évi rekordtól 6 százalékkal kevesebb, 115,0 millió tonna termést jeleztek a szakértők (Oil World, 2019). A világ első számú szójababexportőreként számoltartott dél-amerikai ország 2018-ban rekordvolumen, 83,6 millió tonna olajmagot szállított a világpiacra, miközben a belpiaci feldolgozás 43,6 millió tonnára bővült. Az elemzők arra számítanak, hogy – a 2018. évihez hasonló szintű felhasználás mellett – legfeljebb 70,0 millió tonna brazil szójabab kivitelére kerülhet sor 2019-ben, és ennek jó része az év első felében valósulhat meg. Brazíliában a zárókészlet 21 százalékkal 27,0 millió tonnára apadhat.

A világ harmadik legnagyobb szójababtermelőjének számító Argentínában a prognózisok szerint 50 százalékkal nő a 2019. évi termés a rendkívül gyenge 2018. évihez képest: akár 52,5 millió tonna szójababot is betakaríthatnak a gazdák (Oil World, 2019). A termény belpiaci feldolgozása ennek ellenére mindössze 5 százalékkal 38,6 millió tonnára emelkedhet az egy évvel korábbihoz képest a 2018/2019. gazdasági évben. Sőt, a szezon első felét jellemző élénk kínai vásárlások és az argentin gazdák visszafogott eladási hajlandósága a dél-amerikai ország importjának bővülését eredmé-

4. táblázat: A szójabab és a szójadara globális mérlege

	Szójabab		Szójadara	
	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év
Nyitókészlet	95,61	94,22	8,97	9,67
Termelés	341,94	355,62	235,45	234,31
Import	154,71	152,38	64,78	66,21
Forrás	437,55	449,84	244,42	243,98
Felhasználás	343,33	345,44	234,35	235,34
Export	152,44	153,07	65,18	65,99
Zárókészlet	94,22	104,40	9,67	8,86
Készlet/felhasználás, %	27,4	30,2	4,1	3,8

Forrás: Oil World

nyezheti a 2018/2019. évi szezonban a magas termelői készletek ellenére. Az argentin termelők ugyanis 2019 első hónapjaiban már akkora volumenben értékesítettek kukoricát és búzát, amellyel likviditásukat helyreállították, ezért nem kapkodnak a szójabab eladásával. Az argentin sajtolóüzemek így saját szükségletük fedezése érdekében az USA-ból és Paraguayból szereztek be alapanyagot. Mindezek eredményeként Argentína szójababexportja akár az ötszörösére (10,0 millió tonnára) emelkedhet a 2018/2019. szezonban, behozatala 40 százalékkal 6,6 millió tonnára nőhet, miközben rekordszintű készlet (+33 százalék, 32,0 millió tonna) halmozódhat fel. Mindez a feldolgozott termék, a szójadara exportjára is kihat: a világ első számú szójadara-exportőreként Argentína a 2017/2018. gazdasági évinél 3 százalékkal többet, azaz 27,4 millió tonnát vihet a nemzetközi forgalomba a 2018/2019. évi szezonban.

A termelés növekedésének és a világpiaci forgalom élénkülésének fő hajtóereje Kína növekvő szójababigénye volt a korábbi szezonokban, azonban a 2018/2019. gazdasági évben ez a kínai kereslet lanyhulásával megtorpant. Kína szójabab-felhasználása – elsősorban a húsfogyasztás növekedésével összefüggő állatállomány-bővülés miatt – dinamikusan nőtt az elmúlt évtizedben. Az ország importszójababtól való függőségét továbbra is erősíti, hogy alacsony szintű termelése mellett (–13 százalék, 14,2 millió tonna) nagy volumet dolgoz fel: a 2018/2019. gazdasági évben 84,5 millió tonnát szán olajipari feldolgozásra (Oil World, 2019). A feldolgozás és az import csökkenése mögött egyrészt az áll, hogy az USA és Kína közötti 2018. évi kereskedelmi konfliktus folyamánként az ázsiai ország az USA helyett más exportőröktől igyekezett beszerezni a hiányzó volumet, ami a jelek szerint nem teljesíthető maradéktalanul. A kieső mennyiséget más alapanyagok, például olajmagdarák importjával próbálja pótolni. Másrészt a visszaesés a 2018 második felében megjelent és egyre terjedő afrikai sertéspestissel is összefüggésbe hozható, hiszen a világ legnagyobb sertésállományával rendelkező Kínában a kényszervágások miatt komoly létszámcsökkenés következett be, ami bizonytalan mértékig csökkenti a takarmányszükségletet.

A Stratégie grains (2018c, 2019b) szerint 2018-ban 1 százalékkal 960 ezer hektárra csökkent a szójabab termőterülete az Európai Unióban. A hektáronkénti átlagtermés 7 százalékos (2,9 tonna/hektárra) javulása a kibocsátás 6 százalékos bővülését (2,8 millió tonnára) eredményezte. Ez azonban továbbra is csupán a töredékét fedezi a belpiaci szükségletnek. Az unió vezető szójababtermelőjének számító Olaszországban elsősorban a hozam növekedése miatt a 2017. évinél 15 százalékkal több, azaz 1,1 millió tonna szójababot takarítottak be a gazdák 2018-ban. Kibocsátásban töle messze elmaradt a második és a harmadik legnagyobb

termelő tagország, Franciaország és Románia, ahol 400 ezer tonna (–3 százalék), illetve 330 ezer tonna (+1 százalék) volt a termés. Magyarország 174 ezer tonna termelésével (–7 százalék, AM) hatodik a rangsorban Horvátország és Ausztria mögött. Az unió szójababtermelése előreláthatóan a 16,6 millió tonnára jelzett belpiaci feldolgozás 16 százalékát fedezi a 2018/2019. gazdasági évben, ezért további 15,3 millió tonna szójabab érkezik a harmadik országokból, a korábban leírtakból kifolyólag döntően az USA-ból (58 százalék részesedés) és Brazíliából (25 százalék). Az állattenyésztés teljes szükségletének fedezése érdekében a közösségben előállított 12,9 millió tonna szójadara mellé még 18,8 millió tonna behozatala szükséges, főként Argentínából (42 százalék) és Brazíliából (40 százalék).

A világ szójadara-előállítása 234,3 millió tonnára (–0,5 százalék) tehető a 2018/2019. évi szezonban (Oil World, 2019). A dara világpiaci forgalma a 2018 október és 2019 szeptembere közötti időszakban 1 millió tonnával 66 millió tonnára nőhet. Az elemzők a szójaolaj előállítását és felhasználását egyaránt 56 millió tonna körül jelzik, és előreláthatóan 11,1 millió tonna termék cserél gazdát a nemzetközi piacon a folyó gazdasági évben. A szójaolajkészlet világszinten várhatóan 5,9 millió tonna lesz.

Napraforgómag

A napraforgómag globális kibocsátása rekordszintre, 52,6 millió tonnára nőhet a 2018/2019. gazdasági évben (Oil World, 2019), köszönhetően a termőterület 2 százalékos és a hozam 5 százalékos növekedésének. A termeléssel párhuzamosan az olajipari felhasználás is soha nem látott volumet érhet el, 47,6 millió tonna sajtolására kerülhet sor. A külkereskedelemben jutó mennyiség 2,7 millió tonnára (+4 százalék) nőhet, miközben a zárókészlet 3,9 millió tonnára (+3 százalék) duzzadhat (5. táblázat).

Világszinten 20,1 millió tonna napraforgóolajat állíthatnak elő az olajmalmok, a felhasználást 19,8 millió tonnára jelzik a szakértők (5. táblázat). A legnagyobb napraforgóolaj-exportőr Ukrajna és Oroszország marad, az importőrök között első helyen India áll, majd az EU és Kína következik a sorban. A napraforgómag-termelés szempontjából piacvezető Ukrajnában és Oroszországban a hozam- és a területnövekedés eredményeként a 2017. évinél több mag került a tárolókba 2018-ban. Előbbinél 15,5 millió tonnára (+15 százalék), utóbbinál 12,7 millió tonnára (+15 százalék) bővült a kibocsátás. A két fekete-tengeri országban szinte a teljes olajmagtermés belföldön kerül feldolgozásra. Az Oil World (2019) szerint Ukrajnában 6,5 millió tonnára (+14 százalék), Oroszországban 5,1 millió tonnára (+11 százalék) nőhet a napraforgó-

olaj kibocsátása a 2018/2019. gazdasági évben. Az Ukrajnában előállított olaj hozzávetőlegesen 90 százalékát az ország határain kívül értékesítik, ami a 2018/2019. évi szezonban 6,0 millió tonnát tehet ki. Oroszországban az utóbbi években 2,4 millió tonna igény jelentkezik a napraforgóolaj iránt, amit a bel-földi olajmalmok könnyen kiszolgálnak. Emellett jócskán jut exportra is, ami a 2018/2019. gazdasági évben 2,5 millió tonnára (+12 százalék) rúghat. A két fekete-tengeri ország együttesen a napraforgóolaj nemzetközi forgalmának háromnegyedét bonyolítja.

Az Európai Unió napraforgómag-termelése 3 százalékkal mérséklődött 2018-ban, ugyanis a hektáronkénti hozam 3 százalékos javulása nem kompenzálta a terület 5 százalékos zsugorodásából eredő kiesést. A Stratégie grains (2019b) szerint 4,1 millió hektárról 2,3 tonna/hektár átlagtermés mellett 9,5 millió tonna napraforgómagot takarítottak be a gazdák 2018-ban. A legfőbb termelő tagországok közül Románia növelte termelését: a 2,6 millió tonna kibocsátás (+10 százalék) a terület és a hozam (+2 százalék és +7 százalék) együttes növekedésének eredménye. A termelésben második helyen álló Bulgáriában 2 millió tonna alá süllyedt a napraforgómag-termés 2018-ban, miután a terület 12 százalékkal 760 ezer hektárra csökkent. Magyarország annak ellenére megőrizte harmadik helyét a rangsorban, hogy a 2017. évinél 8 százalékkal kevesebb napraforgómagot takarítottak be a termelők 2018-ban. Franciaországban a hektáronkénti termés 18 százalékkal 2,3 tonnára esett, és a termőterület 6 százalékos zsugorodásával együtt a termelés 1,3 millió tonnára szűkült (–23 százalék). A várakozások szerint az unió napraforgómag-exportja 33 százalékkal 434 ezer tonnára esik a 2018/2019. gazdasági évben, ugyanakkor az import 13 százalékkal nő, 539 ezer tonna érkezik a harmadik országokból (Stratégie grains, 2018d, 2019b). Az EU-ban így 8,7 millió tonna napraforgómagot fordíthatnak olaj előállítására a 2018/2019. évi szezon-

ban, az egy évvel korábbinál 2 százalékkal többet. Ez 3,7 millió tonna olaj előállítására elegendő, holott az uniós igény 4,9 millió tonnára tehető, aminek fedezéséhez, továbbá a tartalékok szinten tartásához 1,7 millió tonna napraforgóolaj behozatala szükséges.

Az Oil World (2019) a déli félteke legnagyobb napraforgómag-termelő országának, Argentínának a 2018/2019. gazdasági évi napraforgómag-termését 3,8 millió tonnára becsüli, ami 10 százalékkal múlt felül az előző szezon kibocsátását. A kínálat bővülése miatt a dél-amerikai ország napraforgóolaj-termelése 17 százalékkal 1,5 millió tonnára emelkedhet, és ennek közel 60 százalékát exportálhatja a 2018/2019. évi szezonban.

Repcemag

Az Oil World (2019) világszinten 64,7 millió tonna repcemagtermést jelez a 2018/2019. gazdasági évre, ami az előző szezon kibocsátását 3 százalékkal múlt alul. Az átlagtermés kissé gyengült, míg a növény termőterülete 1 százalékkal nőtt egy év alatt. A termelés szűkülése ellenére az egy évvel korábbihoz hasonló volumen, 62,1 millió tonna repcemag juthat olajipari feldolgozásra. A termény nemzetközi forgalma mérséklődhet, aminek Ausztrália 2017/2018. gazdasági évinél gyengébb termeléséből fakadó kisebb világpiaci kínálata a fő oka: összesen 16,0 millió tonna termény fordulhat meg a világpiacon a 2018/2019. gazdasági évben. Kanada külpiaci részesedése 10,3 millió tonna exporttal 64 százalékra tehető, miközben Ausztráliáé 1,5 millió tonna canolakivitellel (–36 százalék) 10 százalékra zsugorodik (2017/2018: 15 százalék), ezzel az exportőrök rangsorában a harmadik helyre csúszik. A 2018/2019. gazdasági évben Ukrajna foglalhatja el a dobogó második fokát 2,6 millió tonnára élénkülő (16 százalékos részesedés) kivitellel. Az importőrök oldaláról az EU behozatala 4,5 millió tonna marad-

5. táblázat: A napraforgómag és a napraforgóolaj globális mérlege

	Napraforgómag		Napraforgóolaj	
	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év
Nyitókészlet	3,77	3,73	2,48	2,38
Termelés	49,36	52,61	18,90	20,12
Import	2,54	2,65	10,08	11,05
Forrás	53,13	56,34	21,38	22,50
Felhasználás	49,40	52,48	19,09	19,75
Export	2,55	2,66	9,98	11,11
Zárókészlet	3,73	3,86	2,38	2,69
Készlet/felhasználás, %	7,6	7,4	12,5	13,6

Forrás: Oil World

6. táblázat: A repcemag és a repceolaj globális mérlege

millió tonna

	Repcemag		Repceolaj	
	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év	2017/2018. gazdasági év	2018/2019. gazdasági év
Nyitókészlet	6,25	8,98	3,53	3,30
Termelés	66,97	64,74	25,74	25,75
Import	16,33	15,99	4,85	5,08
Forrás	73,22	73,72	29,27	29,05
Felhasználás	64,24	64,56	25,87	26,08
Export	16,22	15,92	5,00	5,10
Zárókészlet	8,98	9,16	3,30	2,95
Készlet/felhasználás, %	14,0	14,2	12,8	11,3

Forrás: Oil World

hat, míg Kínáé 4,4 millió tonnára (–7 százalék) mérséklődhet. A repcemag globális zárókészlete 2 százalékkal 9,2 millió tonnára duzzadhat a szezon végére (6. táblázat).

Az Oil World (2019) szerint 25,8 millió tonna repceolajat állíthatnak elő világszerte a 2018/2019. évi szezonban, ami közel azonos az előző gazdasági év kibocsátásával. A repceolaj iránti globális keresletől épphogy elmarad ez a volumen, így a zárókészlet 3 millió tonna alá apad. A legnagyobb olajexportőr Kanada marad, az importőrök között pedig első helyen az USA állhat.

Az Európai Unióban az átlaghozam gyengülése (2,9 tonna/hektárra) és a termőterület növekedése (6,9 millió hektárra) együttesen a termelés 10 százalékos csökkenését eredményezte, azaz 20 millió tonna repcemagot takarítottak be a gazdák 2018-ban (Stratégie grains, 2019b). A középső és nyugati tagországokban ugyanis a szokatlanul meleg és száraz tavaszi idő hatására lerövidült a virágzás ideje, ami negatívan hatott a terméskötődésre, majd a nyári forróság miatt tovább romlottak a kilátások. Franciaországban 2018 nyarán 1,6 millió hektár (+15 százalék) hozott termést, ugyanakkor a hozam 20 százalékkal gyengült, így összességében 5,0 millió tonna repcemagot, az előző évinél 8 százalékkal kevesebbet arattak a termelők. Németország 2018. évi eredménye (–14 százalék, 3,7 millió tonna) már harmadik éve csupán a második helyre elegendő az uniós termelők rangsorában. Lengyelországban 19 százalékkal 2,2 millió tonnára, az Egyesült Királyságban 4 százalékkal 2,1 millió tonnára csökkent a termelés. Romániában a terület növekedése ellenére a hozam 23 százalékos romlása miatt a 2017. évinél 15 százalékkal kevesebb, azaz 1,6 millió tonna mag került a magtárakba. Az EU-ban olajelőállításra az egy évvel korábbinál 2 százalékkal keve-

sebb, azaz 23,5 millió tonna repcemagot használhatnak fel a 2018/2019. gazdasági évben, amit nem fedez a belpiaci termelés. A 4,2 millió tonnára jelzett import (+2 százalék) az olajipari és az egyéb célú felhasználás, valamint a készletek szinten tartása érdekében is szükséges. A behozatal 50 százalékát Ukrajna, további 27 százalékát Ausztrália és 17 százalékát Kanada biztosítja. Az előállított 9,9 millió tonna repceolaj teljes egészében az Európai Unióban kerül felhasználásra.

Kanadában a hektáronkénti canolatermés és a termőterület kismértékű csökkenése miatt a kibocsátás a 2017. évihez viszonyítva 5 százalékkal 20,3 millió tonnára mérséklődött 2018-ban (Oil World, 2019). A belső olajipari feldolgozásra szánt 9,4 millió tonna mellett az ország a világ első számú repcemagexportőreként 10,3 millió tonnát helyezhet el külföldön, elsősorban Kínában, Japánban és Mexikóban (IGC, 2019). Az észak-amerikai ország a jelentős mennyiségű repcemag mellett az évente előállított 4,1 millió tonna repceolaj háromnegyedét szintén exportálja, ezzel a repceolaj-exportőrök között is vezető szerepet tölt be.

Ausztráliában a termőterület zsugorodása és a hektáronkénti hozam gyengülése miatt mindössze 2,2 millió tonna canolamagot takarítottak be a 2018/2019. gazdasági évben, szemben az egy évvel korábbi 3,7 millió tonnával (Oil World, 2019). Ebből a termésből 1,5 millió tonna jut exportra (–36 százalék), jórészt az Európai Unióba (73 százalék). Ukrajnában a termőterület dinamikus növekedése révén számottevően nőtt a repcemagtermés 2018-ban. Az 1,2 millió hektár termőterületről (+34 százalék) 2,63 tonna/hektár (–4 százalék) hozam mellett 3,0 millió tonna volt a kibocsátás (+29 százalék). A 2,6 millió tonnára rúgó kivitel elsődleges célpiaca a Stratégie grains (2019b) szerint továbbra is az Európai Unió lesz.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon a 2017. évi rekordhoz képest 11 százalékkal zsugorodott a napraforgómag területe 2018-ban, a KSH adatai szerint összesen 619 ezer hektárról került a tárolókba a termés. A rendkívül magas, 2,96 tonna/hektár hozam ellenére összességében 9 százalékkal 1,8 millió tonnára csökkent a termés.

A KSH adatai szerint repcemagot a valaha volt legnagyobb területről, 331 ezer hektárról takarítottak be a gazdák 2018-ban. Az egy évvel korábbihoz hasonló, 3,0 tonna/hektár hozam mellett rekordszintű, 1,0 millió tonna termés betakarítására került sor.

A szója termőterülete 2018-ban 60 ezer hektár volt, és a betakarított 174 ezer tonna termés 7 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbi mennyiséget.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint Magyarországon a napraforgómag felvásárlása a 2017. évinél 19 százalékkal több, 839 ezer tonna volt 2018-ban. Ebben nagy szerepe volt annak, hogy az ótermés (2017. évben betakarított) belpiaci forgalma az év első kétharmadában a kétszeresére nőtt 2017 azonos időszakához viszonyítva (289 ezer tonnára). Az újtermés betakarítását követően (2018 utolsó harmada) cserélt gazdát a teljes 2018. évben felvásárolt mennyiség 65 százaléka, azaz 548 ezer tonna. A kereskedés szeptemberben és októberben csúcsozott ki, közel 500 ezer tonna termény fordult meg a piacon ekkor. Nettó napraforgómag-exportőrként (7. ábra) az egy évvel korábbinál 38 százalékkal

nagyobb volument, 459 ezer tonnát helyeztünk el a külpiacainkon. A szállítmányok 26 százaléka Németországba, 20 százaléka Ausztriába, 15 százaléka Olaszországba irányult, emellett Hollandia, Csehország és Románia egyenként 11 százalékkal részesedtek a külpiaci értékesítésből. A napraforgómag importja 23 százalékkal 152 ezer tonnára mérséklődött, amelynek 75 százaléka Romániából érkezett 2018-ban. Napraforgóolajból a 2017. évinél 2 százalékkal nagyobb volumen, 577 ezer tonna talált vevőre a nemzetközi piacon 2018-ban, a kivitel jórészt Hollandiába (30 százalék) és Németországba (18 százalék) irányult.

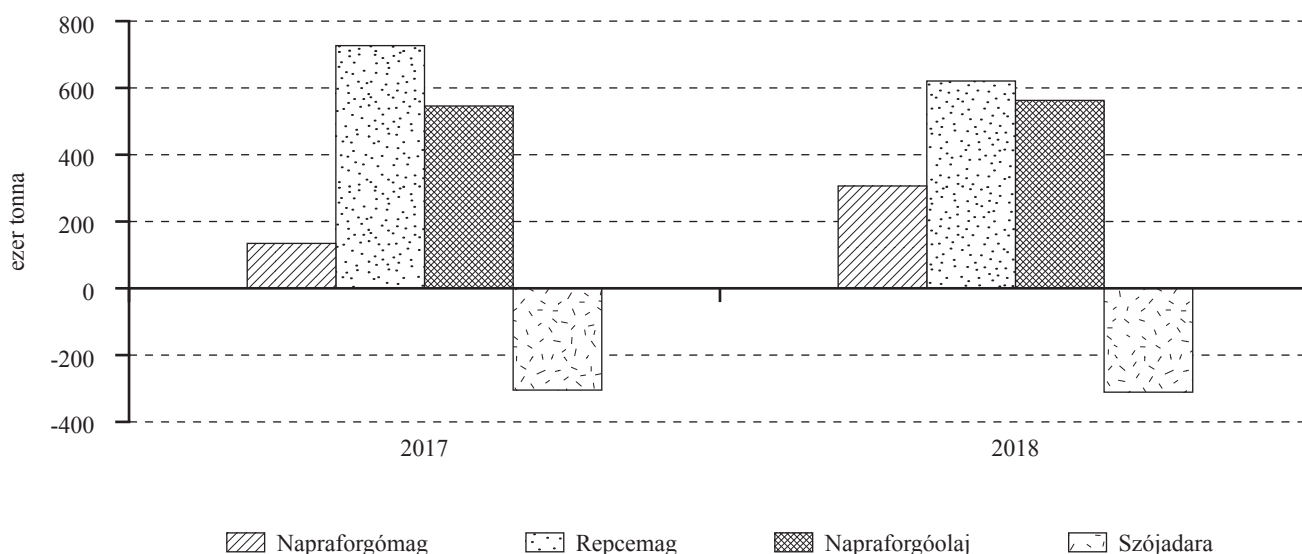
Magyarország repcemagexportja 11 százalékkal 707 ezer tonnára csökkent, amelynek 44 százaléka Németországba, 28 százaléka Ausztriába került. A repceolajexport alulmúlta az importot, mindössze 30 ezer tonnát szállítottak ki, miközben 61 ezer tonna érkezett külföldről.

Magyarország szójadaraimportja 4 százalékkal 430 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez viszonyítva (4. melléklet). A szójadara elsősorban az USA-ból és Brazíliából érkezett Szlovénia és Németország tengeri kikötőin keresztül. Ezzel egy időben 17 százalékkal 119 ezer tonnára apadt a szójadara kivitele, amelynek 30 százaléka Ausztriába, 22 százaléka Romániába, 10 százaléka Bosznia-Hercegovinába, további 8 százaléka Szerbiába került.

A piaci árak tendenciája

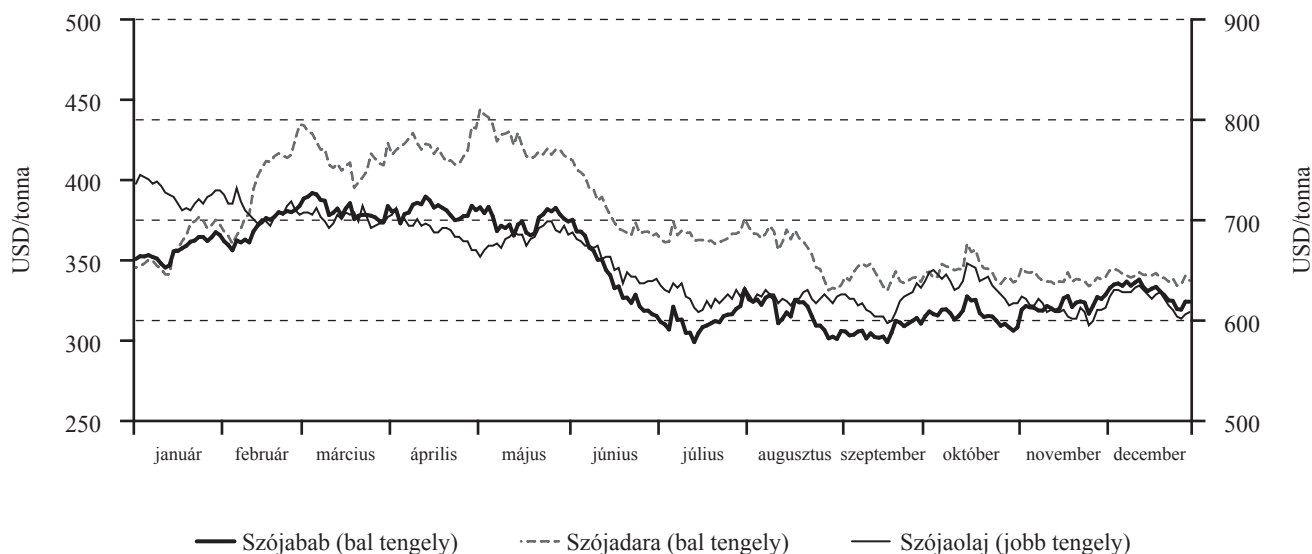
A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a 2017/2018. gazdasági évi romló argentinai szójababterméskilátások eredményeként a szójabab fronthavi jegy-

7. ábra: Egyes olajnövények és származékaik külkereskedelmének egyenlege (2017–2018)

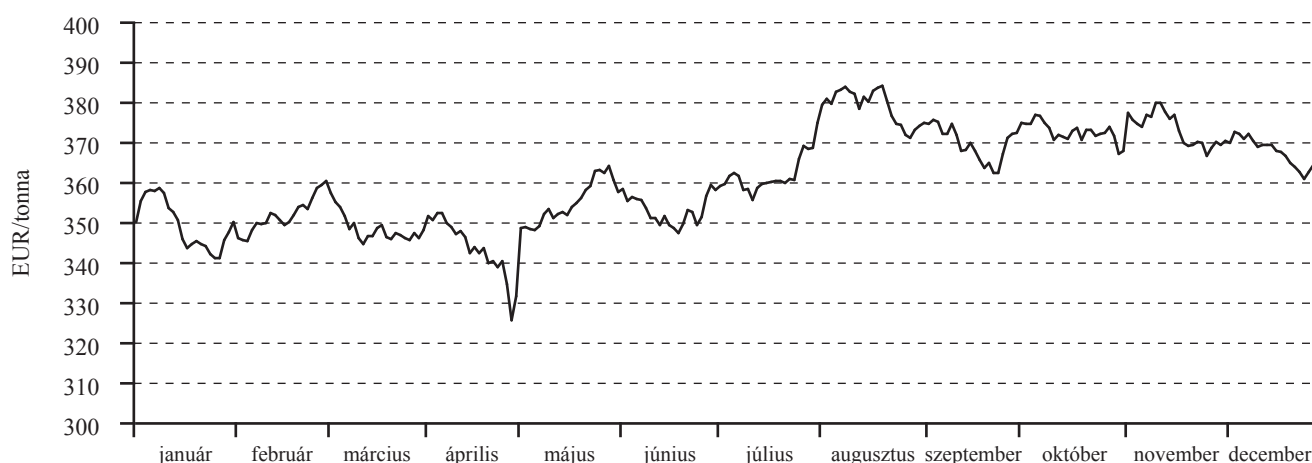
Forrás: KSH

8. ábra: A szójabab, a szójadara és a szójaolaj fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2018)

Forrás: CME Group

9. ábra: A repcemag fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2018)

Forrás: Euronext/MATIF

zése az év eleji 350 dollár/tonna körüli szintről 400 dollár/tonna közelébe emelkedett március elejére. A gyenge argentinai termés ellenére a bőséges brazilai kibocsátás hatására nem szabadult el a termés ára, és fronthavi jegyzése 380 dollár/tonna körüli szinten állapodott meg május végéig. A júniusi árzuhanás az USA és Kína közötti kereskedelmi konfliktus kibontakozásának tudható be, és annak fennállása volt a fő akadály a észak-amerikai szójabab jelentősebb áremelkedésének (8. ábra).

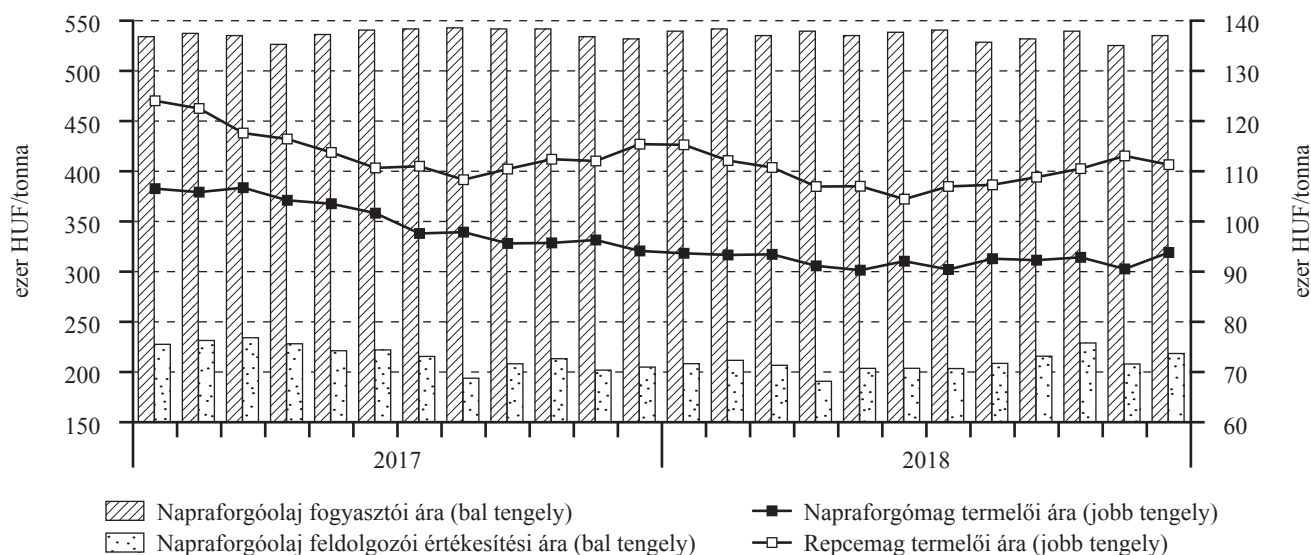
A chicagói árutőzsdén a szójadara fronthavi jegyzése átlagosan 30 dollár – legfeljebb 62 dollár – eltéréssel követte az alapanyag kurzusának változását 2018-ban, jórészt felülmúlva azt. A szójaolaj legközelebbi lejáratra szóló jegyzése az év eleji 741 dollár/tonna éves csúcsnál 18 százalékkal alacsonyabb szinten, 600 dollár/tonna környékén zárta az évet (8. ábra).

Az év első hónapjaiban az északi félteke repce-állományainak állapotáról érkező hírek, valamint a 2017/2018. gazdasági évi termelésre és zárókészletre vonatkozó pozitív korrekciók mellett a szójabab és a szójadara chicagói jegyzésének alakulása volt hatással a repcemag fronthavi jegyzésére a párizsi árutőzsdén (Euronext/MATIF). Az Argentínából és Indonéziából származó biodízel uniós importvámjának eltörlése – a biztató uniós repcemagtermés-kilátással és a bővülő tartalékokkal együtt – jelentős nyomást gyakorolt a termés tőzsdei jegyzésére a tavaszi hónapokban, tekintettel arra, hogy korlátozás nélkül jutott az importbiodízel az európai felhasználókhoz. A későbbiekben a 2018. évi európai repcemagterméssel kapcsolatos aggodalmak erősödésével párhuzamosan nőtt a repcemag legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén, és augusztus első napjaiban 380 euró/tonna fölé emelkedett. Noha a világtermelésben meghatá-

rozó Kanadában a canola-, Ukrajnában a repcemagtermelés nőtt 2018-ban, az EU mellett Ausztráliában is a vártnál kevesebb termés került betakarításra, ami – a repcemag és termékei iránt élénkülő kereslet mellett – megakadályozta a jegyzés erőteljesebb esését a betakarítást követően. A kurzus 360–380 euró/tonna között ingadozott augusztus és november között, amihez az előzőeken túl az is hozzájárult, hogy az Európai Unióban a nyár végi, őszi szárazság jelentősen hátráltatta a vetést, ami a termőterület csökkenéséhez vezetett. A repcemag jegyzésének év végi mérséklődése az ausztráliai és kanadai betakarításnak tudható be (9. ábra).

Magyarországon a NAIK AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag a 2017. évinél átlagosan 7 százalékkal volt olcsóbb 2018-ban: a termés áfa és szállítási költség nélküli éves termelői ára 92,1 ezer forint/tonna volt. A repcemag termelői ára 4 százalékkal 107,7 ezer forint/tonnára gyengült egy év alatt. Az ipari napraforgómag árának csökkenése begyűrűzött a feldolgozott termékek árába is (10. ábra): a nyers és a finomított napraforgóolaj értékesítési ára 5, illetve 1 százalékkal 209,4 és 275,2 ezer forint/tonnára mérséklődött. Eközben a napraforgódara feldolgozó értékesítési ára 11 százalékkal 56,2 ezer forint/tonnára emelkedett (5. melléklet).

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag termelői, a finomított napraforgóolaj feldolgozó értékesítési és fogyasztói ára (2017–2018)

Forrás: NAIK AKI PÁIR, KSH

Cukor

Világ- és európai piaci tendenciák

A világ cukorkibocsátása az ABARES (2019) szerint 193 millió tonna volt a 2017/2018. gazdasági évben (szeptember–október). A globális export 5,8 millió tonnával csökkent, míg a zárókészlet 14 százalékkal 82,5 millió tonnára nőtt a 2017/2018. évi szezon végére az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A cukor globális készlet/felhasználás mutatója az egy évvel korábbihoz képest 4,9 százalékponttal 45,1 százalékra emelkedett.

Az ABARES (2019) szerint a 2018/2019. gazdasági évben a globális cukortermelés 187 millió tonna körül alakulhat, ami 3,2 százalékkal lenne alacsonyabb az előző szezon 193 millió tonnás rekordtermelésénél. Az USDA (2018b) 186 millió tonnára becsüli a világ cukorkibocsátását, ami 9 millió tonna hiányt jelentene az előző gazdasági évihez viszonyítva. A Nemzetközi Cukorszervezet (ISO) szerint a globális cukortermelés 179 millió tonna lehet a 2018/2019. gazdasági évben, ez 2 százalékkal maradna el az előző szezon termelésétől. A világ cukorfogyasztása 2 százalékkal 178 millió tonnára emelkedhet a megfigyelt időszakban, így a cukortöbblet 0,6 millió tonna lenne. A globális cukorkészlet 93 millió tonna lehet a 2018/2019. gazdasági év végén.

Az ABARES (2019) szerint a globális cukorfogyasztás a csökkenő világpiaci árak (a nyerscukor világpiaci ára 276 dollár/tonnára csökkenhet) miatt 186 millió tonnára emelkedhet a 2018/2019. gazdasági évben, ami 1,6 százalékkal lenne több, mint az előző évi szezonban volt. Ezzel folytatódna az egy évvel korábbi trendforduló, a 2018/2019. évi szezonban is meghaladná a globális cukorkibocsátás a fogyasztást. Az USDA (2018b) szakértői rekord cukorfogyasztást várnak India és Indonézia növekvő keresletének köszönhetően.

A világ cukorexportja 5 százalékkal 60 millió tonnára csökkenhet a 2018/2019. gazdasági évben az előző szezonhoz képest. A globális cukorkészlet 0,5 százalékkal 82,1 millió tonnára mérséklődhet a gazdasági év végére. A készlet/felhasználás mutató 44,1 százalék körül alakulhat, 1 százalékponttal elmaradhat az előző gazdasági évitől (ABARES, 2019)

Az ABARES (2019) szerint Brazília cukortermelése várhatóan 30 millió tonna lesz a 2018/2019. gazdasági évben, csaknem 4 százalékkal elmaradva az előző szezon 31,2 millió tonnás rekordmennyiségétől, mivel nőhet a cukornád etanolcélú felhasználása. Brazília cukorkibocsátását az USDA (2018b) 30,1 millió tonnára becsüli.

India cukorkibocsátása elsősorban a cukornád hozamának növekedése miatt rekordszintet érhet el a 2018/2019. évi szezonban: az USDA (2018b) 35,9 millió tonnára jelzi a kibocsátást, ami 5 százalékkal lenne több az egy évvel korábbinál. Az ország cukorfogyasztása 27,5 millió tonna lehet a 2018/2019. évi szezonban, az export pedig a kétszeresére, 4 millió tonnára emelkedhet, mivel a malmok 18,1 millió tonnára csökkentenék a készleteket.

Az USDA (2018b) szerint Thaiföld cukortermelése a vártnál kevesebb csapadéknak köszönhető alacsonyabb cukornádhozamok miatt 6 százalékkal 13,8 millió tonnára csökkenhet a 2018/2019. gazdasági évben, az előző szezon 14,7 millió tonnás rekordtermeléséhez képest. A cukorfogyasztás várhatóan 6 százalékkal 1,3 millió tonnára mérséklődik. Az ország cukorexportja 11,5 millió tonnás rekordot érhet el, ezáltal a készletek 6,9 millió tonnára csökkenhetnek a szezon végére.

Az USDA (2018b) szerint Kína cukortermelése a cukornád és a cukorrépa termőterületének növekedése miatt a 2018/2019. gazdasági évben 10,8 millió tonnára emelkedhet, ami a 2014/2015. évi szezon óta a legmagasabb lenne. Kína cukorimportja két év csökkenést követően a 2018/2019. gazdasági évben 4 millió tonnára csökkenhet.

Az USA-ban 8,2 millió tonna cukrot állítanak elő a 2018/2019. gazdasági évben, ami 3 százalékkal elmarad az előző gazdasági év termelésétől. Az USA cukorimportja várhatóan 14,5 százalékkal 2,5 millió tonnára csökken. A cukorfogyasztás változatlan marad, a készletek előreláthatóan csökkennek (USDA, 2018b).

Az Európai Unióban a gazdák 1,7 millió hektáron termeltek cukorrépát 2018-ban, ami csaknem 2 százalékkal kisebb, mint a 2017. évi. A 2018-as kampányidőszakban 126,2 millió tonna cukorrépát takarítottak be, csaknem 12 százalékkal kevesebbet, mint az előző szezonban. Az átlaghozam 68,1 tonna/hektár volt, szemben az egy évvel korábbi 76,8 tonna/hektárral. A legjobb hozamokat Spanyolországban (86,7 tonna/hektár), Franciaországban (81,6 tonna/hektár) és Belgiumban (82,8 tonna/hektár) érték el (EC, 2019a).

Az Európai Unió cukortermelése a kedvezőtlen időjárás miatt 17 százalékkal 17,6 millió tonnára csökkent a 2018/2019. gazdasági évben az előző szezon kibocsátásához képest (11. ábra). Az unió cukorexportja 49 százalékkal 1,7 millió tonnára esett vissza a 2018/2019. évi szezonban. A közösség cukorimportja 1,5 millió tonna körül alakulhat a 2018/2019. gazdasági évben, csaknem 17 százalékkal több lehet, mint a 2017/2018. szezonban volt. Az unió nettó exportőri pozíciója romolhat, de az előző gazdasági évből szár-

mazó áthúzódo készletek értékesítésének köszönhetően pozitív maradhat. Az unió cukorfelhasználása 18,5 millió tonna lesz a 2018/2019. gazdasági évben, 3 százalékkal kevesebb, mint az előző szezonban. A közösségben 600 ezer tonna izoglükózt termelhetnek a 2018/2019. gazdasági évben (EC, 2019b).

Az ABARES (2019) szerint a 2019/2020. gazdasági évben a világ cukortermelése 188 millió tonna körül alakulhat (+0,5 százalék a 2018/2019. gazdasági évihez képest), és megegyezne a fogyasztással. A globális cukorexport 3 százalékos növekedés mellett elérheti a 62 millió tonnát. A globális cukorkészlet 82 millió tonna lehet a 2019/2020. gazdasági év végén. A készlet/felhasználás mutató 43,6 százalékra csökkenhet.

Az unióban az előzetes várakozások szerint a cukorrépa területe 4 százalékkal csökken 2019-ben, ugyanakkor a hozamok 13 százalékkal emelkedhetnek a 2018. évihez képest. Az Európai Unió cukortermelése a 2019/2020. gazdasági évben elérheti a 18,3 millió tonnát, ami 4 százalékos növekedést jelentene a 2018/2019. évi szezon kibocsátásához viszonyítva (EC, 2019c).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon az előző évinél 16 százalékkal kisebb területről, 16 ezer hektárról takarítottak be cukorrépát 2018-ban. Az országos termésátlag 59,3 tonna/hektár volt, ez 6 százalékkal maradt el a 2017. évitől. Összesen 942 ezer tonna

cukorrépát szedtek fel, ami 20 százalékkal kevesebb a 2017-ben betakarított mennyiségnél.

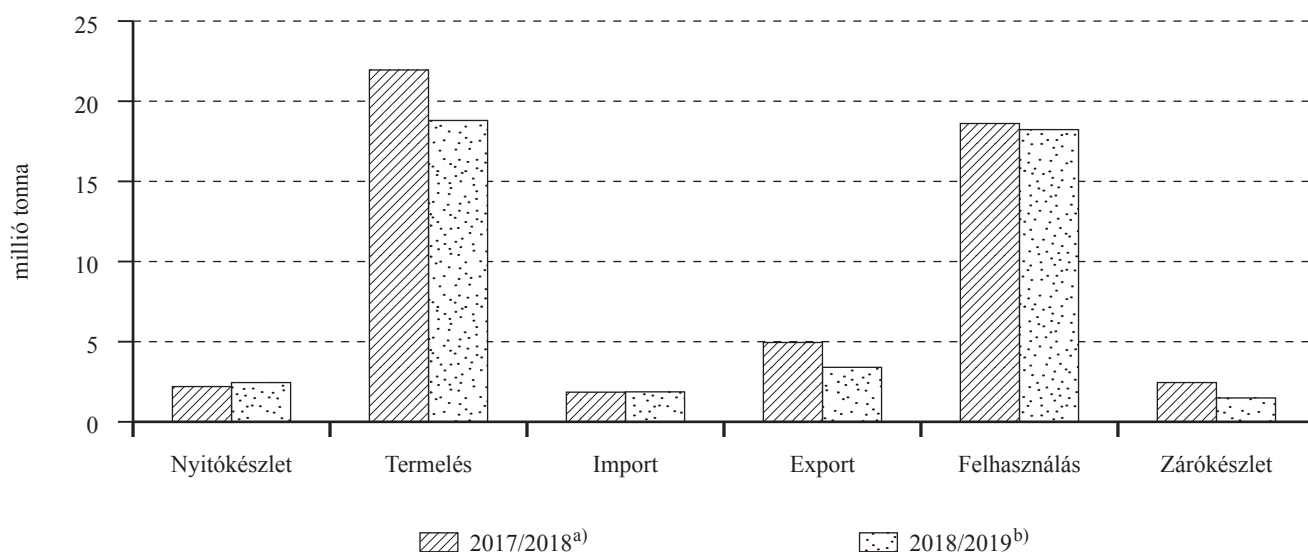
Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint Magyarország cukorrépaimportja 6 ezer tonna volt 2018-ban, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 74 százalékkal nőtt, ugyanakkor a kivitel 6 százalékkal csökkent. A cukor behozatalának mennyisége 14 százalékkal, értéke 25 százalékkal csökkent 2018-ban. A cukorexport volumene 17 százalékkal, értéke 35 százalékkal esett a vizsgált időszakban (6. melléklet). A cukor 46 százaléka Romániába, 27 százaléka Bulgáriába, 10 százaléka Szlovéniába, 6 százaléka Szlovákiába és 5 százaléka Ausztriába került.

A piaci árak tendenciája

A New York-i árutőzsdén a nyerscukor fronthavi jegyzése az év elején 338 dollár/tonnáról indult, ami 114 dollár/tonnával alacsonyabb volt, mint az egy évvel korábbi. A nyerscukor kurzusa január közepére 288 dollár/tonnára esett, majd ezt követően március elejéig 290–300 dollár/tonna körül mozgott. Április második felében 250 dollár/tonna alá süllyedt a legközelebbi lejáratra szóló jegyzés. A június közepéig tartó átmeneti emelkedést követően augusztus közepéig tartó lejtmenet következett, majd szeptember végén 220 dollár/tonna köré süllyedt a nyerscukor fronthavi jegyzése. Október közepén rövid időre ismét 300 dollár/tonna fölé emelkedett a nyerscukor kurzusa, majd év végére 265 dollár/tonnára ereszkedett.

11. ábra: Az EU cukor- és izoglükózmérlege

^{a)} Előzetes adat. ^{b)} Előrejelzés.

Forrás: Európai Bizottság

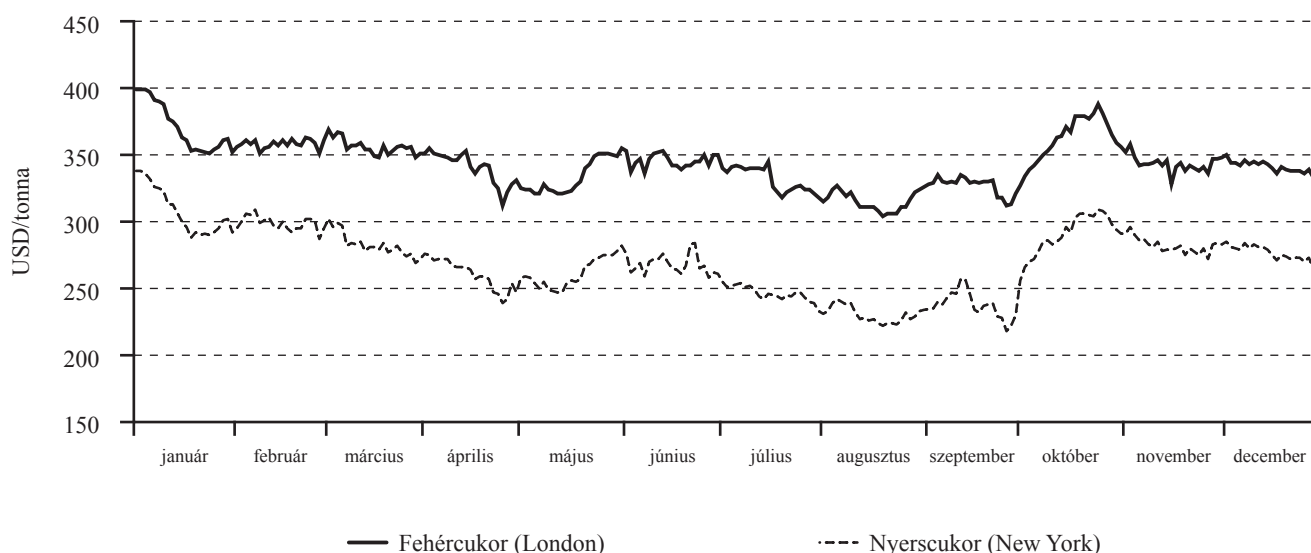
A londoni árutőzsdén a fehércukor kurzusa követte a nyerscukorét: év elején 399 dollár/tonnáról indult a kereskedés, ami 27 százalékkal elmaradt az egy évvel korábitól. A fehércukor kurzusa április végére 312 dollár/tonnáig süllyedt, majd emelkedni kezdett és július elejéig a 334–355 dollár/tonnás sávban mozgott a kereskedés. Az augusztus közepéig tartó csökkenést követően ismét emelkedésnek indult a legközelebbi lejáratra szóló jegyzés, amely október második felében 388 dollárt ért el tonnánként, majd év végére 333 dollár/tonna szintre ereszkedett (12. ábra).

Az ABARES (2018) a 2018/2019. gazdasági évre vonatkozóan a nyerscukor világpiaci árának 9 százalékos csökkenését vetíti előre. Középtávon a cukor iránti kereslet a népesség növekedésével lassan emelkedhet, ugyanakkor az egészségtudatos életmód előtérbe

kerülése csökkentheti az egy főre eső cukorfogyasztás emelkedésének ütemét. A 2019/2020. gazdasági évben a nyerscukor világpiaci ára 287 dollár/tonnára emelkedhet (ABARES, 2019).

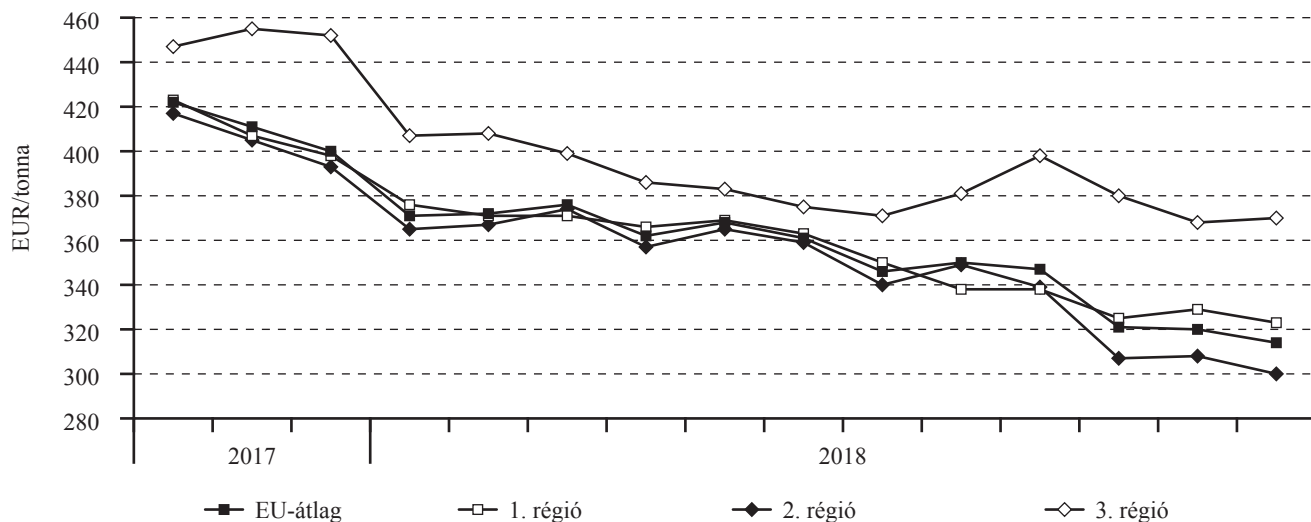
Az Európai Unióban a fehércukor belpiaci átlagára egész évben csökkenő trendet követett, 2018 januárjában 371 euró/tonna volt, decemberben 314 euró/tonna szinten zárta az évet, 15 százalékkal a januári átlagár alatt. Az Európai Unió a fehércukor feldolgozói árát adatvédelmi okokból tagországonként nem teheti közzé, ezért a tagországok jelentett adataiból három regionális átlagárát képez és azt hozza nyilvánosságra. Januárban az 1. régió (Ausztria, Csehország, Dánia, Finnország, Magyarország, Litvánia, Lengyelország, Svédország, Szlovákia) átlagára 376 euró/tonna volt, majd év végére 323 euró/tonnára esett. A 2. régióhoz

12. ábra: A fehércukor és a nyerscukor fronthavi jegyzése a londoni és New York-i árutőzsdén (2018)

Forrás: LIFFE, ICE

13. ábra: A fehércukor átlagára az Európai Unióban (2017. október – 2018. december)

Megjegyzés: 1. régió: AT-CZ-DK-FI-HU-LT-PL-SE-SK, 2. régió: BE-FR-UK-NL, 3. régió: BG-ES-GR-HR-IT-PT-RO

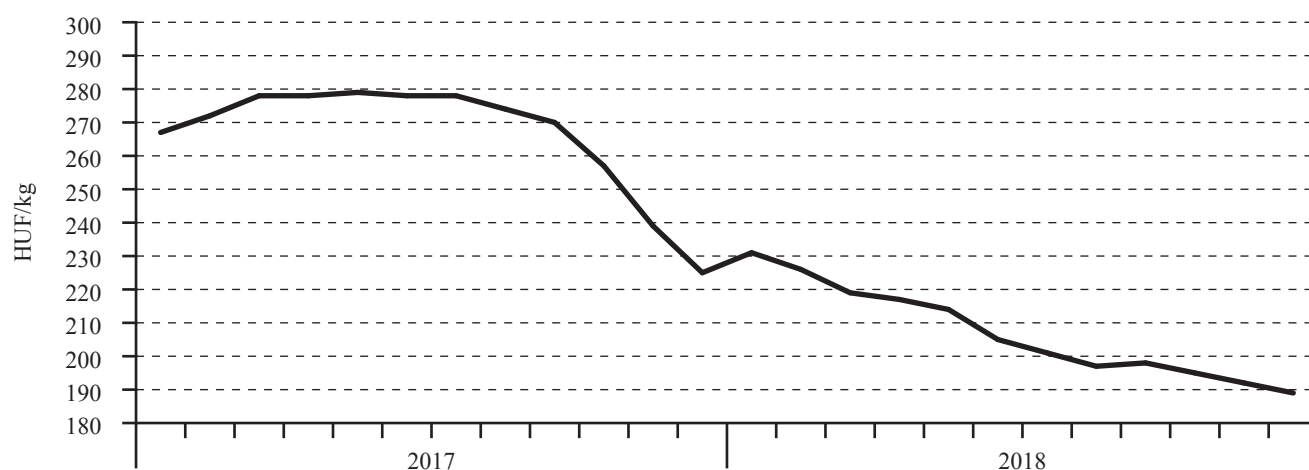
Forrás: Európai Bizottság

tartozó meghatározó termelő országok (Franciaország, Németország, Hollandia, Egyesült Királyság, Belgium) átlagára az 1. régió átlagárához képest alacsonyabbról (365 euró/tonna) indult a 2018. év elején és év végére 300 euró/tonnára csökkent. A déli országokat, Bulgáriát, Spanyolországot, Görögországot, Horvátországot, Olaszországot, Portugáliát és Romániát tömörítő

3. régió átlagára 407 euró/tonna volt januárban, majd decemberben 370 euró/tonna szintre érkezett (13. ábra).

A KSH adatai szerint a kristálycukor fogyasztói ára folyamatosan csökkent 2018-ban: a januári 231 forint/kilogrammról decemberre 189 forint/kilogrammmra változott, ami 16 százalékos csökkenést jelentett a 2017. decemberi átlagárhoz képest (14. ábra).

14. ábra: A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon (2017–2018)

Forrás: KSH

Sertéshús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2019c) szerint a sertéshús globális termelése 113,08 millió tonna volt 2018-ban, csaknem 1 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbi mennyiséget. A jelentős sertéstartó országok közül az USA-ban, Brazíliában, az Európai Unióban, Oroszországban és Vietnámban emelkedett a termelés. A korábbi becslésekkel ellentétben a világtermelés közel felét adó Kína kibocsátása 1 százalékkal 54 millió tonnára mérséklődött. Az ázsiai országban 2018 második felében jelentettek először afrikai sertéspestis (ASP) vírus okozta megbetegedést, ezért a betegséggel érintett tartományokban szigorították a szállítási követelményeket, kényszervágásokat rendeltek el a vírus terjedésének lassítására. Kína kibocsátásának közel fele kisméretű farmokról származik, amelyek kevesebb mint 500 sertést tartanak és elsősorban ezekben a gazdaságokban jelent meg az ASP. Az USA-ban 11,94 millió tonna sertéshúst termeltek 2018-ban, ami 2,9 százalékkal nagyobb a 2017. évinél. Az előző években folyamatosan bővült az Egyesült Államok sertésállománya, 2018. december elsején 2 százalékkal volt magasabb az egyedszám, mint 2017 decemberben. A fialások száma 2 százalékkal, az almonkénti malacsám 1 százalékkal, a vágásszám pedig 3 százalékkal nőtt 2018-ban a 2017. évihez viszonyítva. Brazília sertéshústermelése 1,3 százalékkal 3,68 millió tonnára csökkent. Oroszország sertéshús-kibocsátása 5 százalékkal 3,16 millió tonnára nőtt, mivel a legnagyobb sertéstartó és húsfeldolgozó vállalatok beruházásai és fejlesztései miatt javult a sertésszektor termelésének hatékonysága. A magasabb sertésárak a növekvő termelési költségek ellenére is ösztönözték a kisebb termelőket a sertéstartásra. Az EC (2019c) szerint a közösség sertéshústermelése 24,1 millió tonnát tett ki 2018-ban, 2 százalékkal nőtt a 2017-ben előállított mennyiséghez képest. Az Eurostat adatai szerint az unió főbb sertéstartó tagországai közül Spanyolországban (+4 százalék), Franciaországban (+3 százalék) és Belgiumban (+1,65 százalék) nőtt a sertésállomány, míg Németországban (–4 százalék), Dániában (–1,5 százalék), Hollandiában (–3 százalék), Lengyelországban (–7 százalék) és Olaszországban (–1 százalék) csökkent 2018 végén. A sertéshús-kibocsátás Vietnámban 2,2 százalékkal 2,8 millió tonnára, a Fülöp-szigeteken 2,5 százalékkal 1,6 millió tonnára, Mexikóban 4,3 százalékkal 1,32 millió tonnára, Dél-Koreában 3,8 százalékkal 1,33 millió tonnára és Japánban 1 százalékkal 1,28

millió tonnára nőtt 2018-ban a 2017. évihez viszonyítva, míg Kanadában (1,93 millió tonna) 1,5 százalékkal csökkent a termelés.

A világ sertéshús-kereskedelme a kibocsátás emelkedése mellett élénkült 2018-ban az előző évihez képest (USDA, 2019c): a globális sertéshúsexport 1,6 százalékkal nőtt, míg az import nem változott jelentősen. A korábbi évekhez hasonlóan 2018-ban is az Európai Unió, az USA, Kanada és Brazília voltak a legnagyobb sertéshúsexportőrök. A termelés növekedésének köszönhetően az USA 4,3 százalékkal több sertéshúst (2,66 millió tonna) értékesített a nemzetközi piacon, emellett az élénk belpiaci kereslet miatt a belső fogyasztás is nőtt (+2,2 százalék). A közösség sertéshúskivitele 4,1 százalékkal 2,68 millió tonnára bővült 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (EC, 2019c). Ennek oka, hogy Japán, Dél-Korea, a Fülöp-szigetek és Vietnám kereslete élénkült, ami ellensúlyozta a fő célpiac, Kína keresletének lanyhulását. Az ázsiai piacokra (Kína, Japán, Hongkong, Dél-Korea, Fülöp-szigetek, Vietnám, Tajvan) került az uniós sertéshús több mint 70 százaléka. Brazília 7,4 százalékkal kevesebb, azaz 549 ezer tonna sertéshúst értékesített a világpiacra (ABPA, 2019a, 2019b). A dél-amerikai ország sertéshúsexportjának kedvezett az oroszországi piac 2018. novemberi újraindítása, valamint a dél-koreai és az indiai piac megnyílása.

Az előző évhez hasonlóan Kína volt a világ legnagyobb sertéshúsimportőre 2018-ban is, ahol a termelés csökkenése ellenére 3,6 százalékkal 1,56 millió tonnára mérséklődött a külpiacról vásárolt sertéshús mennyisége. A második helyen álló Japánba közel azonos mennyiségű sertéshús (1,48 millió tonna) érkezett 2018-ban, mint egy évvel korábban. Mexikó (+9,7 százalék) és Dél-Korea (+16,7 százalék) több sertéshúst vásárolt a nemzetközi piacról, míg az USA (–6,5 százalék) és Hongkong (–8,6 százalék) kevesebbet (USDA, 2019c).

Az USDA (2019c) szerint a világ sertéshústermelése várhatóan 4 százalékkal 108,5 millió tonnára csökken 2019-ben, ugyanis Kína termelésének csökkenését az USA és Brazília kibocsátásának bővülése nem ellensúlyozza. Kína sertéshús-kibocsátása 10 százalékkal 48,5 millió tonnára csökkenhet az afrikai sertéspestis miatt. Az USA sertéshústermelése a 2018. évinél csaknem 4 százalékkal lehet több 2019-ben. Oroszországban a sertésállomány évek óta tartó bővülése 2019-ben tovább folytatódhat és ennek köszönhetően a sertéshús-előállítás 3,2 százalékkal emelkedhet, a belső kereslet ennél nagyobb mértékben, 4,5 százalékkal élénkülhet. Brazília sertéshústermelésének csaknem 6 százalékos

növekedése várható 2019-ben, míg az EC (2019c) szerint az unióban a termelés nem változik jelentősen.

Az elemzők a globális sertéshús-kereskedelem élénkülésére számítanak 2019-ben, a világ sertéshús-exportja 7,5 százalékkal nőhet (9,08 millió tonna). Az USA (+5,2 százalék), Kanada (+4,5 százalék) és Brazília (+23 százalék) kivitele emelkedhet. A globális sertéshúsimport 11 százalékkal 8,8 millió tonnára nőhet. Kína, Japán, Mexikó és a Fülöp-szigetek várhatóan több sertéshúst vásárol a nemzetközi piacról, míg Dél-Korea, az Egyesült Államok és Hongkong kevesebbet (USDA, 2019c). Kína sertéshúsbehozatala 41 százalékkal 2,2 millió tonnára emelkedhet a sertéspestis miatt csökkenő termelés hatására. Japán sertéshúsimportja 3 százalékkal 1,5 millió tonnára nőhet, várhatóan a kanadai és az uniós sertéshús iránt élénkül a keresletük a vámsökkentést tartalmazó szabadkereskedelmi egyezmény megkötése miatt. Dél-Korea sertéshúsimportja 700 ezer tonna körül alakulhat 2019-ben, ami 7 százalékkal lenne kevesebb a 2018. évinél.

Az unió sertéshústermelése a 2018. évihez hasonlóan 24,1 millió tonna lehet 2019-ben. A termelés stagnálása és a belső fogyasztás 1 százalék körüli csökkenése mellett a kivitel 9 százalékkal emelkedhet (2,9 millió tonna), a sertéshús-behozatal pedig a 2018. évinél 10 százalékkal lehet magasabb (16 ezer tonna) (EC, 2019c).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon 2,872 millió sertést tartottak 2018. december 1-jén, az állomány nem változott számottevően az egy évvel korábbihoz képest, ugyanakkor 0,4 százalékkal nőtt a 2018. júniusához viszonyítva. Az egyéni gazdaságokban 574,5 ezer sertést számláltak, az állomány egy év alatt 14 százalékkal csökkent, míg a gazdasági szervezeteknél 4 százalékkal emelkedett a létszám (2,297 millió egyed). Az anyakoca-állomány 3,7 százalékkal 177,9 ezer egyedre nőtt a 2017. december 1-jeihez viszonyítva.

A KSH adatai szerint az élősértés-behozatal 16 százalékkal csökkent, míg a sertéshúsimport 13 százalékkal emelkedett 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest (7. melléklet). Az élő sertés 80 százaléka Szlovákiából, Németországból és Csehországból származott. Magyarország Csehországból 80 százalékkal több élő sertést vásárolt 2018-ban, mint az előző évben, ugyanakkor Szlovákiából 8 százalékkal, Németországból 11 százalékkal kevesebb sertés érkezett. A sertéshús csaknem kétharmada Németországból, Spanyolországból, Lengyelországból és Szlovákiából származott 2018-ban.

Bel- és külpiaci értékesítés

A NAIK AKI vágási statisztikája szerint a sertések vágása elősúlyban nem változott számottevően 2018-ban a 2017. évihez képest.

A KSH adatai szerint az élősértés-export csaknem 27 százalékkal nőtt 2018-ban a 2017-ben külpiacokra szállított mennyiséghez viszonyítva. A kivitel 57 százaléka Romániába, 12 százaléka Ausztriába, 9 százaléka pedig Szlovákiába irányult. Az egy évvel korábbihoz képest a romániai kiszállítás csaknem a háromszorosára ugrott, az ausztriai 2 százalékkal emelkedett, míg a szlovákiai 28 százalékkal csökkent.

Magyarország 6 százalékkal kevesebb sertéshúst értékesített a nemzetközi piacon 2018-ban, mint egy évvel korábban (7. melléklet). A főbb exportpiacok Románia, Olaszország és Horvátország voltak. Románia kereslete 33 százalékkal, Olaszországé 26 százalékkal, Horvátországé 18 százalékkal, Bulgáriáé a kétszeresére nőtt, Szlovákiába 44 százalékkal, Szlovéniába 54 százalékkal, Hollandiába pedig 53 százalékkal emelkedett a kivitel. Az ázsiai piacokra csökkent a kiszállított sertéshús mennyisége: Japánba (–72 százalék), Kínába (–79 százalék), Tajvanba (–57 százalék) és a Koreai Köztársaságba (–59 százalék).

Magyarország élő sertésből és sertéshúsból nettó importőr volt a vizsgált időszakban: az élő sertés külkereskedelmi egyenlege az előző évihez hasonlóan negatív volt, de javult 2018-ban; a sertéshús külkereskedelmi egyenlege az előző évi pozitívból negatívra váltott, így romlott a vizsgált időszakban.

A külpiaci értékesítés csökkenése mellett a sertéshúsok belföldi értékesítése bővült 2018-ban: a NAIK AKI PÁIR adatai szerint a darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) belföldi értékesítése 49 százalékkal, a szalonnás és bőrös sertéshús félben (fejvel, lábval, farokkal) terméké 22 százalékkal, a csontos sertéshús, lehúzott, félben (fej, láb és farok nélkül) terméké 57 százalékkal emelkedett 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Megjegyezzük, hogy a csontos sertéshús adatszolgáltatói köre bővült, ha ezt figyelmen kívül hagyjuk, akkor a növekedés mértéke 26 százalék.

A piaci árak tendenciája

Az USA-ban az előző évinél nagyobb kínálat miatt a sertés ára dollárban kifejezve 8,9 százalékkal (forintban számolva 10,3 százalék) csökkent 2018-ban az előző évihez képest. Az Európai Unióban csaknem 12 százalékkal, Brazíliában, Minas Gerais régióban brazil reálban kifejezve 14 százalékkal csökkent a sertések ára a 2017. évi átlagárhoz viszonyítva (15. ábra).

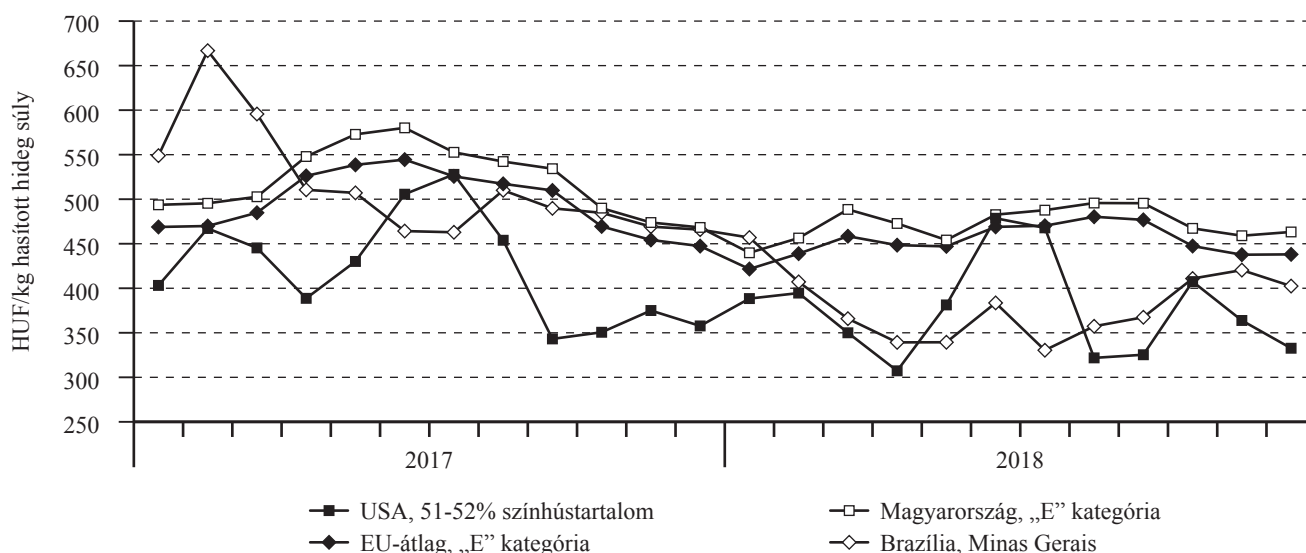
Az Európai Bizottság adatai szerint a piacsabályozás szempontjából referenciának tekintett „E” kereskedelmi osztályba tartozó sertés vágóhídi belépési ára 1,42 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2018-ban, ami 11,6 százalékos csökkenést jelentett egy év alatt.

Az OECD–FAO (2018) a sertéshús iránti kereslet növekedését valószínűsíti, ugyanakkor a sertésárak csökkenésére számít rövid és középtávon egyaránt. Az EC (2018a) szerint az unióban a sertéshústermelés 1 százalékos csökkenése mellett a sertés ára várhatóan 6 százalékkal emelkedik 2019-ben a 2018. évihez képest. Az USA-ban a sertés árának 6 százalékos, Brazíliában pedig 12 százalékos növekedése várható.

A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2018-ban is követték az uniós árak tendenciáját, elsősorban a németországi árak változása hatott a hazai piacra. A NAIK AKI PÁIR adatai szerint a

vágósertés termelői ára 451 forint/kilogramm hasított meleg súly volt 2018-ban, 10 százalékkal múlva alul az egy évvel korábbi átlagárat (8. melléklet). A hazai hízósertés-kínálat kiegészítésére a vágóhidak az unió más tagországaiból importáltak sertéseket, amelyek vágóhídi belépési ára csaknem 2 százalékkal volt alacsonyabb a vizsgált időszakban, mint a Magyarországon hizlaltaké. A sertéshús-termékpálya többi fázisában is csökkentek az árak 2018-ban: a csontos sertéshús, lehúzott, félben termék feldolgozói értékesítési ára 7 százalékkal, a szalonnás és bőrös sertéshús, félben termék ára 11 százalékkal, a darabolt sertéshúsé (karaj, tarja, comb) 9 százalékkal múlta alul az egy évvel korábbit (9. melléklet). A KSH adatai szerint a rövidkaraj fogyasztói ára nem változott számottevően, míg a sertéscombé 1 százalékkal mérséklődött a vizsgált időszakban.

15. ábra: A sertéshús világpiaci ára (2017–2018)

Forrás: USDA, MPB, Európai Bizottság, NAIK AKI PÁIR

Baromfihús és tojás

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2018) szerint a világ baromfihús-termelése az előző évihez képest 1 százalékkal 121,6 millió tonnára emelkedett 2018-ban. A baromfihús a világ hústermelésének 36 százalékát tette ki. A legnagyobb baromfihús-előállítók továbbra is az Amerikai Egyesült Államok (22,5 millió tonna), Kína (17,6 millió tonna), az Európai Unió (14,9 millió tonna) és Brazília (13,2 millió tonna) voltak. A globális baromfihús-kibocsátás mintegy 60 százalékát a fejlődő országok adták. A fejlett országok 2,1 százalékkal növelték baromfihús-termelésüket a 2017. évihez képest. A vezető baromfihús-előállító országok mellett tovább nőtt a kibocsátás Oroszországban (4,5 millió tonnára), Indiában (3,8 millió tonnára), Mexikóban (3,3 millió tonnára), Japánban (2,3 millió tonnára), Törökországban (2,2 millió tonnára), Indonéziában (2,2 millió tonnára), Iránban (2,2 millió tonnára), a Dél-afrikai Köztársaságban (1,7 millió tonnára) és Ukrajnában (1,3 millió tonnára).

A FAO (2018) szerint világ húskereskedelmének csaknem 40 százalékát a baromfihús tette ki 2018-ban. A globális baromfihús-kereskedelem 13,3 millió tonna volt, 1 százalékkal nőtt az előző évihez képest. Emelte a baromfihúsok kivitelét az USA (3,8 millió tonnára) és Thaiföld (1,2 millió tonnára). A közepes méretű exportőrök (Kína, Törökország és Ukrajna) is növelték a baromfihús kiszállítását. A világ baromfihúsimportja 1 százalékkal 12,5 millió tonnára nőtt a megfigyelt időszakban. A legnagyobb baromfihús-importőr továbbra is Kína (1,5 millió tonna) és Japán (1,4 millió tonna) maradt, emellett meghatározó még Mexikó, az EU és Szaúd-Arábia is.

Az EC (2018b) szerint a közösség baromfihús-termelése 2,2 százalékkal 14,9 millió tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez képest. Az unió baromfihús-kibocsátásának 73 százalékát az EU15 tagországai adták. Az újonnan csatlakozott tagországok részesedése növekvő tendenciát mutat, baromfihús-termelésük 2018-ban elérte a 4,1 millió tonnát.

Az Európai Unió baromfihúsexportja 6,0 százalékkal csaknem 1,8 millió tonnára nőtt 2018-ban az előző évihez képest. Vietnámba (+65 százalék), a Fülöp-szigetekre (+32 százalék), Ghánába (+13 százalék), Ukrajnába (+10 százalék) és a Dél-afrikai Köztársaságba (+8 százalék) emelkedett, míg Hongkongba (-14 százalék) és a Benini Köztársaságba (-13 százalék) csökkent az uniós baromfihús kivitele (EC, 2019d).

A közösség baromfihúsimportja 1,9 százalékkal 791 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez viszonyítva. Az import döntő része Thaiföldről érkezett, összesen 297 ezer tonna, ami 12 százalékkal több a 2017. évi beszállított mennyiségnél. Nőtt továbbá az Ukrajnából (+54 százalék), Chiléből (+44 százalék), Kínából (+25 százalék), Argentínából (+14 százalék) és Svájcban (+6 százalék) származó baromfihús mennyisége, míg a második legnagyobb beszállítónak számító Brazíliából 26 százalékkal 296 ezer tonnára csökkent a behozatal (EC, 2019d).

Csirkehús

Az USDA (2018c) szerint a csirkehús globális termelése 1,9 százalékkal 95,6 millió tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez képest. A legnagyobb kibocsátók közül az USA csirkehús-előállítás 2,2 százalékkal 19,4 millió tonnára, Kínáé 0,9 százalékkal 11,7 millió tonnára nőtt, ugyanakkor Brazíliában 0,5 százalékkal 13,6 millió tonnára csökkent a termelés a 2017. évihez viszonyítva. Az Európai Unió csirkehústermelése 2,1 százalékkal 12,3 millió tonnára emelkedett a vizsgált időszakban.

A világ csirkehúsexportja az előző évihez képest 1,0 százalékkal 11,2 millió tonnára nőtt 2018-ban. A forgalom csaknem háromnegyedét, összesen 8,3 millió tonnát Brazília, az USA és az EU bonyolította. A világpiacról a legtöbb csirkehúst Japán (1,1 millió tonna) és Mexikó (845 ezer tonna) vásárolta 2018-ban. Élénkült a csirkehús szállítása a Dél-afrikai Köztársaságba (+2,1 százalék), Kínába (+12,5 százalék), Angolába (+16,1 százalék) és a Fülöp-szigetekre (+16,1 százalék). Az Európai Unió a 2017. évinél 6,2 százalékkal kevesebb csirkehúst (650 ezer tonna) vásárolt a nemzetközi piacról 2018-ban.

Pulykahús

Az EC (2018b) szerint az unió pulykahústermelése 3,4 százalékkal 2,0 millió tonnára emelkedett 2018-ban a 2017. évihez képest. A meghatározó pulykahústermelő országok közül Lengyelországban 13,2 százalékkal és az Egyesült Királyságban 9,7 százalékkal nőtt, Németországban és Franciaországban nem változott számottevően, míg Olaszországban 11,4 százalékkal csökkent a termelés a vizsgált időszakban. Magyarországon az előző évinél 1,6 százalékkal több pulykahúst termeltek 2018-ban.

Tojás

Az EC (2019e) szerint az Európai Unió tojástermelése 7,71 millió tonnát tett ki 2018-ban, nem változott lényegesen az előző évihez képest.

A közösség tojástermékexportja 4,8 százalékkal 219 ezer tonnára nőtt 2018-ban az előző évihez képest. Az unió legnagyobb célországai – Japán (28 százalék részesedés az exportból) és Svájc (18 százalék) – együttesen 102 ezer tonna tojást vásároltak a közösségből. Japánba 17 százalékkal emelkedett a kivitel, jelentősen nőtt az export Izraelbe (+79 százalék), Thaiföldre (+9 százalék) és Tajvanba (+5 százalék). Ezzel szemben Svájcba (–2,5 százalék) és Dél-Koreába (–48 százalék) csökkent a tojástermékek kiszállítása (EC, 2019e).

Az unió tojástermékimportja 19,2 százalékkal csaknem 27 ezer tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez viszonyítva. Az import több mint fele Ukrajnából érkezett, összesen 14 ezer tonna, ami több mint a négyszerese volt a 2017-ben beszállított mennyiségnek. Az USA-ból 6 ezer tonnára (–44 százalék), Argentínából 2 ezer tonnára (–34 százalék) csökkent a behozatal ugyanekkor (EC, 2019e).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon a tyúkfélék száma 30,7 millió volt 2018. december 1-jén, 3,5 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbinál, a 2018. június 1-jeihez viszonyítva pedig 11,8 százalékkal csökkent. A tojóállomány 11,2 millió volt, nem változott számottevően egy év alatt. A lúdállomány 146 ezerrel (+12,3 százalék) emelkedett egy év alatt, számuk 2018. december 1-jén 1,3 millió volt. A kacsállomány 4,2 százalékkal (4,9 millió) nőtt, míg a pulykaállomány 2,1 százalékkal (2,8 millió) csökkent 2017 decemberéhez képest.

A KSH adatai szerint a baromfihúsimport (víziszárnyassal együtt) mennyisége 2,0 százalékkal, értéke 18,0 százalékkal nőtt 2018-ban a 2017. évihez viszonyítva. A csirkehús beszállítása 2,9 százalékkal, a pulykahúsé 5,7 százalékkal emelkedett (10. melléklet). A legtöbb baromfihús Lengyelországból (21 ezer tonna), Ausztriából (10 ezer tonna), Németországból (8 ezer tonna), Szlovákiából (6 ezer tonna), Hollandiából (5 ezer tonna) és Romániából (5 ezer tonna) érkezett Magyarországra.

A héjastojás-import mennyisége 17,6 százalékkal, értéke pedig 15,5 százalékkal csökkent 2018-ban a 2017. évihez képest. A tojás főleg Lengyelországból, Németországból, Szlovákiából és Litvániából származott (10. melléklet).

Bel- és külpiaci értékesítés

A NAIK AKI vágási statisztikája szerint a baromfifélék vágása élősúlyban 10,8 százalékkal nőtt 2018-ban az előző évihez képest. A csirke vágása 1,0 százalékkal, a kacsáé 78,8 százalékkal, a libáé 28,6 százalékkal, a pulykáé pedig 2,9 százalékkal emelkedett.

A NAIK AKI PÁIR adatai szerint a baromfihúsok belföldi értékesítése 6 százalékkal nőtt 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A KSH adatai szerint Magyarország baromfihúsexportja 16,3 százalékkal 221 ezer tonnára emelkedett 2018-ban a 2017. évihez viszonyítva. Csirkehúsból 6,2 százalékkal több hagyta el az országot, míg a pulykahús kivitele nem változott lényegesen. A legtöbb baromfihúst Romániába (34 ezer tonna), Németországba (26 ezer tonna), Ausztriába (23 ezer tonna), Szlovákiába (18 ezer tonna), Franciaországba (15 ezer tonna) és Ukrajnába (12 ezer tonna) szállították ki 2018-ban. Romániába 7,3 százalékkal, Ausztriába 3,3 százalékkal csökkent a kivitel, míg Németországba 17,4 százalékkal, Szlovákiába 19,6 százalékkal, Ukrajnába 113,1 százalékkal és Franciaországba 74,3 százalékkal nőtt az export. Magyarország baromfihús-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2018-ban (10. melléklet).

A NAIK AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon az étkezési tojás belföldi értékesítése 3 százalékkal nőtt 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest. A KSH adatai szerint a héjastojás-export mennyisége 14,5 százalékkal, értéke 9,2 százalékkal emelkedett. A kivitel elsősorban az unióba irányult, azon belül a legtöbb héjas tojás Romániába és Ausztriába került (10. melléklet).

A piaci árak tendenciája

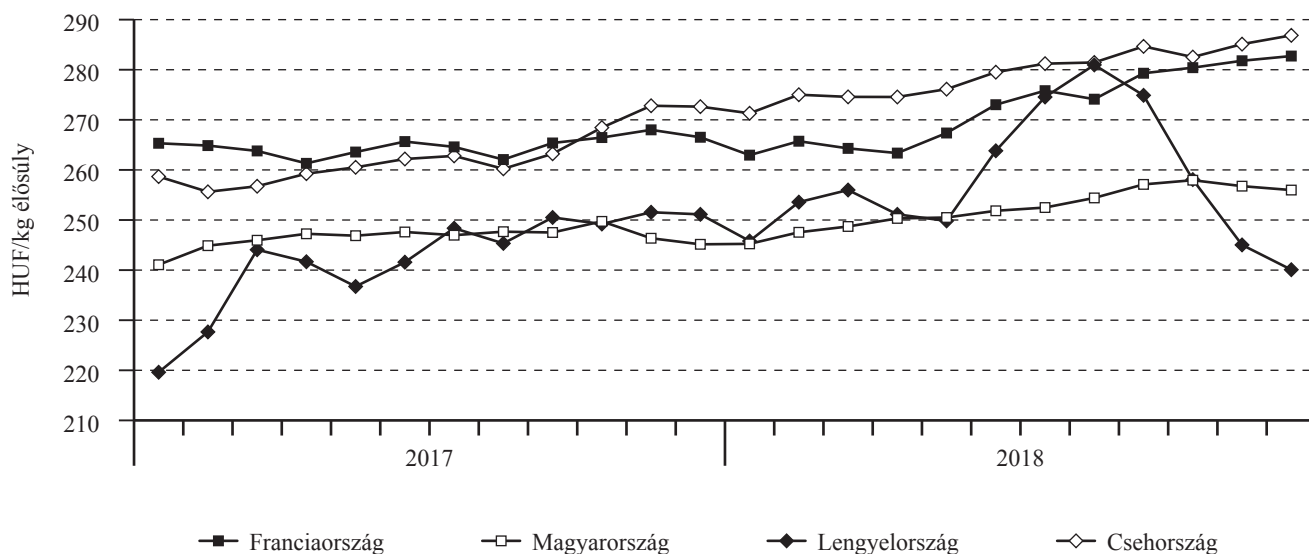
A NAIK AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon a vágócsirke élősúlyos termelői ára – követve az európai tendenciákat – 2,5 százalékkal 253 forint/kilogrammmra emelkedett (16. ábra), míg a vágópulykáé 2,2 százalékkal 370 forint/kilogrammmra csökkent 2018-ban a 2017. évihez képest (11. melléklet).

Az Európai Bizottság adatai szerint az egész csirke uniós átlagára 186,4 euró/100 kilogramm volt 2018-ban, ami 2,2 százalékkal múlta felül az előző évi átlagárát (17. ábra). Magyarországon a 65 százalékos (*grillfertig*) friss egész csirke feldolgozó értékesítési ára az egy évvel korábbinál 6,9 százalékkal volt magasabb 2018-ban (12. melléklet). A friss csirkehúsok feldolgozó értékesítési árának emelkedése nagyobb mértékű volt (+6,5 százalék), mint a vágócsirke termelői árának növekedése. A vizsgált csir-

kehúsok közül az erős nemzetközi kereslet hatására a csirkemell feldolgozói értékesítési ára emelkedett a legerőteljesebben, csaknem 10 százalékkal. A csirkemell iránti kereslet növekedését a termék uniós piacon kialakult hiánya okozta, ugyanis Brazília a 2018. év elején kirobbant szalmonellabotrány miatt elrendelt korlátozások következtében lényegesen kevesebb csirkehúst szállított a közösségbe.

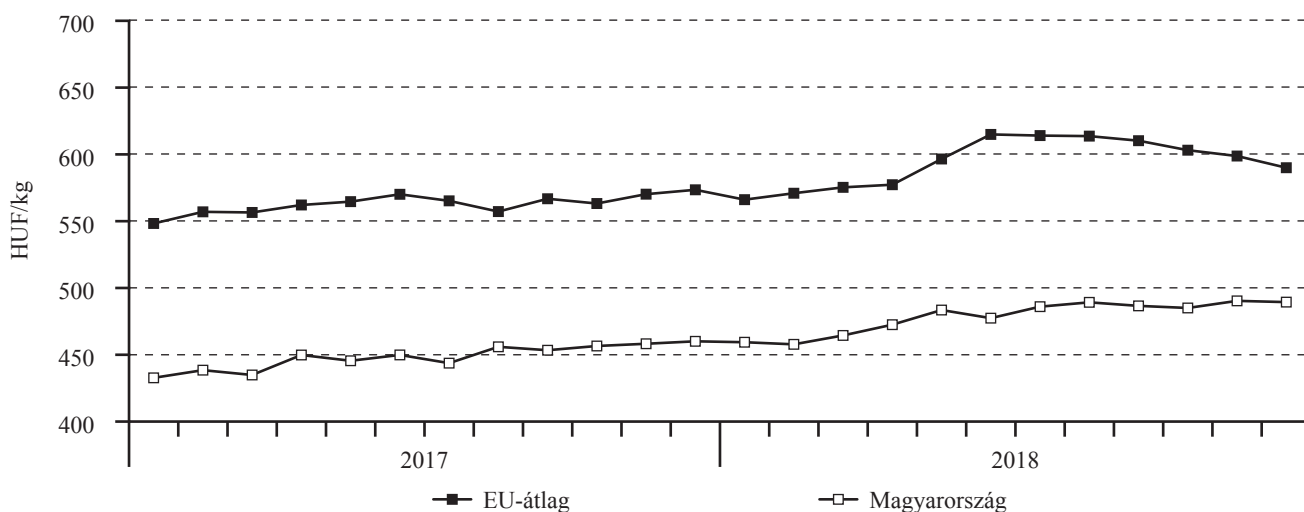
Az étkezési tojás ára az unióban és Magyarországon a 2017 nyár végi fipronilszennyezés miatt bekövetkező emelkedés után, 2018 első nyolc hónapjában folyamatosan csökkent, ugyanakkor szeptember–december között az aszály hatására növekvő takarmányárak miatt emelkedett (18. ábra). Magyarországon az étkezési tojás (M+L) csomagolóhelyi értékesítési ára 2018-ban 7,5 százalékkal volt alacsonyabb az egy évvel korábbinál.

16. ábra: A vágócsirke termelői ára az Európai Unió néhány tagországában (2017–2018)

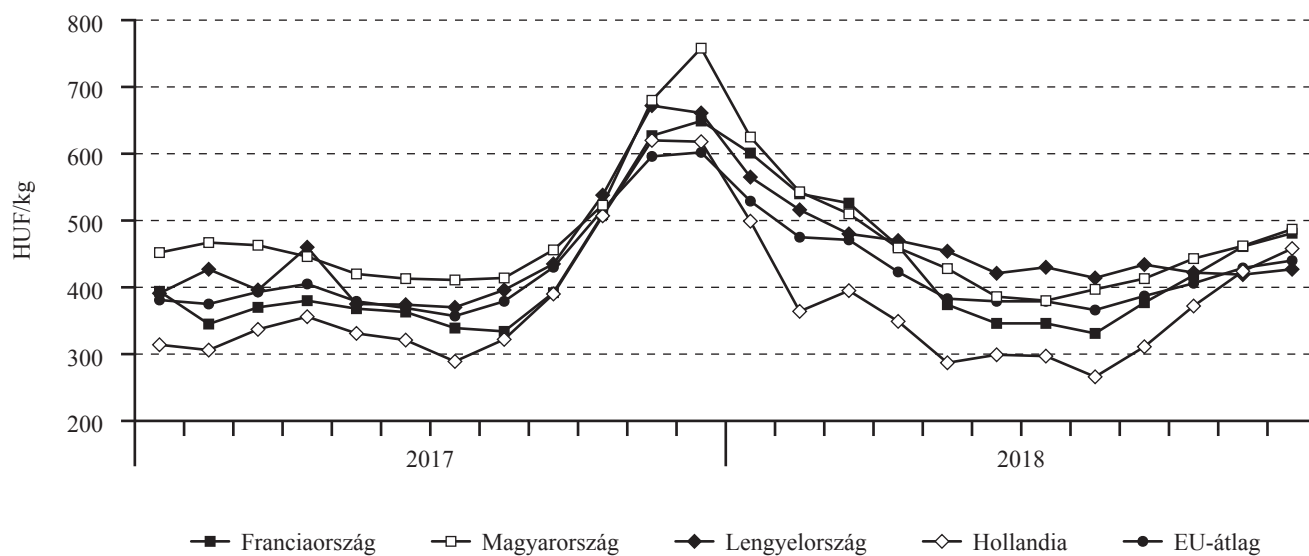
Forrás: MRiRW ZSRIR, PPA-ATIS, Agreste, NAIK AKI PÁIR

17. ábra: Az egész csirke feldolgozói értékesítési ára az Európai Unióban (2017–2018)

Forrás: Európai Bizottság, NAIK AKI PÁIR

18. ábra: Az étkezési tojás (M+L) csomagolóhelyi ára az Európai Unióban (2017–2018)

Forrás: Európai Bizottság, NAIK AKI PÁIR

Marhahús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2018c) szerint a marhahús globális termelése 62,9 millió tonna volt 2018-ban, 1,5 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. A nagy termelő országok közül az Amerikai Egyesült Államokban 2,8 százalékkal, Braziliában 3,7 százalékkal, Kínában 1 százalékkal, Indiában 1,2 százalékkal, Argentínában 3,8 százalékkal, Ausztráliában 7 százalékkal, Mexikóban 1,8 százalékkal, Pakisztánban 1,1 százalékkal nőtt a kibocsátás. Törökországban és Oroszországban nem változott számottevően a termelés. Az USDA (2019d) szerint az Egyesült Államokban az évek óta bővülő állatállomány növelte a vágómarha kínálatát, így 3 százalékkal több vágóállat került a vágóhidakra. Braziliában 9,9 millió tonnára emelkedett a marhahústermelés 2018-ban, mivel a marhahús iránt a bel- és a külpiazi kereslet is fokozódott. Az EC (2018a, b) szerint az unió marha- és borjúhústermelése 1,6 százalékkal emelkedett és csaknem 8 millió tonna volt 2018-ban. Ennek oka az volt, hogy a 2018. évi csapadékszegény, száraz nyár miatt a takarmány mennyisége megcsappant az unióban, így az állattartók tenyészállataik selejtezését előbbre hozták, több szarvasmarha került a vágóhidakra. A közösség régi tagállamaiban 1,4 százalékkal, az új tagállamokban 3 százalékkal emelkedett a marhahús kibocsátása.

A világ marha- és borjúhús-kereskedelme élénkült 2018-ban, a globális export 5,9 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. Brazília marhahúskivitele 13 százalékkal 2,1 millió tonnára, Ausztráliáé 10 százalékkal 1,63 millió tonnára nőtt, ugyanakkor India exportja 10 százalékkal 1,67 millió tonnára csökkent. A világ két legnagyobb marhahúsexportőre, Brazília és India egymásnak nem versenytársai: amíg a dél-amerikai ország a minőségi marhahús iránti keresletet elégítette ki, addig India a gyengébb minőségű marhahúst értékesítette a közel-keleti, a délkelet-ázsiai és a dél-afrikai országokba. Brazíliai szakemberek 2018-ban tovább folytatták az új piacok felé nyitás lehetőségének megteremtését, valamint korábbi piacok újranyitása érdekében is sikeres tárgyalásokat végeztek, amelyet az export bővülése jelez. Az USA marhahúsexportja 1,44 millió tonna volt 2018-ban, 11 százalékkal múlta felül a 2017. évet (USDA, 2018c). Az unió marhahúskivitele 8 százalékkal 250 ezer tonnára mérséklődött, míg a marhahús fogyasztása emelkedett. Élő szarvasmarha és marhahús legnagyobb mennyiségben Törökországba, Hongkongba, Izraelbe és Libanonba került (EC, 2018b). A közösség csaknem 10 száza-

lékkal növelte a Törökországba irányuló élőmarha- és marhahúsexportját 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A globális marhahúsimport 5,4 százalékkal emelkedett egy év alatt, 8,38 millió tonnát tett ki 2018-ban. Az USA beszállítása – főként Kanadából, Ausztráliából, Új-Zélandról és Mexikóból – 1 százalékkal 1,37 millió tonnára bővült. Oroszország marhahúsimportja a korábbi évek tendenciáját követve 4 százalékkal mérséklődött. A közösség az egy évvel korábbinál 6 százalékkal több marhahúst importált. A marhahús több mint háromnegyede Braziliából, Argentínából és Uruguayból származott, Brazília és Argentína növelte a beszállított mennyiséget az Európai Unióba (USDA, 2018c).

Az USDA (2018c) szerint a marhahús globális termelése 1,2 százalékkal 63,62 millió tonnára emelkedhet 2019-ben. Az USA kibocsátása 12,7 millió tonna lehet, ami csaknem 4 százalékos bővülést jelentene a 2018. évihez képest. A kibocsátás növekedését valószínűsítik Braziliában (+3 százalék), Kínában (+1 százalék), Indiában (+0,7 százalék) és Argentínában (+1,7 százalék), míg Ausztráliában (–5,2 százalék) a csökkenését. Braziliában 10,2 millió tonna, Kínában 7,4 millió tonna, Indiában 4,33 millió tonna, Argentínában 3 millió tonna és Ausztráliában 2,18 millió tonna körül várható a marhahús-kibocsátás 2019-ben. A főbb marhahús-előállító országok közül Törökországban várható a marhahústermelés stagnálása (1,4 millió tonna).

Az USDA (2018c) 10,6 millió tonnára teszi a világ marhahúsexportját 2019-re, ami megközelítőleg azonos az előző évben nemzetközi kereskedelembe került mennyiséggel. Brazília marhahúskivitele elérheti a 2,2 millió tonnát (+4,8 százalék), amellyel a világ legnagyobb marhahúsexportőre maradhat. India 1,63 millió tonna marhahúst értékesíthet a külpiacon 2019-ben, ez 2,4 százalékkal lenne kisebb volumen, mint a 2018. évi. Ausztrália kivitele 7,4 százalékkal 1,5 millió tonnára csökkenhet. Az USA a 2018. évinél 2,6 százalékkal több, azaz 1,47 millió tonna marhahúst szállíthat a külpiacon 2019-ben. A globális marhahúsimport elérheti a 8,7 millió tonnát 2019-ben, ez 3,7 százalékos növekedést jelentene az előző évihez viszonyítva. Az USA várhatóan 1,4 millió tonna (+2,4 százalék), Kína 1,32 millió tonna (+10 százalék) marhahúst importál 2019-ben. Japán beszállítása előreláthatóan 1,8 százalékkal emelkedik, ugyanakkor a belső fogyasztás nem változik számottevően. Oroszország (–5 százalék) importjában csökkenés várható, míg Hongkong 7 százalékkal, Dél-Korea pedig 1 százalékkal növelheti marhahús-behozatalát.

Az EC (2018b) szerint az unió marhahústermelése 7,99 millió tonna lehet 2019-ben, hasonlóan a 2018. évihez. A marhahúsimport 309 ezer tonna (+2 százalék) körül várható, ugyanakkor a belső fogyasztás stagnálhat. A marhahúsexport 250 ezerből 245 ezer tonnára csökkenhet. A közösségben a marhahús egy főre jutó fogyasztása előreláthatóan 11 kilogramm lesz 2019-ben.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 2011 óta folyamatosan gyarapodik a szarvasmarha-állomány. A KSH adatai szerint 2018. december 1-jén 884,8 ezer szarvasmarhát számláltak az országban, az állomány egy év alatt 1,7 százalékkal bővült. A szarvasmarha-állomány 59,3 százalékát gazdasági szervezetek, 40,7 százalékát egyéni gazdaságok tartották, ez az arány nem változott lényegesen a 2017. évihez képest. A húshasznú tehénállomány 9 százalékkal 164,1 ezer egyedre emelkedett, míg a kettős hasznosítású állomány csaknem 15 százalékkal 30,6 ezerre csökkent.

Az élőmarha-import 30 százalékkal csökkent, míg a marhahúsimport 8 százalékkal nőtt 2018-ban az előző évihez képest (7. melléklet). Az élő szarvasmarha csaknem kétharmada Romániából, Hollandiából és Németországból származott, míg a marhahús 45 százalékát Ausztriából, 17 százalékát Lengyelországból, 16 százalékát Hollandiából, valamint 8 százalékát Németországból importálták.

Bel- és külpiaci értékesítés

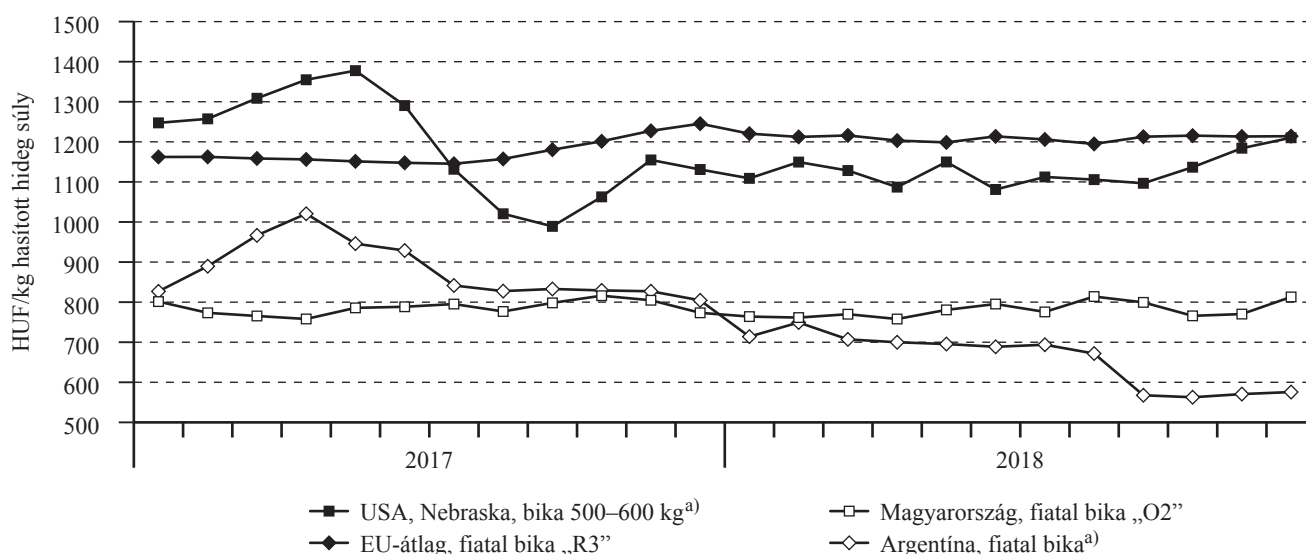
A NAIK AKI vágási statisztikája szerint a szarvasmarha vágása élősúlyban 6,2 százalékkal nőtt 2018-ban az előző évihez képest. Az összes vágás 63,5 százalékát adó tehenek vágása 4,9 százalékkal, a bikáké 7,6 százalékkal és az üszőké 16,4 százalékkal emelkedett.

A Magyarországon nevelt szarvasmarhák jelentős része 2018-ban is élve került a nemzetközi piacra. Az élőmarha-export 4 százalékkal nőtt (7. melléklet), a legtöbb szarvasmarhát Törökországba szállították, ahová 20 százalékkal csökkent a kivitel. A második legnagyobb piac Ausztria volt, ahol 16 százalékkal emelkedett a Magyarországról vásárolt szarvasmarhák mennyisége. A marhahúsexport 8 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban, amelynek 53 százaléka Hollandiába és Ausztriába került. Magyarország élőszarvasmarha-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2018-ban, és javult a 2017. évihez képest, míg a marhahús külkereskedelmi egyenlege negatív volt, de kismértékben javult az előző évihez viszonyítva.

A piaci árak tendenciája

A termelés és a kereskedelem szempontjából meghatározó országok közül az USA-ban a bika ára dollárban kifejezve 3,6 százalékkal mérséklődött 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest, ez forintban 5 százalékos csökkenést jelentett (19. ábra). Az árak csökkenését az tette lehetővé, hogy a belpiaci kínálat nagyobb mértékben nőtt, mint a fogyasztás. Argentínában a nagyobb

19. ábra: A marhahús világpiaci ára (2017–2018)

^{a)} Átszámítási tényező élő súlyról hasított súlyra 0,63.

Forrás: Európai Bizottság, USDA, MINAGRI, NAIK AKI PÁIR

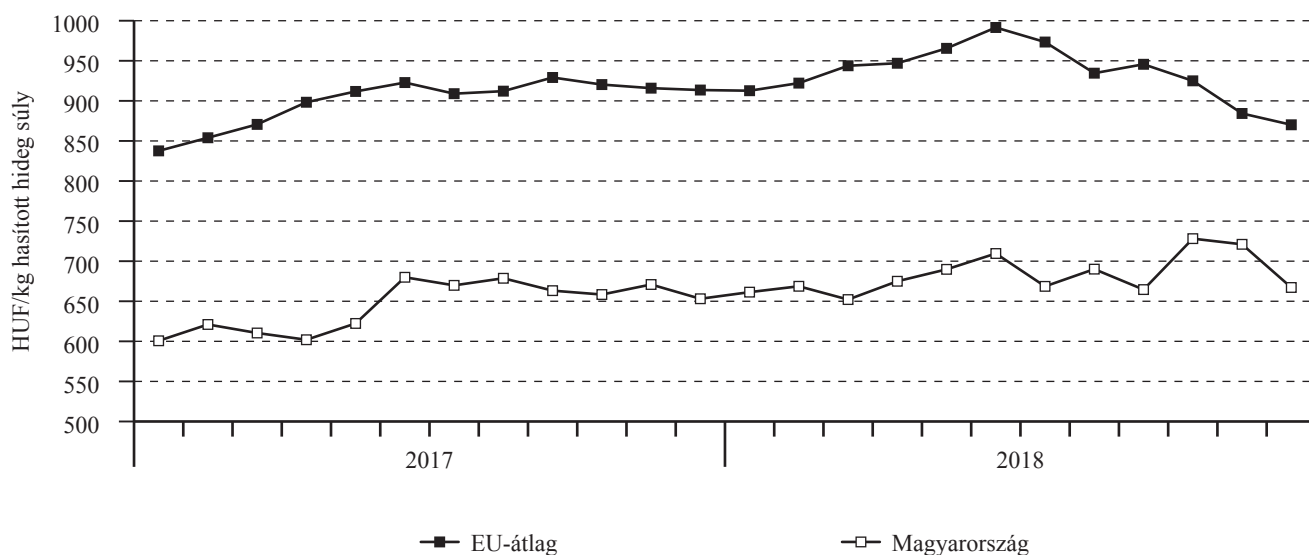
marhahúskínálat és az élénk nemzetközi kereslet argentin pezóban kifejezve a bika árának 25 százalékos emelkedését eredményezte 2018-ban, ugyanakkor ez az argentin fizetőeszköz erősödése miatt forintban kifejezve 25 százalékos csökkenést jelentett. Brazíliában az erős bel- és külpiaci kereslet hatására a szarvasmarha ára 5 százalékkal emelkedett 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest.

Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,80 euró/kilogramm hasított hideg súly volt 2018-ban, nem változott számottevően az előző évi átlagárhoz képest. A tehén „O3” ára (20. ábra) 1 százalékkal 2,93 euró/kilogrammmra emelkedett, míg az üsző „R3” ára 3,87 euró/kilogramm volt, nem változott jelentősen egy év alatt.

Magyarországon a vágómarha termelői ára 2,2 százalékkal emelkedett 2018-ban az előző évi átlagárhoz képest (13. melléklet). A termékpálya további fázisai is követték ezt a tendenciát: a csontos marhahús frissen, félben termék ára 5,7 százalékkal nőtt; ugyanakkor a csontos marhahús frissen, negyedben, eleje, illetve hátulja termék ára nem változott számottevően (9. melléklet). A KSH adatai szerint a marharostélyos fogyasztói ára 3 százalékkal emelkedett 2018-ban a 2017. évihez viszonyítva.

Az EC (2018a) a marhahús világpiaci árának csökkenését valószínűsíti az Európai Unióban, az Egyesült Államokban és Brazíliában is 2019-re.

20. ábra: A vágótehén „O3” vágóhídi belépési ára (2017–2018)

Forrás: Európai Bizottság, NAIK AKI PÁIR

Juhhús

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2018) szerint a juhhús globális termelése 14,95 millió tonna volt 2018-ban, csaknem 1 százalékkal nőtt az előző évihez képest. A világ juhhústermelésének 83 százaléka a fejlődő országokból származott. A legnagyobb kibocsátó Kína (4,75 millió tonna) volt, az ázsiai kontinensen további nagy juhhústermelő országok: India (739 ezer tonna), Pakisztán (473 ezer tonna), Törökország (427 ezer tonna), míg Afrikában Nigéria (388 ezer tonna) és Szudán (355 ezer tonna). Az ausztrál és az új-zélandi gazdák a száraz időjárás miatt több juhot és bárányt küldtek a vágóhidakra 2018-ban, mint az előző évben, ezért Ausztráliában 8 százalékkal 787 ezer tonnára, Új-Zélandon csaknem 1 százalékkal 473 ezer tonnára emelkedett a juhhústermelés. A világ juhhús-kereskedelme élénkült 2018-ban, az export és az import egyaránt 5,6 százalékkal nőtt. A nemzetközi piacra kerülő juhhús több mint 86 százaléka Ausztráliából és Új-Zélandról származott. A legnagyobb juhhúsimportőr Kína, az Európai Unió és az USA volt 2018-ban.

Az ABARES (2018) szerint Ausztrália juhállománya 69,6 millió egyedre (–3,5 százalékkal) csökkent a 2017/2018. gazdasági év (július–június) végére, a 2018/2019. évi szezon zárólétszáma pedig 68,5 millió lehet. A bárányok vágása 1 százalékkal 23,1 millió darabra mérséklődhet, míg a juhoké 8 százalékkal 9,1 millió darabra emelkedhet a 2018/2019. gazdasági évben. A juhhústermelés várhatóan 1 százalékkal 740 ezer tonnára nő. Ausztrália bárány- és juhhúsexportja 457 ezer tonnáról 460 ezer tonnára bővíthet a vizsgált időszakban. Az ausztrál juh- és bárányhús iránt élénk a kereslet Kínában, az USA-ban, a Közel-Keleten és Malajziában. Az USA-ban a juh- és bárányhús kibocsátása 4 százalékkal nőtt 2018-ban, ugyanakkor a nemzetközi piacról vásárolt juh- és bárányhús mennyisége 9 százalékkal emelkedett. Az import csaknem háromnegyede Ausztráliából származott. Kínában folyamatosan nő a fizetőképes kereslet a húsfélék iránt, emiatt az Ausztráliából érkező juhhús volumene az elmúlt tíz évben több mint a négyszeresére emelkedett, és tovább bővíthet a 2018/2019. gazdasági évben.

A New Zealand Economic Service (2018) szerint Új-Zéland juhállománya 27,53 millió egyed volt a 2017/2018. gazdasági év (október–szeptember) végén és 1 százalékkal csökkenhet a folyó szezonban. Az anyajuhállomány fogyása a bárányvágás 2,2 százalékos csökkenését (19 millió darabra) és a bárányhúskivitel 1,7 százalékos mérséklődését (284 ezer tonnára) ered-

ményezheti a 2018/2019. gazdasági évben. A juhok vágása 3,3 millióra, a juhhús exportja 71 ezer tonnára (–17 százalék) csökkenhet. Új-Zélandon a bárányárak kismértékű emelkedésére lehet számítani a 2018/2019. gazdasági évben.

Az EC (2018b) szerint az unió nagy juhtartó országainak többségében (Egyesült Királyság, Spanyolország, Görögország, Olaszország) csökkent a juhállomány, ezért az unió juh- és kecskehústermelése 1,2 százalékkal 862 ezer tonnára mérséklődött 2018-ban. A közösség juh- és kecskehúsimportja 1 százalékkal 175 ezer tonnára nőtt, a legnagyobb beszállító Új-Zéland volt. A nemzetközi piacon értékesített juh- és kecskehús mennyisége 15 százalékkal 29 ezer tonnára csökkent 2018-ban a 2017. évihez képest. Az unióban az előző évihez hasonló mennyiségű (1 millió tonna) juh- és kecskehúst fogyasztottak 2018-ban, az egy főre jutó fogyasztás 1,7 kilogramm volt.

Az EC (2018b) szerint az unió juh- és kecskehústermelése 2019-ben elérheti a 870 ezer tonnát. A juh- és kecskehúsimport 2 százalékkal 178 ezer tonnára emelkedhet, az egy főre eső juh- és kecskehús fogyasztás nem változik lényegesen.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország juhállománya 1,109 millió egyed volt 2018. december 1-jén, 3,3 százalékkal csökkent a 2017. decemberihez képest. Az anyajuhok létszáma –1,6 százalékkal 797,5 ezer egyedre változott. Az egyéni gazdaságokban a juhok száma 956,8 ezerre mérséklődött (–4,2 százalék az előző évihez viszonyítva), míg a gazdasági szervezetknél 152,1 ezer darabot tett ki (+2,8 százalék) 2018. december 1-jén. A juhállomány 66 százaléka az Észak- és Dél-Alföld régióban található, a többi régió részese-dése lényegesen kisebb.

Bel- és külpiaci értékesítés

A NAIK AKI vágási statisztikája szerint a juhok vágása élsúlyban 31,8 százalékkal nőtt 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A KSH adatai szerint az előző évinél 4,4 százalékkal kevesebb bárány került a nemzetközi piacra 2018-ban (7. melléklet). A magyarországi bárány legnagyobb piaca továbbra is Olaszország volt, amelynek a kivite-

len belüli részaránya 86 százalék körül alakult, ez 2,6 százalékpontos csökkenést jelentett 2017-hez képest. Az élőbárány-export 5 százaléka Németországba és 4 százaléka Horvátországba irányult, mindkét országba emelkedett a kivitel.

A piaci árak tendenciája

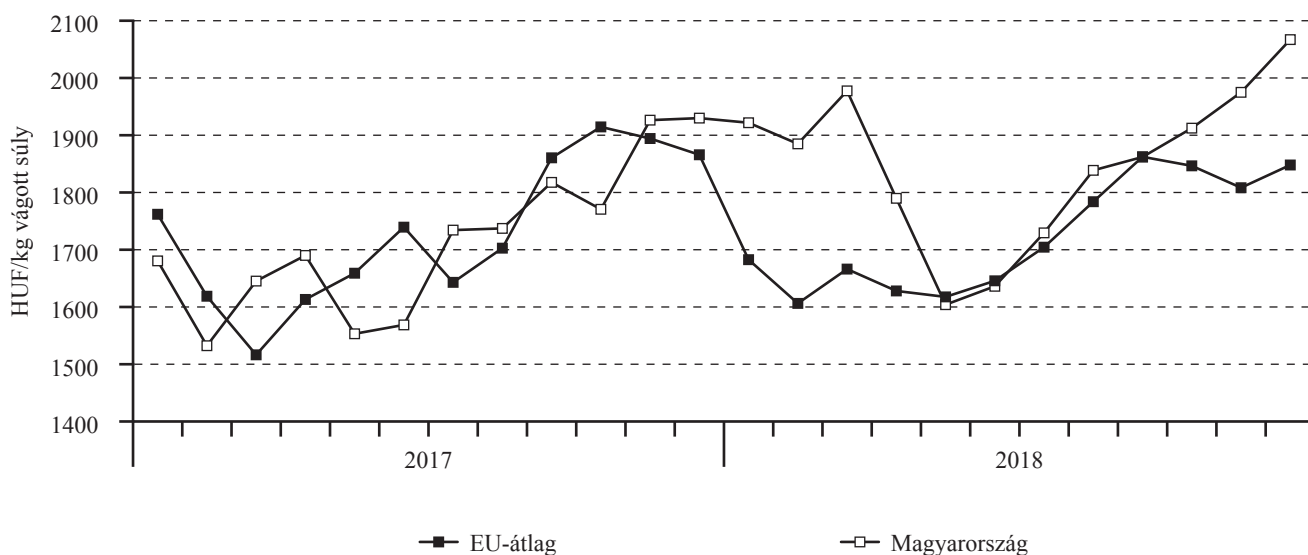
Az ABARES (2018) szerint az élénk nemzetközi kereslet hatására Ausztráliában a bárány ára 4 százalékkal volt magasabb a 2017/2018. gazdasági évben az előzőhöz képest. A 2018/2019. évi szezonban a bárány ára további 18 százalékkal emelkedhet. A New

Zealand Economic Service (2018) szerint Új-Zélandon a 2018/2019. gazdasági évben 1 százalékkal nőhet a bárány ára.

Az Európai Unióban a könnyű bárány ára euróban kifejezve 2,5 százalékkal; Olaszországban, Magyarország legnagyobb exportpiacán pedig 5 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez viszonyítva (21. ábra). Magyarországon a vágóbárány termelői ára 8 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban (13. melléklet).

Az EC (2018a) az unióban a juhhús árának 4 százalékkal körüli csökkenését valószínűsíti 2019-ben, a világpiacra pedig 7 százalékkal lehet alacsonyabb a juhhús ára.

21. ábra: A könnyű bárány termelői ára (2017–2018)

Forrás: Európai Bizottság, NAIK AKI PÁIR

Tej és tejtermékek

Világ- és európai piaci tendenciák

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejtermelés 2018-ban Új-Zélandon 2 százalékkal, az USA-ban és az EU-ban egyaránt 1 százalékkal nőtt, míg Ausztráliában 2 százalékkal csökkent az előző évihez képest. Romániában 8 százalékkal, Írországban 3 százalékkal, Dániában, Csehországban, Németországban és Lengyelországban egyaránt 2 százalékkal, Olaszországban 1 százalékkal emelkedett, az Egyesült Királyságban és Franciaországban stagnált, míg Ausztriában, Szlovákiában és Szlovéniában egyaránt 1 százalékkal, Hollandiában 3 százalékkal, Horvátországban 5 százalékkal csökkent. Írországban 2014 óta folyamatosan magas éves növekedési ütem figyelhető meg, ami négy év alatt a tejtermelés 2 millió tonnás bővülését eredményezte (ZMB, 2019a). Az USDA (2018d) szerint a globális tejkinálat növekedése 2 százalék körüli lehet 2019-ben: Argentínában és Indiában egyaránt 5 százalékkal, Brazíliában 2 százalékkal, Oroszországban, az Európai Unióban és az USA-ban 1 százalékkal nőhet, Új-Zélandon stagnálhat, míg Ausztráliában és Kínában egyaránt 1 százalékkal csökkenhet a kibocsátás.

Az USDA (2018d) szerint a vaj globális termelése 3 százalékkal, a sajté 2 százalékkal nőtt, míg a sovány és a teljes tejpore stagnált 2018-ban az előző évihez viszonyítva. Az unióban a savanyított tejtermékek termelése 1 százalékkal nőtt, a sajté és a vajé stagnált, míg a közvetlen fogyasztású tejszíné 1 százalékkal, a sovány tejpore 2 százalékkal, a folyadéktejé 3 százalékkal, a sűrített tejé 4 százalékkal, a tejszíné, a teljes és a részben fölözött tejpore 5 százalékkal csökkent (EC, 2019f). Az USDA (2018d) szerint a vaj és a sovány tejpore globális termelése egyaránt 3 százalékkal, a sajté, illetve a teljes tejpore 1-1 százalékkal emelkedhet 2019-ben az előző évihez viszonyítva. Az EU-ban a sajt termelése 2 százalékkal, a vajé 1 százalékkal nőhet, a sovány tejpore és a friss tejtermékek stagnálhat, míg a teljes tejpore 1 százalékkal csökkenhet ugyanakkor (EC, 2018b).

Az unióban a vaj intervenció készlete 2010 októberéig, a magántárolási készlete 2017 júniusáig, a sajt magántárolási készlete 2017 áprilisáig, a sovány tejpore magántárolási készlete 2018 áprilisáig üres. A bizottság 2018. február óta a vaj és a sajt készletére vonatkozóan információt nem tett közzé. A sovány tejpore intervenció készlete 2018 decemberében 175 803 ezer tonna volt. Az Európai Bizottság 2015 és 2017 között összesen 380 ezer tonna sovány tejpore vásárolt fel

állami intervenció keretében a piac stabilizálása és a termelők jövedelmének növelése céljából. A bizottság 2016 végétől kezdve havi, majd kéthavi nyilvános pályázati felhívások sorozatával, fokozatosan vezette vissza a terméket a piacra, 2019. január 22-éig a készletek 99 százaléka elkelt, így az eredeti 380 ezer tonnás soványtejpore-készletből mintegy 4 ezer tonna maradt. A vaj és a sovány tejpore intervenció készlete várhatóan üres lesz 2019 végén (EC, 2018b). Az USA-ban a sajt 2018. decemberi zárókészlete 5 százalékkal, a vajé 6 százalékkal nőtt (USDA, 2018e, 2019e), míg a sovány tejpore 14 százalékkal csökkent az egy évvel korábbihoz képest (USDA, 2019f).

A sajt globális kereskedelme stagnált, a vaj és vajolajé, továbbá a teljes tejpore egyaránt 6 százalékkal, a sovány tejpore 7 százalékkal nőtt 2018-ban az előző évihez képest (ZuivelNL, 2019). Az unió a harmadik országokba 7 százalékkal több sovány tejpore szállított, a sajt kivitele stagnált, míg a vajé 7 százalékkal, a teljes tejpore 15 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest (EC, 2019g). A ZMB (2019b) szerint a sovány tejpore harmadik országba irányuló kivitele történelmi rekordot döntött, míg a vajé és vajolajé vajegyenértékre átszámítva négy éve, a teljes tejpore 1978 óta nem volt ilyen alacsony. Az EC (2018b) szerint az EU harmadik országokba irányuló soványtejpore-kivitele 12 százalékkal, a sajté 2 százalékkal nőhet, a vajé és a savanyított tejtermékek stagnálhat, a teljes tejpore 1 százalékkal csökkenhet 2019-ben az előző évihez képest.

A globális tejtermékimport nem annyira koncentrált, mint az export, a legnagyobb tejtermékimportőrök a világkereskedelem kevesebb mint felét adják. Az USDA (2018d) szerint Oroszország sajtbehozatala 2 százalékkal csökkenhet, míg Japáné 3 százalékkal emelkedhet, Oroszország és Mexikó vajimportja stagnálhat, Kína soványtejpore-beszállítása 10 százalékkal, Mexikóé 6 százalékkal emelkedhet, Kína teljes tejpore-importja 9 százalékkal, Algériáé 4 százalékkal nőhet 2019-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Az EC (2018a) szerint a világpiacon a folyadéktej iránti kereslet középtávon erős maradhat, különösen Kína részéről, ahol az import a belpiaci termelést egészíti ki. Az unió folyadéktejexportja 2030-ra tovább emelkedhet, és megerősödhet a közösség nettó exportőri pozíciója. A világpiacon a magasabb hozzáadott értékű (organikus, földrajzi eredetvédelemű) termékek, különösen a sajtok iránti kereslet is fokozódhat, e termékekből a közösség komparatív előnnyel rendelkezik. Az unió tejtermékexportjának mennyisége évente 2 százalékkal, az export értéke ennél nagyobb mérték-

ben, évente 4 százalékkal nőhet a vizsgált időszakban. Az elmúlt években a természetes termékek irányába történő eltolódás miatt nőtt a vaj és a vajolaj globális és uniós felhasználása, ezért jelentősen megemelkedett a tejszír ára. A közösség vajtermelése évente 0,9 százalékkal nőhet 2030-ig. Az unió sajtkivitele a következő évtizedben várhatóan 3,3 százalékkal nő évente, és az időszak végére megközelítheti az 1,2 millió tonnát (EC, 2018a).

A sovány tejpor világpiaci kereskedelme 2008 és 2018 között a kétszeresére emelkedett, 2018-ban 2,5 millió tonna körül alakult. Az EC (2018a) szerint az unió az USA-val együtt várhatóan a világ legnagyobb exportőre marad a 2018–2030 közötti időszakban. A kereslet élénkülése miatt a közösség soványtejpor-termelése 2030-ban elérheti az 1,82 millió tonnát, ami 18 százalékkal haladna meg a 2018. évi mennyiséget.

Az unió teljestejpor-termelésére kedvezőtlenül hat Új-Zéland és Dél-Amerika növekvő világpiaci verse nye, ezért a közösség teljestejpor-termelése – elősorban a belső kereslet élénkülése miatt – várhatóan 0,5 százalékkal nő évente. A közösség 2030-ban előreláthatóan a 2018. évihez hasonló mennyiségű teljes tejporthelyez el a világpiacon, ugyanis az export növekedését lassítja, hogy a teljes tejporth sovány tejporthal és palmaolajjal helyettesítik a feldolgozók (EC, 2018a).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország tehenállománya 403 ezer egyed volt 2018. december 1-jén, 2 százalékkal nőtt egy év alatt. Az Észak-Alföldön 23, a Dél-Alföldön 20, Közép-, Nyugat- és Dél-Dunántúlon egyaránt 13, Észak-Magyarországon 11, Közép-Magyarországon 7 százalékat tartották az állomány-nak. A tehének 52 százalékat a tejhasznú, 41 százalékat a húshasznú, 7 százalékat a kettős hasznosítású fajták adták. A húshasznú tehének száma egy év alatt 9 százalékkal 164 ezer egyedre nőtt, a tejhasznúaké 208 ezer egyeden stagnált, míg a kettős hasznosításúaké 15 százalékkal 31 ezer egyedre csökkent. A tejhasznú tehének 82 százalékat (170 ezer egyed) a gazdasági szervezetek, 18 százalékat (38 ezer egyed) az egyéni gazdaságok tartották. A gazdasági szervezetek tejhasznú tehenállománya nem változott egy év alatt, míg az egyéni gazdaságoké 1 százalékkal csökkent.

A kínálatot a hazai tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben importtermékek egészítik ki. A sajt és túró termékcsoporthozozatala 8 százalékkal, a savanyított tejtermékeké és a tejsavóé egyaránt 3 százalékkal nőtt, míg a vaj és vajkrém termékcsoporthoz

10 százalékkal, a dobozos tejé 19 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest. A sajt és a túró fele Németországból, ötöde Lengyelországból származott. Lengyelországból 16 százalékkal és Németországból 4 százalékkal több sajt érkezett Magyarországra a megfigyelt időszakban.

Bel- és külpiaci értékesítés

A NAIK AKI PÁIR adatai szerint a nyerstej felvásárlása 2018-ban 1 százalékkal nőtt az előző évihez viszonyítva. A felvásárolt nyerstej fehérjetartalma nem változott, míg a zsírtartalma 0,01 százalékponttal javult egy év alatt (fehérje: 3,31 százalék, zsír: 3,75 százalék).

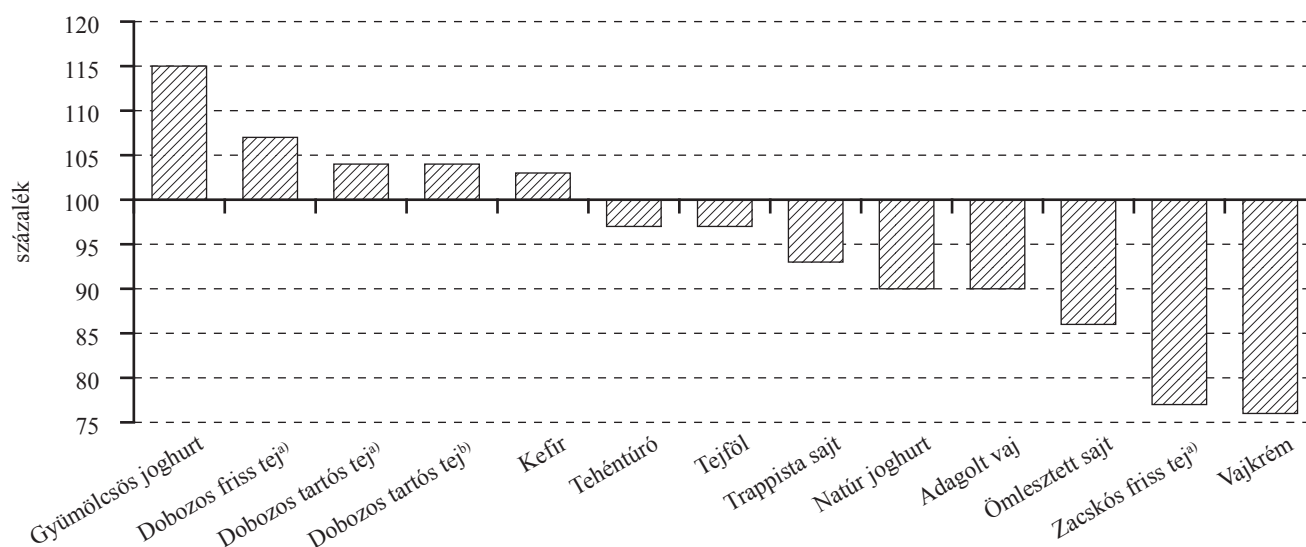
A KSH adatai szerint a teljes nyerstej exportja 16 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest. A kivitel 35 százaléka Romániába, 16 százaléka Olaszországba, 15 százaléka Horvátországba, 8 százaléka Szlovéniába került. A kivitel Szlovéniába 38 százalékkal nőtt, Romániába stagnált, míg Horvátországba 17 százalékkal, Olaszországba 34 százalékkal csökkent. A fölözött nyerstej kiszállítása 10 százalékkal nőtt a megfigyelt időszakban, amelynek 23 százaléka Lengyelországba, 18 százaléka Olaszországba, 15 százaléka Hollandiába, 13 százaléka Németországba, 11-11 százaléka Horvátországba és Szerbiába került. A fölözött nyerstej kivitele Lengyelországba a négyszeresére, Németországba csaknem a háromszorosára, Hollandiába 65 százalékkal, Szerbiába 47 százalékkal nőtt, míg Horvátországba 19 százalékkal, Olaszországba pedig 44 százalékkal csökkent. A teljes nyerstej behozatala 66 százalékkal emelkedett, amelynek 56 százaléka Szlovákiából származott. A sűrített vagy édesített tej és tejszín importja 18 százalékkal volt több 2018-ban az egy évvel korábbinál.

A KSH adatai szerint a tejtermékek ipari értékesítése 0,5 százalékkal, exportértékesítése 2,8 százalékkal csökkent, míg a belföldi értékesítése 0,2 százalékkal nőtt 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A NAIK AKI PÁIR adatai szerint a hazai gyártású gyümölcsös joghurt belföldi értékesítése 15 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé 7 százalékkal, az 1,5 és a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tejé egyaránt 4 százalékkal, a kefiré 3 százalékkal nőtt, ugyanakkor a tehéntúróé és a tejfölé egyaránt 3 százalékkal, a trappista sajté 7 százalékkal, a natúr joghurté és az adagolt vajé egyaránt 10 százalékkal, az ömlesztett sajté 14 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú zacskós friss tejé 23 százalékkal, a vajkrémé 24 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest (22. ábra).

A tejsavó kivitele 7 százalékkal, a savanyított tejtermékeké 6 százalékkal, a sajt és túró termékcsoporthoz 5 százalékkal, a vaj és vajkrém termékcsoporthoz 3 százalékkal, a dobozos tejé 1 százalékkal bővült 2018-ban

22. ábra: Néhány tejtermék belföldi értékesítésének változása 2018-ban (2017=100)

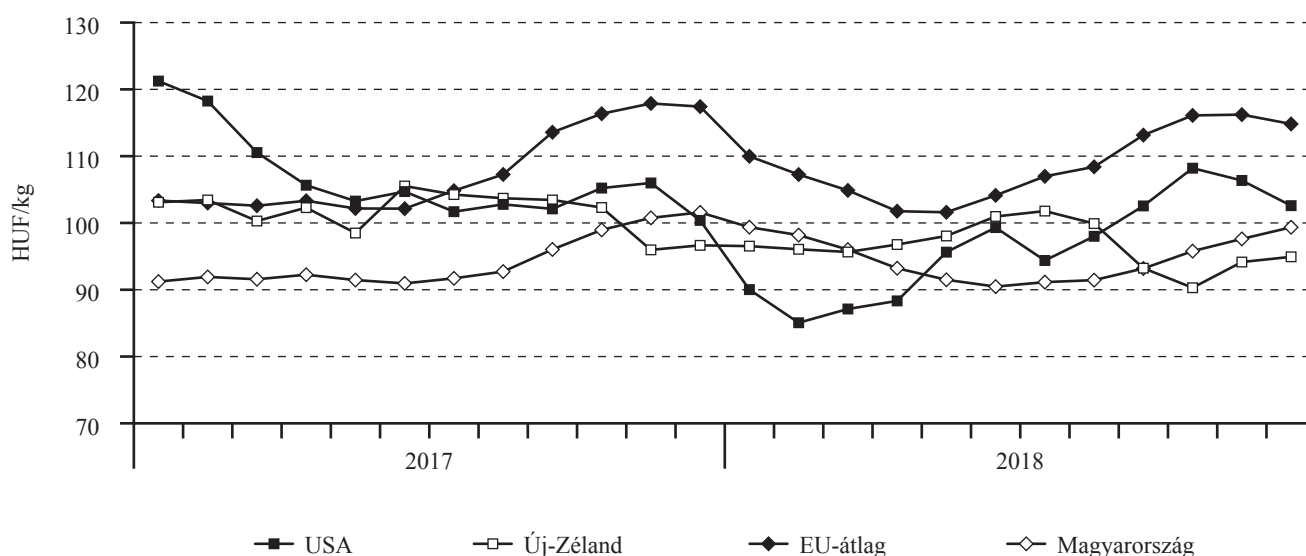

a) 2,8 százalék zsírtartalom.

b) 1,5 százalék zsírtartalom.

Forrás: NAIK AKI PÁIR

23. ábra: A nyerstej termelői ára a világon (2017–2018)

Forrás: USDA, LTO, Európai Bizottság, NAIK AKI PÁIR

az egy évvel korábbihoz viszonyítva (14. melléklet). A savanyított tejtermékek kivitelének 85 százaléka Romániába irányult, ahova 14 százalékkal nagyobb mennyiséget szállítottak ki. A sajt és túró 26 százaléka Olaszországba, 16 százaléka Libanonba, 12 százaléka Romániába, 7 százaléka Irakba, 5 százaléka Szlovákiába, 4-4 százaléka Jordániába, Németországba és Szaúd-Arábiába irányult. Németországba 59 százalékkal, Olaszországba 29 százalékkal, Libanonba 13 százalékkal, Szlovákiába 4 százalékkal, Romániába 3 százalékkal több, míg Szaúd-Arábiába 17 százalékkal, Jordániába 34 százalékkal, Irakba 36 százalékkal kevesebb sajt és túró került. Magyarország tej- és

tejtermék-külkereskedelmi egyenlege negatív maradt 2018-ban, értékben 21 százalékkal romlott, mivel az export árbevétele kisebb mértékben nőtt (+4 százalék), mint az import értéke (+7 százalék).

A piaci árak tendenciája

A nyerstej ára Magyarországon 2018-ban 1 százalékkal emelkedett (15. melléklet), míg az Európai Unióban 2 százalékkal, Új-Zélandon és az USA-ban egyaránt 8 százalékkal csökkent a 2017. évihez képest

(23. ábra). Magyarországon 2017. január és június között 9 százalékkal csökkent, majd decemberig 10 százalékkal nőtt a nyerstej ára. Az Európai Unióban január és május között 10 százalékkal csökkent, majd novemberig 12 százalékkal emelkedett, míg decemberben 1 százalékkal csökkent a nyerstej ára. A januári 11 százalékról decemberre 16 százalékra nőtt az uniós és a hazai ár közötti különbség.

A Ministry for Primary Industries (2018) szerint Új-Zélandon a nyerstej szárazanyag-tartalomra vonatkozó ára osztalékkal együtt a 2018/2019. gazdasági évben (június–május) 5 százalékkal csökkent az előző szezonhoz képest. Az USA-ban a nyerstej ára 2019-ben 6 százalékkal emelkedhet az egy évvel korábbihoz viszonyítva (USDA, 2019g).

A kínálati piac hatására a tejtermékek világpiaci ára csökkent 2018-ban: a vajé (FOB Óceánia) 9 százalékkal, a sajté 5 százalékkal, a sovány és a teljes tejpore egyaránt 3 százalékkal.

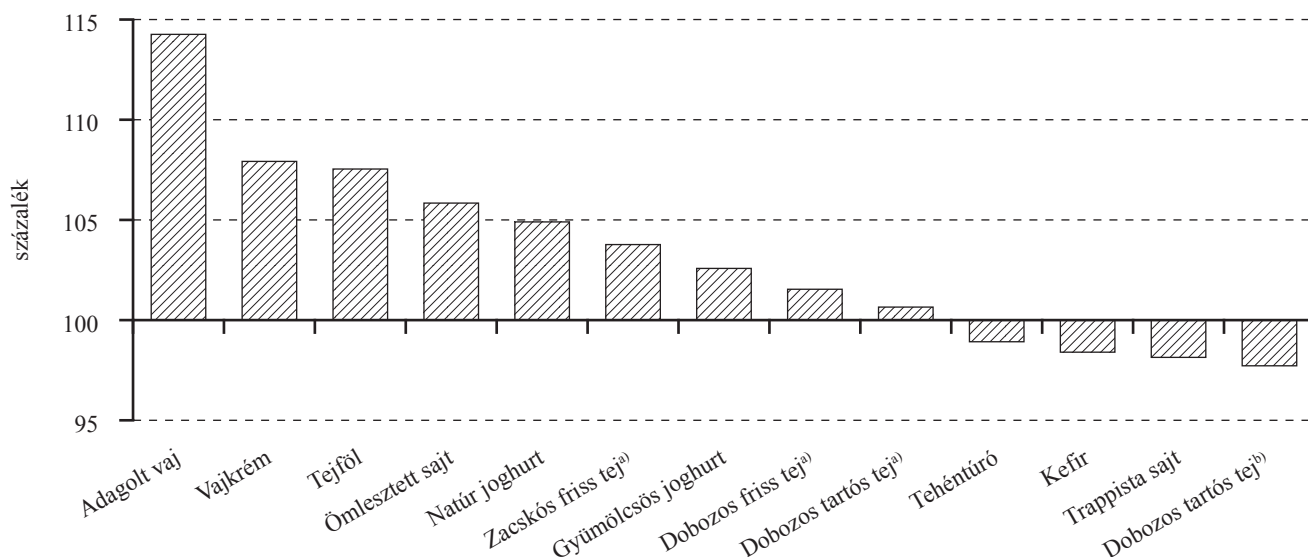
A tejágazat összes támogatása 22 százalékkal 51,2 milliárd forintra nőtt, amit elsősorban a termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás 88 százalékkal 27,7 milliárd forintra, valamint a Vidékfejlesztési Programból finanszírozott tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás 48 százalékkal 8,3

milliárd forintra történő emelkedése eredményezett. A 46,9 milliárd forint termeléshez kötött támogatás közel 60 százalékát a tejhasznútehén-támogatásra fizették ki. Az iskolatejprogram támogatása 9 százalékkal 3,7 milliárd forintra csökkent (AKI, 2019).

A NAIK AKI PÁIR adatai szerint a vizsgálatba vont tej és tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2018-ban átlagosan 2 százalékkal volt magasabb a 2017. évinél (16. melléklet). Az adagolt vaj feldolgozói értékesítési ára 14 százalékkal, a vajkrémé és a tejfölé egyaránt 8 százalékkal, az ömlesztett sajté 6 százalékkal, a natúr joghurté 5 százalékkal, a 2,8 százalékos zacskós friss tejé 4 százalékkal, a gyümölcsös joghurté 3 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé 2 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tejé 1 százalékkal nőtt, míg a tehéntúróé 1 százalékkal, a kefiré, a trappista sajté és az 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tejé egyaránt 2 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez viszonyítva (24. ábra).

A KSH adatai szerint a trappista sajt fogyasztói ára áfa nélkül 1 százalékkal nőtt a vizsgált időszakban. A folyadéktej módszertana 2018-tól megváltozott, a pasztörözött tej helyett az ESL (hosszan friss) tej árát figyelik meg, így a változás nem számítható ki.

24. ábra: Néhány tejtermék feldolgozói értékesítési árának változása 2018-ban (2017=100)

^{a)} 2,8 százalékos zsírtartalom.

^{b)} 1,5 százalékos zsírtartalom.

Forrás: NAIK AKI PÁIR

Zöldségfélék

Európai piaci tendenciák

A világ zöldségtermelése és -fogyasztása folyamatosan növekszik, a húsz éve még mintegy 650 millió tonnás termelés mára elérte a körülbelül 1,1 milliárd tonnát (Agrárszektor, 2018). Európában az aszály hatására csökkenő hozamok miatt az egy évvel korábbinál kevesebb, 56 millió tonna zöldség termelt. Vöröshagymából, sárgarépából és burgonyából az átlagnál is kedvezőtlenebbül alakult a termés (Magyar Mezőgazdaság, 2019).

A görögdinnye termőterülete Olaszországban 12-15 százalékkal, Spanyolországban és Görögországban 10 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest. Spanyolország Európa legnagyobb dinnyetermelője, ahol 23 ezer hektáron ültettek görögdinnyét 2018-ban, kizárólag öntözhető területeken. Európában egyedül a spanyol dinnyeexport mennyisége haladja meg a belső fogyasztást; a belföldi piacokra a fekete héjú, magnélküli dinnyét termelik, míg az exportra kerülő termés nagy része a 3–5 kilogrammos, hűtőszekrényben könnyen tárolható dinnye (Magyar Mezőgazdaság, 2018).

A WPTC (2018) szerint globális szinten az ipari paradicsom mennyisége 9,2 százalékkal 34,3 millió tonnára csökkent 2018-ban a 2017. évihez képest. A nagyobb európai ipari paradicsom-termelők közül Olaszországban 11 százalékkal 4,65 millió tonnára, Spanyolországban 16 százalékkal 2,80 millió tonnára, Portugáliában 26 százalékkal 1,15 millió tonnára csökkent a betakarított mennyiség. Az unió legnagyobb frissparadicsom-beszállítója Hollandia és Spanyolország. A belső piacra Hollandia (1,04 millió tonna) és Spanyolország (799 ezer tonna) paradicsomkivitele az előző évihez hasonlóan alakult 2018-ban. A friss paradicsom vezető beszállítója Marokkó, ahonnan az egy évvel korábbinál 10 százalékkal több (449 ezer tonna) paradicsom érkezett a közösségbe. Az oroszországi exportpiac kiesését követően a Fehéroroszországba, a Svájcba és a Norvégiába irányuló kivitel erősödött. Franciaországban a frisspiaci értékesítésre szánt paradicsom termőfelülete nem változott (2,30 ezer hektár), a termése 11 százalékkal 524,3 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest (Agreste, 2018a).

Az EU zöldségtermelésének döntő hányadát Spanyolország, Hollandia, Olaszország és Magyarország adja. Spanyolország az egy évvel korábbihoz képest 8 százalékkal több (726,6 ezer tonna), míg Hollandia az előző évihez hasonló mennyiségű (365,8 ezer tonna) zöldséget értékesített az unió belső piacán 2018-ban. A behozatal (főleg Marokkóból és Törökor-

szágból) 15 százalékkal 213,6 ezer tonnára emelkedett a vizsgált időszakban. A közösség harmadik országok felé (főleg Svájcba és Fehéroroszországba) történő paprikakivitele 4 százalékkal 108,9 ezer tonnára csökkent.

Az unióban a hagymatermés 15 százalékkal lett kevesebb 2018-ban, mint egy átlagos évben, és 2006 óta a legalacsonyabb szintet érte el. A csapadékhiány miatt Dél-Európában, Franciaországban, Lengyelországban és Németországban jelentős volt a termésvesztés. Németországban az aszály miatt 25 százalékkal kevesebb hagyma termelt, mint az átlagos években. Lengyelországban 15 százalékkal kevesebb, 565 ezer tonna vöröshagymát takarítottak be. Hollandiában a 2017. évi 1 millió tonnát meghaladó termés 860 ezer tonnára csökkent 2018-ban. Kivételt Spanyolország jelent, ahol csaknem rekordmennyiségű, 1,431 millió tonna vöröshagyma termelt (AMI, 2018).

Az Európai Unió káposztatermése az előző években 3,6-3,7 millió tonna körül alakult, a közösség legnagyobb termelője Lengyelország, ahol az előző évi 1 millió tonnáról 2018-ban 10 százalékkal 0,9 millió tonnára csökkent a káposzta termése (GUS, 2018).

Az EU tagországai közül a legnagyobb sárgarépa- és petrezselyemgyökér-termelő Lengyelország és Franciaország. Lengyelországban a gyökérzöldségek termelését jelentősen csökkentette a megfelelő mennyiségű víz hiánya a talajban: a sárgarépatermés 12 százalékkal csökkent és 730 ezer tonna körül alakult (GUS, 2018). Franciaországban a sárgarépa termőterülete 6 százalékkal 7,59 ezer hektárra, a termése 13 százalékkal 266,8 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest (Agreste, 2018b).

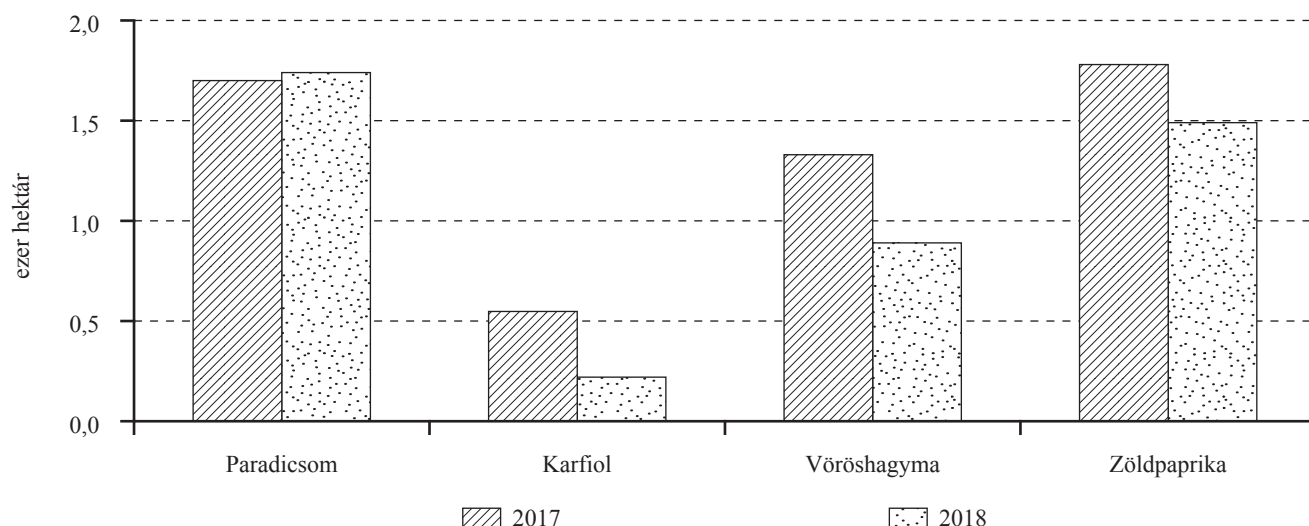
Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a csemegekukorica termőterülete 1 százalékkal 30 ezer hektárra csökkent 2018-ban. A szabadföldi paradicsom termőterülete 2 százalékkal nőtt, míg a zöldséggazdálkodásé 16 százalékkal, a vöröshagymáé 33 százalékkal, a karfiolé 60 százalékkal csökkent (25. ábra).

A késői vetés, valamint a hőség és az aszály a zöldségtermés csökkenését eredményezte Magyarországon, amely a NAIK AKI PÁIR becslése szerint 1,5 millió tonna körül alakult 2018-ban, 10 százalékkal maradt el a 2017. évi mennyiségtől.

25. ábra: Egyes zöldségfélék termőterületének alakulása (2017–2018)

Forrás: NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály, KSH

A KSH adatai szerint a görögdinnye vetésterülete 6 százalékkal 5,3 ezer hektárra csökkent 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest, ezzel együtt 13 százalékkal múlta alul a 2012–2016. évek átlagát. A görögdinnye termése 180 és 220 ezer tonna között ingadozott az elmúlt években, 2018-ban 5 százalékkal kevesebb termett, mint egy évvel korábban. A meleg idő hatására a szokásosnál 2-3 héttel előbb indult a magyar dinnye szezonja.

A KSH adatai szerint a paradicsom betakarított mennyisége 204 ezer tonna volt 2018-ban, 10 százalékkal emelkedett 2017-hez képest. A hajtattott paradicsom termésében az augusztusi meleg okozott nehézségeket, ugyanakkor a hajtattott paradicsom termesztése sikerágazatként értékelhető, mivel az új üvegházak 80 százalékát a paradicsomra tervezték. Az ipari paradicsom mennyisége az előző évihez hasonlóan 106 ezer tonna körül alakult 2018-ban (WPTC, 2018).

A NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a zöldpaprika termésátalaga 19,5 tonna/hektár volt 2018-ban, ami 3 százalékkal múlta felül a 2017. évi hozamot. Szakértők szerint a hazai hajtattott paprika felülete 1550 hektárra tehető, a termése a 2017. évihez hasonlóan alakult a július–augusztusi hőség ellenére.

A KSH adatai szerint a vöröshagyma termése az utóbbi három évben 55–62 ezer tonna között mozgott. A vöröshagyma termőterülete az elmúlt években csökkent, 2018-ban közel 1500 hektáron termesztettek vöröshagymát. Szakértők szerint az extrém időjárás miatt 20-25 százalékos termés kiesés volt 2018-ban.

A KSH adatai szerint a sárgarépa vetésterülete (1,5 ezer hektár) 2018-ban nem változott számottevően az előző évihez képest. A gyökérzöldségek termesztését kezdetben a belvíz nehezítette, a tavaszi meleg késleltette a kelést, az augusztusi hőség és aszály miatt pedig vékonyabbak lettek a gyökerek, ami a termés

csökkenését okozta. A petrezselyemgyökér hozama csökkent, a termés kiesés elérte a 20-25 százalékot.

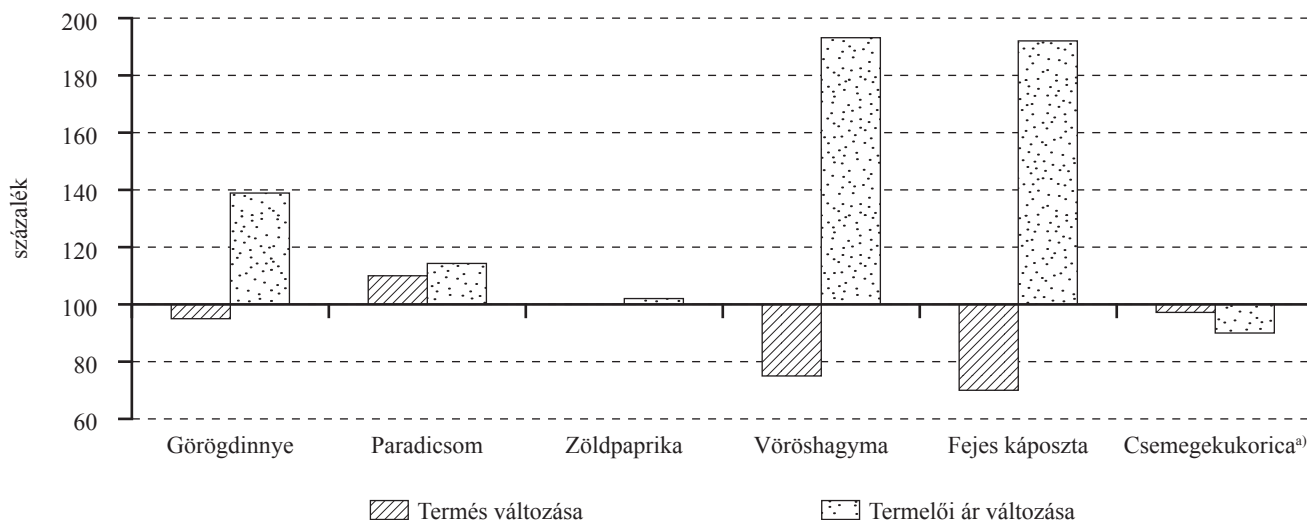
A fejes káposzta termesztése tovább csökkent, 3 százalékkal 2 ezer hektárra 2018-ban az egy esztendővel korábbihoz képest (KSH). A fejes káposzta termését a kedvezőtlen időjárás mellett a vetésterület csökkenése, továbbá a szokásosnál nagyobb mértékű káposztamoly-invázió is befolyásolta. A káposztafélék fogyasztása évről évre csökken, ennek oka, hogy vesztettek a hagyományos téli vitaminforrás-szerepükből, ugyanakkor a vöröskáposzta iránt megnőtt az igény.

A csemegekukorica vetésterülete a KSH adatai szerint 9 százalékkal 35,8 ezer hektárra nőtt 2018-ban a 2017. évihez képest. A NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint a csemegekukorica termésátalaga 16,5 tonna/hektár volt 2018-ban, ami 2 százalékkal alacsonyabb a 2017. évinél. A meleg április kedvezett a vetéseknek, és a májusi száraz, meleg időjárás sem okozott nagyobb stresszt a növénynek, 2018-ban minden eddiginél hamarabb érett be a csemegekukorica. A KSH adatai szerint 503 ezer tonna csemegekukorica termett, ami 2,8 százalékkal kevesebb a 2017. évinél (26. ábra).

A KSH adatai szerint a zöldségfélék (dinnyével) importja 19 százalékkal 331,9 ezer tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez képest (17. melléklet). A negatív külkereskedelmi egyenlegű zöldségfélék közül a friss paradicsom mennyisége 8 százalékkal 16,1 ezer tonnára bővült, ezen belül a legtöbb paradicsomot beszállító Spanyolországból 5 százalékkal 4,98 ezer tonnára, Olaszországból 7 százalékkal 1,00 ezer tonnára csökkent, míg Hollandiából 13 százalékkal 1,38 ezer tonnára, Macedóniából 146 százalékkal 1,24 ezer tonnára nőtt a behozatal.

Magyarország 20 százalékkal több, 20,74 ezer tonna vöröshagymát importált 2018-ban, mint egy

26. ábra: A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2018-ban (2017=100)

^{a)} Felvásárlási ár változása.

Forrás: a NAIK AKI PÁIR, a NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály és a KSH adatai alapján a NAIK AKI Piaci Árinformációs Osztályán készült számítás

évvel korábban. A legtöbb vöröshagymát Szlovákia (+88 százalék, 6,73 ezer tonnára) és Németország szálította, ahonnan 1 százalékkal 5,98 ezer tonnára csökkent a behozatal. Hollandiából 62 százalékkal több, 4,41 ezer tonna vöröshagyma érkezett. A sárgarépa és a petrezselyemgyökér külkereskedelmi adatai együtt szerepelnek a KSH adatbázisában, a behozataluk 3 százalékkal 8,49 ezer tonnára csökkent, Hollandiából 302 százalékkal (2,42 ezer tonna) és Németországból 57 százalékkal több (1,71 ezer tonna), míg Lengyelországból 46 százalékkal (1,13 ezer tonna) és Csehországból 52 százalékkal kevesebb (1 ezer tonna) sárgarépa és petrezselyemgyökér érkezett Magyarországra a vizsgált időszakban. A fokhagyma importja 6 százalékkal 964,9 tonnára csökkent a megfigyelt időszakban.

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségfélék közül a friss zöldpaprika importja 25 százalékkal 8,81 ezer tonnára nőtt 2018-ban az előző évihez képest. Németországból 2,35 ezer tonna (+63 százalék), Spanyolországból 2,72 ezer tonna (+40 százalék) zöldpaprika érkezett.

A görögdinnye beszállítása (elsősorban Görögországból és Macedóniából) 9 százalékkal 11,83 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest.

A fejes és vöröskáposzta behozatala 9 százalékkal 3,25 ezer tonnára csökkent a megfigyelt időszakban. A Németországból származó import 58 százalékkal 1,03 ezer tonnára esett vissza, ugyanakkor a Macedóniából érkező 59 százalékkal 1,07 ezer tonnára nőtt.

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint a zöldségfélék felvásárlása 11 százalékkal mérséklődött 2018-ban az előző évihez képest. Megjegyezzük, hogy a 2018. évi felvásárlási

adatok a tárolási zöldségfélék forgalmát is tartalmazzák, ami a 2017. évi terméssel függ össze.

A nagymagvú zöldségfélék közül a zöldborsó felvásárolt mennyisége 31 százalékkal nőtt, míg a zöldbabé 24 százalékkal csökkent. A tárolási zöldségfélék közül a fejes káposzta felvásárolt mennyisége 20 százalékkal, a vöröshagymáé 17 százalékkal csökkent. A paradicsom felvásárolt mennyisége 8 százalékkal nőtt, ugyanakkor a zöldpaprikáé 20 százalékkal csökkent.

A nagymagvú zöldségfélék közül a csemegekukorica felvásárlási ára 10 százalékkal csökkent, míg a zöldborsóé 2 százalékkal, a zöldbabé 4 százalékkal emelkedett. A tárolási zöldségfélék közül a fejes káposzta felvásárlási ára 32 százalékkal, a vöröshagymáé 43 százalékkal nőtt.

A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) paradicsom felvásárlási ára 6 százalékkal emelkedett, míg az ipari célú paradicsom felvásárlási ára 1 százalékkal csökkent. A zöldpaprikát 23 százalékkal magasabb áron vásárolták fel.

A KSH adatai szerint a zöldségfélék exportja (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) 13 százalékkal 328,5 ezer tonnára csökkent 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest (17. melléklet).

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségek közül a görögdinnye volumenében az egyik legjelentősebb exportzöldségféle, a külkereskedelmi egyenlege évek óta pozitív. A görögdinnye exportja 28 százalékkal 58,77 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest. Csehország felé 14 százalékkal 20,53 ezer tonnára, Lengyelországba 28 százalékkal 15 ezer tonnára csökkent a kiszállított mennyiség. A zöldségfélék exportjában a második legnagyobb részarányt képviselő étkezési paprika kivitele 23

százalékkal 22,41 ezer tonnára csökkent 2018-ban. A legnagyobb exportpiac Németország felé 24 százalékkal 12,97 ezer tonnára, Ausztriába 2 százalékkal 2,51 ezer tonnára, Csehországba 36 százalékkal 2,44 ezer tonnára csökkent a kivitel. A németországi nagybani piacokon szinte egész évben jelen volt a magyarországi paprika.

A negatív külkereskedelmi egyenlegű friss zöldségek közül a paradicsom kivitele 9 százalékkal 3,57 ezer tonnára mérséklődött 2018-ban, elsősorban Románia (1,24 ezer tonna) és Ausztria (1,24 ezer tonna) felé. A vöröshagymaexport (főleg Romániába) 24 százalékkal 2,26 ezer tonnára csökkent ugyanekkor. A fejes és vöröskáposzta kivitele 25 százalékkal (1,92 ezer tonnára) csökkent, amelynek jelentős hányada Romániába, valamint a skandináv államokba (Finnország, Norvégia, Svédország) irányult. A fokhagyma kivitele 22 százalékkal (497,7 tonnára) nőtt, főleg Romániába. Magyarország sárgarépa- és petrezselyemgyökér-kiszállítása – döntően Romániába – 64 százalékkal (3,50 ezer tonnára) bővült a megfigyelt időszakban.

A fagyasztott zöldborsó exportja 4 százalékkal 20,89 ezer tonnára emelkedett 2018-ban a 2017. évihez viszonyítva. Magyarország a fagyasztott csemegekukorica második legnagyobb exportőre a világon, amelynek kivitelét 2018 nyarán a Listeria-járvány hírei akadályozták (világszintű termékviesszahívás történt egy magyarországi üzemben előállított fagyasztott csemegekukorica miatt). Ennek ellenére a gyorsfagyasztott csemegekukorica exportja mindössze 2 százalékkal (71,38 ezer tonnára) mérséklődött, és elsősorban az Egyesült Királyságba, valamint Belgiumba és Németországba irányult. A konzervzöldborsó kiszállítása 3 százalékkal 63,14 ezer tonnára nőtt a megfigyelt időszakban. Meg kell jegyezni, hogy Oroszország 2013-ban még 34 százalékkal részesedett a magyarországi konzervzöldborsó-exportból. Az oroszországi importtilalom a konzervekre nem vonatkozik, ezért Oroszország maradt a legnagyobb exportpiac, ahová a kivitel 33 százalékkal 18,43 ezer tonnára bővült. A konzervcsemegekukorica kiszállítása 8 százalékkal (203 ezer tonnára) emelkedett, legnagyobb része Németországba és Franciaországba került.

Összességében megállapítható, hogy Magyarország zöldség-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) negatívra változott 2018-ban az előző évi pozitív egyenleghez képest, mivel a zöldségfélék behozatala 19 százalékkal nőtt, míg a kivitele 13 százalékkal csökkent.

A piaci árak tendenciája

A NAIK AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék 2017. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2018-ban 54 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagyban Piacon az egy évvel korábbihoz viszonyítva (18. melléklet). A zöldségféléken belül a legnagyobb súlyarányú rendelkező görögdinnye termelői ára átlagosan 39 százalékkal volt magasabb. Az export akadozása miatt alacsony árakon indult a termelők számára a szezon, majd augusztus elejétől hiány keletkezett, ami az árak emelkedésével járt.

A 2018-ban betakarított tárolási zöldségfélék kisebb kínálata a termelői árak növekedését okozta: a szabadföldi sárgarépa és a petrezselyemgyökér termelői ára 168 százalékkal emelkedett. A barna héjú vöröshagyma, illetve a szabadföldi fehér fejes káposzta ára csaknem a kétszeresére nőtt. A berakó uborka termelői ára 26 százalékkal, a kígyóuborkaé 8 százalékkal volt magasabb 2018-ban az előző évihez képest. A belföldi darabos kizserelésű paprika 2018-ban lényegesen hamarabb, már februárban (2017-ben júniusban) eltűnt a kínálatból, termelői ára az év első két hónapjában 14 százalékkal volt alacsonyabb, mint az előző év azonos időszakában. A belföldi kilogrammos kizserelésű tölteni való, édes paprika termelői ára 18 százalékkal múlta felül a 2018. júniustól decemberig tartó időszakban az előző év azonos időszakának átlagárát. A paradicsom termelői ára típustól és mérettől függően változott: a kisebb méretű gömb paradicsom termelői ára 3 százalékkal, a nagyobb méretű 38 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban.

Gyümölcsfélék

Világ- és európai piaci tendenciák

Az európai gyümölcstermés 9 százalékkal 47 millió tonnára nőtt 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest. Kezdetben nagyobb termés ígérkezett, de az aszály megakadályozta, hogy rekordmennyiséget takarítsanak be (Magyar Mezőgazdaság, 2019). Minden európai országban és szinte minden gyümölcsfajból bőséges volt a termés, ami együtt is járt a kínálati nyomással és időszakos túltermeléssel, egyes gyümölcsfajoknál pedig a piac időszakos összeomlásával (FruitVeB, 2018).

Az USDA (2018f) szerint Kínában az alma termése – a jelentős fagykárok miatt – 25 százalékkal 31 millió tonnára csökkent 2018-ban, ami az elmúlt tíz év legalacsonyabb almatermése. A WAPA (2018) szerint az Európai Unió almatermése 36 százalékkal 12,6 millió tonnára nőtt 2018-ban, ami egyben 13 százalékkal több, mint az előző három év átlaga. A Golden Delicious fajtából (+23 százalék, 2,34 millió tonna), az Idaredből (+83 százalék, 1,14 millió tonna), a Gala fajtakörből (+15 százalék, 1,45 millió tonna) több gyümölcs termett. Lengyelország almatermése 56 százalékkal 4,48 millió tonnára nőtt, ami a valaha volt legnagyobb termés. Olaszországban 2,20 millió tonna (+29 százalék) almát takarítottak be 2018-ban. Franciaországban az alma termése 4 százalékkal 1,40 millió tonnára mérséklődött 2018-ban (Agreste, 2018c). Németország a közösség legnagyobb importőre, ahol a kibocsátás a kétszeresére, 1,19 millió tonnára nőtt a 2017. évi gyenge terméshez képest (Destatis, 2018a).

Az unió körtetermése 2,32 millió tonna volt 2018-ban, ami 4 százalékos növekedést jelentett az előző évihez képest (WAPA, 2018). Olaszországban az előző évihez hasonló mennyiség, 741 ezer tonna körte termett. Az európai vezető Conference körtefajta termése 9 százalékkal 953 ezer tonnára bővült.

Az Európai Unió négy vezető őszibarack- és nektarintermelő tagországának (Spanyolország, Olaszország, Görögország és Franciaország) termése 11 százalékkal 2,83 millió tonnára csökkent 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest. A nektarin termése 13 százalékkal 1,36 millió tonnára, az őszibaracké 8 százalékkal 1,15 millió tonnára, a laposbaracké 12 százalékkal 312,5 ezer tonnára mérséklődött. Az ipari őszibarack termése ugyanakkor 7 százalékkal 835 ezer tonnára emelkedett (Europêch', 2018a). Olaszországban a friss fogyasztásra termelt mennyiség 16 százalékkal 1,07 millió tonnára (nektarin: 578,7 ezer tonna, őszibarack: 497,8 ezer tonna) csökkent 2018-ban. Az ipari felhasználású őszibarack mennyisége 70,2 ezer tonnára tehető.

Spanyolországban az előző évihez viszonyítva 10 százalékkal 1,2 millió tonnára csökkent az őszibarack és a nektarin termése 2018-ban, ami ugyanakkor 8 százalékos növekedést jelentett az előző öt év átlagához képest. A termésből 582,0 ezer tonna a nektarin, 309,9 ezer tonna az őszibarack. Spanyolország meghatározó termelője az unióban az egyre divatosabb lapos- vagy pogácsabaracknak, amelynek betakarított mennyisége (312,5 ezer tonna) öt év alatt 33 százalékkal emelkedett. Franciaországban az ültetvények területe 9 százalékkal 9 ezer hektárra zsugorodott 2018-ban az előző öt év átlagához képest. Az őszibarack termése (beleértve a nektarint és az ipari barackot is) 181,5 ezer tonna volt 2018-ban, ami a 2017. évinél 18 százalékkal kevesebb (Agreste, 2018d). Görögországban az ipari célú őszibarack mennyisége 70 ezer tonnával 450 ezer tonnára emelkedett 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest. Emellett 243,6 ezer tonna őszibarackot és 116,4 ezer tonna nektarint takarítottak be.

Az unió négy vezető kajszi termelő tagországának (Olaszország, Franciaország, Spanyolország és Görögország) termése 18 százalékkal volt kevesebb (558 ezer tonna) 2018-ban összehasonlítva a 2017. évi rendkívül jó évvel (680 ezer tonna). Olaszországban 33 százalékkal 201,1 ezer tonnára csökkent a betakarított mennyiség (Europêch', 2018b). Franciaország a friss fogyasztásra szánt kajszi tekintetében első a tagországok rangsorában. Franciaország mezőgazdasági minisztériuma 112 ezer tonna termést prognosztizált 2018-ra, ami 30 százalékos csökkenést jelent a 2017. évihez képest (Agreste, 2018e). A négy vezető kajszi termelő tagország közül Spanyolország az egyetlen, ahol a kajszi termése 9 százalékkal 142,7 ezer tonnára emelkedett 2018-ban. Ez a mennyiség 38 százalékkal több, mint a 2012–2016. évek átlaga. Görögországban 12 százalékkal 79,8 ezer tonnára csökkent a kajszi termése, ami 58 százalékos növekedést jelent az elmúlt öt év átlagához képest.

Franciaországban a cseresznye termőterülete – az előző évihez hasonlóan – 8 ezer hektár körül alakult, termése 30 százalékkal 28 ezer tonnára csökkent 2018-ban (Agreste, 2018f). Olaszországban a kedvezőtlen időjárás miatt 10–30 százalékkal csökkent a termés, Görögországban kétszer annyi cseresznyét vártak (150 ezer tonna) 2018-ban, mint egy évvel korábban. Németországban a cseresznye termése 167 százalékkal 44,2 ezer tonnára (Destatis, 2018a), Lengyelországban a háromszorosára, 60 ezer tonnára nőtt 2018-ban az előző évihez képest (GUS, 2018).

Szinte minden jelentős európai meggytermesztő országban (Lengyelország, Szerbia, Németország, Törökország) nagy termést realizáltak. Németországban a 2017. évi fagykáros évet követően 1,9 ezer hektárról közel kétszeres mennyiségű, 15,9 ezer tonna meggyet takarítottak be 2018-ban (Destatis, 2018a). Lengyelországban 200 ezer tonna meggy termett (GUS, 2018).

A világ éves szilvatermése 12 millió tonna, amelynek 10-15 százalékát az európai termelés adja. A szilva termése Lengyelországban a kétszeresére, 121 ezer tonnára emelkedett 2018-ban az előző évi gyenge terméshez képest (GUS, 2018). Németországban az egy évvel korábbinál 157 százalékkal több, azaz 61,2 ezer tonna szilva termett 2018-ban (Destatis, 2018a).

A világon a legnagyobb mennyiségben termelt bogyós gyümölcs a szamóca, amelynek termése az elmúlt tíz évben 57 százalékkal nőtt, és elérte a 9,2 millió tonnát. A legnagyobb termelő Spanyolország, ahol a tavaszi fagyok az ország szamócatermésének 90 százalékát adó Huelva régiót is sújtották, így 8 százalékkal 280,3 ezer tonnára csökkent a termés az előző évihez képest. Németország az elmúlt években az unió harmadik legnagyobb szamócatermelőjévé lépett elő, a földi felülete a háromszorosára, 1240 hektárra nőtt az elmúlt öt évben. 2018-ban a termés 6 százalékkal 122,3 ezer tonnára emelkedett az egy évvel korábbihoz képest (Destatis, 2018b). Franciaországban a szamócatermés 1 százalékkal 57,4 ezer tonnára bővült 2018-ban (Agreste, 2018g), a fogyasztás növekedése miatt a termelők visszavonulnak az exportpiacokról és inkább a belföldi piacokat látják el szamócaival. Lengyelországban 10 százalékkal 196 ezer tonnára nőtt a szamóca termése (GUS, 2018).

Az Európai Unió málnatermésének több mint 70 százalékát Lengyelország adja, ahol a málna termő-

területe 30 ezer hektár körüli, a betakarított mennyiség nem érte el a 116 ezer tonnát 2018-ban (GUS, 2018).

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A NAIK AKI PÁIR becslése szerint 2018-ban Magyarország összes gyümölcstermése 25 százalékkal 900 ezer tonnára nőtt a 2017. évihez képest.

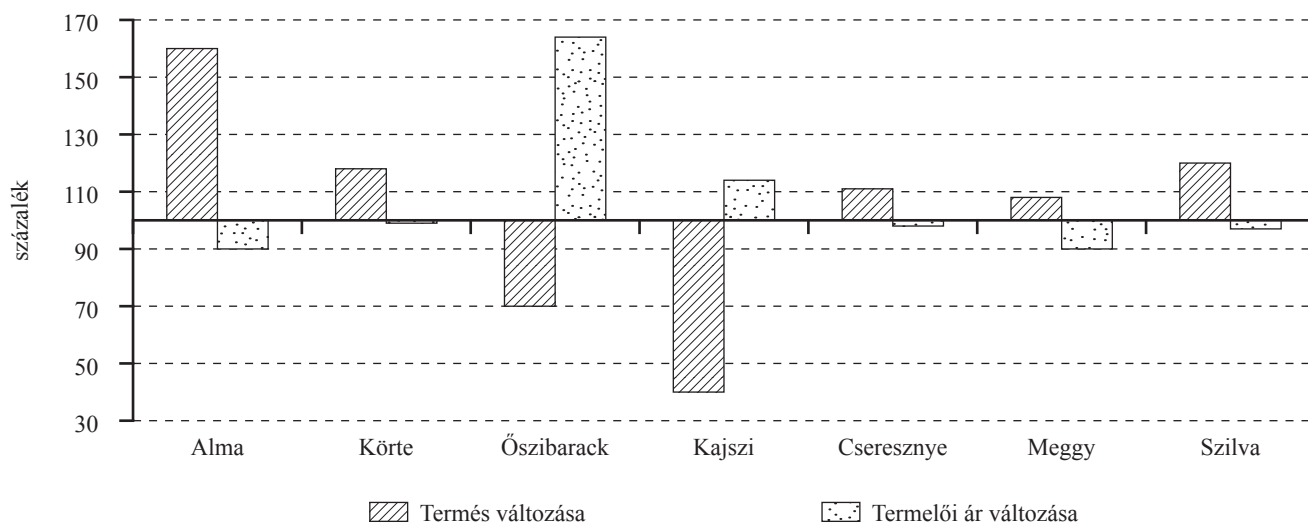
A magyarországi almaültetvények jelentős hányada korszerűtlen, nagy része nem öntözött, a termés nagyobb hányadát az ipar dolgozza fel. Szakértők szerint a tízéves átlagnál lényegesen több, 750 ezer tonnát is meghaladó alma termett 2018-ban. Az időjárás kedvezően alakult, tavasszal jó volt a virágzás és a terméskötődés, és érdemi fagykarak sem sújtották az almaültetvényeket. Az étkezési alma betakarítása a megszokottnál 2-3 héttel korábban kezdődött. Évente 20–36 ezer tonna körte termett az utóbbi években, 2018-ban 18 százalékkal nőtt a termés (27. ábra).

Az őszibarack termése az elmúlt öt évben 37 és 44 ezer tonna között alakult, 2018 márciusában fagykarak sújtották az ültetvényeket, ami jelentős termés kiesést eredményezett, a termés nem érte el a 25 ezer tonnát 2018-ban.

A kajszi termése 19,8–24,1 ezer tonna között mozgott az elmúlt öt évben. A tavaszi fagyok miatt kajszi-ból az elmúlt 15 év leggyengébb termése volt a 2018. évi. A kajszi a kiemelt nemzeti értéktárban szereplő gyümölcs, emellett uniós földrajzi védelemmel is rendelkezik.

A cseresznye érzékeny az időjárási tényezők alakulására, ezért az elmúlt tíz évben 4,8 és 11,3 ezer tonna

27. ábra: A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2018-ban (2017=100)

Forrás: a NAIK AKI PÁIR, a NAIK AKI Agrárstatisztikai Osztály és a KSH adatai alapján a NAIK AKI Piaci Árinformációs Osztályán készült számítás

között mozgott a termés mennyisége. A közepesnél jobb, 11 ezer tonna körüli cseresznyetermés volt 2018-ban. A termés egy része értékesítési lehetőség hiányában, másik része a csapadékos időjárás miatti repedés-rothadás okán nem került betakarításra.

A meggy termőterülete 13,9 ezer hektár, amivel a második legnagyobb területű gyümölcskultúra Magyarországon. Szakértők szerint az előző évinél több, mintegy 75 ezer tonna meggy termett 2018-ban, néhol azonban minőségi problémák jelentkeztek, mivel a melegebb idő következtében egybeérték a fajták. A korábbi évek kedvező tapasztalatait követően 2018-ban is ingyenes meggykóstolót tartottak a magyar termelők, hogy népszerűsítsék a gyümölcs fogyasztását és tudatosítsák annak jótékony hatásait.

Az utóbbi években 43-47 ezer tonna szilva termett. Szilvából erős-közepes volt a termés, az átlagosnak mondhatónál több (50 ezer tonna) szilva termett. A szélsőséges időjárás, a hirtelen jött meleg miatt a szilva előbb indult érésnek 2018-ban.

A KSH adatai szerint az elmúlt években 700-800 hektárról 5-6 ezer tonna szamócát takarítottak be. A tavaszi fagyok nem károsították számottevően a szamócát 2018-ban. A májusi hűvös esős idő lassította a gyümölcsök érését, illetve megjelentek a gombás betegségek is, összességében a termelők az előző évinél 15 százalékkal több szamócát takaríthattak be.

A málnatermesztés évről évre csökkenő tendenciát mutat, 2018-ban kevesebb mint ezer tonna málnát takarítottak be. A málnatermesztés visszaesésének hátterében szakértők szerint a klimatikus viszonyok átalakulása áll, valamint a versenytársak (Szerbia és Lengyelország), akik gazdasági előnyüket kedvezőbb klímájuknak és az olcsóbb munkaerőjüknek köszönhetik.

A KSH adatai szerint a gyümölcsök importja (déli-gyümölccsel együtt) 2 százalékkal 251,7 ezer tonnára bővült 2018-ban az előző évihez képest. A banán behozatala 13 százalékkal 96,35 ezer tonnára nőtt (19. melléklet).

A negatív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsfélék közül a körte importja 33 százalékkal 1,54 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest. Ausztria vált a legnagyobb beszállítóvá, ahonnan 1 százalékkal 410,3 tonnára nőtt a beszállított mennyiség, míg a korábbi évben vezető Hollandiából 10 százalékkal, Olaszországból 45 százalékkal kevesebb körte érkezett. Magyarország nektarinimportja (döntően Spanyolországból) 20 százalékkal 5,74 ezer tonnára csökkent, ugyanakkor az őszibarack (főleg Németországból) beszállítása 11 százalékkal 4,66 ezer tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez képest. A bogyós gyümölcsűek közül a szamóca beszállítása (elsősorban Spanyolországból) 5 százalékkal 3,08 ezer tonnára, a málnaé (főleg Spanyolországból) 30 szá-

zalékkal 349,5 tonnára nőtt 2018-ban az előző évihez képest.

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsfélék közül az alma beszállítása (beleértve az ipari almát is) 50 százalékkal 11,1 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest. Az ipari alma importja 65 százalékkal (3,2 ezer tonnára) esett vissza, az étkezési alma behozatala (főleg Lengyelországból) 39 százalékkal 7,8 ezer tonnára csökkent. A frissmeggy-import (elsősorban Lengyelországból) 69 százalékkal 717 tonnára esett, ezzel szemben a cseresznyéé 38,8 tonnáról 65,8 tonnára bővült. A friss kajsi importja (döntően Németországból és Spanyolországból) 39 százalékkal 964 tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest. A szilvaimport 48 százalékkal 939 tonnára esett vissza.

A fagyasztott gyümölcsök közül a fagyasztott málna beszállított mennyisége 12 százalékkal 4,50 ezer tonnára nőtt, ezzel szemben a fagyasztott szamócaé 5 százalékkal 1,30 ezer tonnára, a fagyasztott meggyé 27 százalékkal 450,02 tonnára csökkent a vizsgált időszakban.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint a gyümölcsfélék felvásárlása 14 százalékkal bővült 2018-ban az előző évihez viszonyítva. Ennek oka, hogy az összes gyümölcsfelvásárlás 65 százalékat kitevő alma felvásárolt mennyisége 75 százalékkal 339 ezer tonnára nőtt. A meggy felvásárlása 30 százalékkal, a szilvaé 24 százalékkal, a körtéé 20 százalékkal, a cseresznyéé 16 százalékkal emelkedett, ugyanakkor az őszibaracké 68 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest.

A KSH adatai szerint a gyümölcsök felvásárlási ára a bőséges termés hatására csökkent 2018-ban. Az ipari célú felvásárlásra szánt alma felvásárlási ára 62 százalékkal (18,9 forint/kilogrammra), az étkezési almáé 22 százalékkal (83,4 forint/kilogrammra) lett alacsonyabb. A meggy felvásárlási ára 56 százalékkal csökkent, a termésének több mint 70 százaléka került ipari feldolgozásra. Az árcsökkenés irányába hatott, hogy a hazaihoz hasonlóan a jelentős európai meggytermesztő országokban is bőséges volt a termés, ami túlkínálatot eredményezett a piacon. A szilva felvásárlási ára 50 százalékkal, a cseresznyéé 24 százalékkal, a körtéé 2 százalékkal csökkent, ugyanakkor a kajsi felvásárlási ára 78 százalékkal, az őszibaracké 15 százalékkal, a málnaé 2 százalékkal emelkedett.

A KSH adatai szerint a gyümölcskivitel (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) 22 százalékkal 140,65 ezer tonnára csökkent 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva, ugyanakkor ebből a banánreexport 38 százalékkal 19,05 ezer tonnára emelkedett (19. melléklet).

A pozitív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsök közül a kajszi kivitele 66 százalékkal (1,16 ezer tonna) csökkent 2018-ban. A legnagyobb célpiac továbbra is Ausztria volt, ahova 58 százalékkal kevesebb (718 tonna) kajszt szállítottak ki. Németországba 64 százalékkal 407,7 tonnára esett a kivitel. A friss szilva kiszállítása (döntően Németországba) 32 százalékkal volt kevesebb (7,64 ezer tonna) 2018-ban, mint egy évvel korábban. A friss cseresznye kivitele 6 százalékkal 643 tonnára mérséklődött. A frissmeggy-export 29 százalékkal 19,06 ezer tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest, ugyanakkor a kivitel szempontjából meghatározó németországi piacon 9 százalékkal több, azaz 12,1 ezer tonna friss meggyet értékesítettek. Lengyelországba 80 százalékkal 2,18 ezer tonnára esett a kivitel. Magyarország jelentős aszaltmeggy-exportőr, évente 500-600 tonna szárított meggy készül. Az elmúlt évtizedben világszerte nőtt a kereslet a szárított gyümölcsök iránt, hosszabb távon komoly bevételi lehetőséget jelenthetne a magyar termelőknek, ha nagyobb tételekkel tudnának megjeleníteni a nemzetközi piacon. A friss alma kivitele 16 százalékkal 32,7 ezer tonnára csökkent 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest. Ezen belül az ipari alma exportja (elsősorban Ausztria és Németország felé) 36 százalékkal 16,2 ezer tonnára csökkent, ezzel szemben a friss fogyasztásra szánt almáé (főleg Szlovákia és Románia felé) 20 százalékkal 16,4 ezer tonnára emelkedett.

A negatív külkereskedelmi egyenlegű friss gyümölcsök közül az őszibarack kivitele csaknem a négyeszeresére, 94,4 tonnára (döntően Csehországba) nőtt, míg a nektariné 90 százalékkal 2,2 tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest. A friss körte kivitele 67 százalékkal 110,6 tonnára csökkent, amelynek közel 60 százaléka a romániai piacon került elhelyezésre. A szamóca kiszállítása (főleg Ausztriába és Lengyelországba) 52 százalékkal 10,1 tonnára esett vissza. Friss málnából 70 százalékkal kevesebbet (0,7 tonnát) értékesítettek a nemzetközi piacon, döntően Románia felé.

A fagyasztott gyümölcsök külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2018-ban. Magyarország fagyasztottmeggy-külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2018-ban annak ellenére, hogy az export 46 százalékkal 4,0 ezer tonnára esett. A legnagyobb

piac Németország maradt, bár a kivitel (-59 százalék) csökkent. A fagyasztott málna kivitele 11 százalékkal 2,4 ezer tonnára mérséklődött, a legnagyobb piacok Svájc és Svédország voltak. A fagyasztott szamóca kiszállítása (elsősorban Románia felé) 6 százalékkal 215,9 tonnára csökkent.

A gyümölcskészítmények közül a cseresznye- és a meggybefőtt kivitele 13 százalékkal 33,1 ezer tonnára csökkent 2018-ban. Az export kétharmadát teszi ki a Németországba szállított konzervmeggy, amelynek kivitele 17 százalékkal csökkent. Az almasűrítmény kivitele 9 százalékkal 67,2 ezer tonnára mérséklődött, a fő célpiac Ausztria, ahová 1 százalékkal kevesebb almasűrítmény került kiszállításra. A feldolgozott szilva (főleg cukrozott és cukrozatlan ipari szilvapapír) külkereskedelmi egyenlege pozitív volt 2018-ban.

Összességében megállapítható, hogy Magyarország gyümölcs-külkereskedelmi egyenlege (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) továbbra is negatív volt, és romlott 2018-ban, mivel az export 22 százalékkal csökkent, míg az import 2 százalékkal nőtt.

A piaci árak tendenciája

A NAIK AKI PÁIR becslése szerint a gyümölcsfélék 2017. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2018-ban 4 százalékkal mérséklődött a Budapesti Nagybani Piacon az előző évihez képest (20. melléklet). A gyümölcsféléken belül legnagyobb súlyarányúval rendelkező alma termelői ára 10 százalékkal csökkent (27. ábra). A meggy termelői ára 10 százalékkal, a szilváé 3 százalékkal, a cseresznyéé 2 százalékkal, a körtéé 1 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest. A bogyós gyümölcsűek közül a piros ribiszke termelői ára 9 százalékkal, a köszmétéé 8 százalékkal, a málnáé 2 százalékkal csökkent. Ezzel szemben a szamóca termelői ára 25 százalékkal, a szederé 19 százalékkal emelkedett. A kajszi ára 14 százalékkal, a nektariné 60 százalékkal, az őszibaracké 68 százalékkal volt magasabb 2018-ban az egy évvel korábbinál.

Bor

Világ- és európai piaci tendenciák

Az OIV (2019) szerint a világ szőlőterülete (szőlővel betelepített teljes terület, beleértve a még nem termőre fordult és a még nem szüretelt szőlőket) 7,4 millió hektárt tett ki 2018-ban, és csaknem megegyezett a 2017. évvel. Az Európai Unió szőlőterülete 3,3 millió hektár volt. A szőlőterületek nem változtak Spanyolországban (969 ezer hektár), Franciaországban (789 ezer hektár), Romániában (191 ezer hektár), Görögországban (103 ezer hektár) és Svájcban (15 ezer hektár). Olaszország szőlőterülete 5 ezer hektárral 702 ezer hektárra nőtt 2017 és 2018 között. Két európai országban, Portugáliában 1,3 ezer hektárral 192 ezer hektárra, Moldovában 4,3 ezer hektárral 147 hektárra csökkent a szőlő termőterülete 2018-ban. A kínai szőlőterületek bővülése tíz év intenzív növekedés után lelassult és nagysága 2018-ban 875 ezer hektárt tett ki, míg Törökországban a 2003 óta tartó csökkenés után 2018-ban 448 ezer hektár körül stabilizálódott. Észak- és Dél-Amerikában csökkentek a szőlőterületek a megfigyelt időszakban. Az USA-ban 2014 óta zsugorodik a szőlő termőterülete, 2018-ban 430 ezer hektár volt. Argentínában 2,8 ezer hektárral 219 ezer hektárra, Chilében 1,3 ezer hektárral 212 ezer hektárra csökkent az ültetvények területe. Ausztráliában (145 ezer hektár) lassult a területek zsugorodása, míg Új-Zélandon 39 ezer hektár körül stabilizálódott. A Dél-afrikai Köztársaságban az előző években csökkent a szőlőültetvények területe, amely 2018-ban 125 ezer hektár volt.

Az OIV (2019) szerint a világ bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 292,3 millió hektoliter volt 2018-ban, 42,5 millió hektoliterrel nőtt a 2017. évihez képest. Az USA bortermelése 23,9 millió hektolitert tett ki 2018-ban, nem változott lényegesen az előző évihez viszonyítva. Argentína bortermelése 14,5 millió hektoliterre nőtt a 2017. évi relatív alacsony 11,8 millió hektoliteres mennyiséghez képest. Brazília bortermelése a bőséges 2017. évet követően 2018-ban 13 százalékkal 3,1 millió hektoliterre csökkent. Chile bortermelése 12,9 millió hektoliterre nőtt ugyanakkor. A Dél-afrikai Köztársaság bortermelése 9,5 millió hektolitert tett ki a vizsgált időszakban, csaknem 13 százalékkal esett vissza. Ausztrália bortermelése 12,9 millió hektolitert, Új-Zélandé 3 millió hektolitert tett ki 2018-ban.

Az EC (2019h) szerint az unió bortermelése (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 182,3 millió hektoliter volt 2018-ban, 27 százalékkal több, mint a 2017. évi. A közösség nagyobb bortermelő országai közül Olaszországban készült a legtöbb bor 2018-ban, 54,8 mil-

lió hektoliter, ami 29 százalékkal több az egy évvel korábbinál. Franciaország bortermelése 38 százalékkal 49,6 millió hektoliterre, Spanyolországé 26 százalékkal 44,7 millió hektoliterre nőtt 2018-ban a 2017. évihez képest. A tagországok közül Németország 2018. évi megtermelt bormennyisége a negyedik a rangsorban 9,7 millió hektoliterrel, ami 30 százalékkal több az egy évvel korábbinál. A bortermelés Portugáliában 14 százalékkal 5,8 millió hektoliterre csökkent. A 2018-ban megtermelt bormennyiség Romániában 19 százalékkal 5,2 millió hektoliterre, Ausztriában 11 százalékkal 2,8 millió hektoliterre nőtt, ugyanakkor Bulgáriában 10 százalékkal 1 millió hektoliterre, Görögországban 10 százalékkal 2,2 millió hektoliterre csökkent a bortermelés.

A globális borfogyasztás növekvő trendje 2014 óta tart, elsősorban az Egyesült Államok és Kína fogyasztásának növekedése miatt. Az OIV (2019) szerint a világ borfogyasztása 2018-ban 243 és 249 millió hektoliter között alakult, valamivel alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál. Az Egyesült Államok borfogyasztása 33,0 millió hektoliter volt 2018-ban, 1,1 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Az USA borfogyasztása 2010 óta évente átlagosan 1 millió hektoliterrel nőtt. Dél-Amerika borfogyasztása csökkent, különösen Argentínában (6,3 százalékkal 8,4 millió hektoliterre) és Chilében (1,5 százalékkal 2,3 millió hektoliterre). Brazília borfogyasztása 3,6 millió hektoliter volt 2018-ban, nem változott az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Kína borfogyasztása 18 millió hektolitert tett ki 2018-ban, 6,6 százalékkal csökkent a 2017. évihez viszonyítva. A Dél-afrikai Köztársaság borfogyasztása 4,1 százalékkal 4,3 millió hektoliterre csökkent a vizsgált időszakban. Ausztrália borfogyasztása tovább nőtt és 2018-ban elérte a 6,3 millió hektolitert (+6,1 százalék a 2017. évihez viszonyítva), míg Új-Zéland borfogyasztása nem változott, 0,9 millió hektoliter ért el.

Franciaország borfogyasztása 26,8 millió hektolitert, Olaszországé 22,4 millió hektolitert tett ki 2018-ban, nem változott lényegesen az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Németország borfogyasztása 20 millió hektoliter körül stabilizálódott. Spanyolország borfogyasztása három éve nő, 2018-ban elérte a 10,7 millió hektolitert. Portugália borfogyasztása 5,4 százalékkal 5,5 millió hektoliterre emelkedett a vizsgált időszakban. Románia borfogyasztása 8,7 százalékkal 4,5 millió hektoliterre, Magyarországé pedig 3,9 százalékkal 2,4 millió hektoliterre nőtt ugyanakkor. Az Egyesült Királyság borfogyasztása 2,6 százalékkal 12,4 millió hektoliterre csökkent 2018-ban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 61,7 ezer hektár ültetvényről 521 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 3,75 millió hektoliter seprős újbort fejtettek 2018-ban (HNT, 2019). Összehasonlításképpen 2017-ben az előállított bor mennyisége 2,9 millió hektolitert tett ki, vagyis a 2018. évi bortermelés csaknem 30 százalékkal volt több az előző évinél.

A KSH adatai szerint Magyarország borimportja 64 százalékkal csökkent 2018-ban az előző évihez képest. Az import 87 százaléka palackos, a többi lédig kiszerezésű volt. A lédig borok 65 százaléka Olaszországból, 22 százaléka Spanyolországból érkezett. A palackos borok 44 százalékat Németországból, 19 százalékat Olaszországból, 10-10 százalékat Csehországból és Spanyolországból vásárolták.

Bel- és külpiai értékesítés

A NAIK AKI PÁIR az összes bortermelés 50-60 százalékat kitevő földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok mellett 2017 második felétől az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott borok (OEM) értékesített mennyiségét és árát is megfigyeli, ezzel együtt a földrajzi jelzés nélküli, illetve az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott borok adatszolgáltatói köre is kibővült. Mivel az értékesített mennyiségek 2017-re vonatkozóan nem állnak rendelkezésre a teljes évre, ezért a mennyiségi összehasonlítástól eltekintünk.

A KSH adatai szerint Magyarország bor-külkereskedelmi egyenlege (gyöngyöző bor és pezsgő nélkül) mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt, mennyisége 68 százalékkal, értéke 40 százalékkal emelkedett 2018-ban az előző évihez képest. A palackos és lédig borok exportja volumenben 42 százalékkal, értékben 30 százalékkal nőtt (21. melléklet). A külpiai értékesítés nagyobb hányadát a lédig borok (70 százalék) tették ki, 2018-ban részarányuk 12 százalékponttal nőtt az előző évihez képest. A palackos borok kiszállítása 28 százalékkal, a lédig boroké csaknem 50 százalékkal emelkedett. Magyarország lédigbor-kivitelének

43 százaléka Szlovákiába, 19 százaléka Csehországba, 18 százaléka Németországba irányult. Palackos borból a legtöbbet Csehországba (27 százalék), Szlovákiába (21 százalék), az Egyesült Királyságba (10 százalék), Németországba (9 százalék) és Lengyelországba (9 százalék) szállították ki. A nemzetközi piacon továbbra is a magyar fehérborok voltak keresettebbek, a kivtelen belüli részarányuk – egy év alatt 2,5 százalékponttal növekedve – 83 százalékot tett ki.

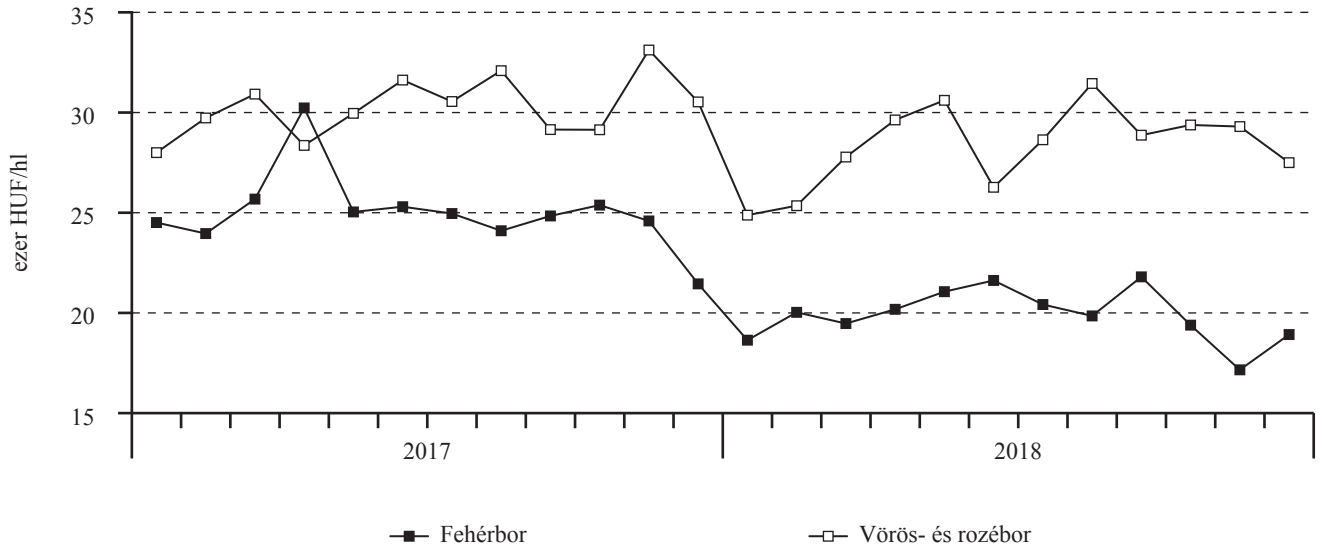
Magyarország pezsgő-külkereskedelmi egyenlege mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt 2018-ban. A behozatal 10 százalékkal, a kivitel 25 százalékkal csökkent a 2017. évihez képest. Az exportból származó bevétel 10 százalékkal csökkent, míg az import értéke csaknem 8 százalékkal emelkedett. A pezsgő-behozatal 54 százaléka Olaszországból, 30 százaléka Németországból származott. Pezsgőt számos országba exportáltak, a legnagyobb mennyiségeket Romániába (22 százalék részesedés), Észtországba (20 százalék), Svédországba (17 százalék), továbbá Kanadába (14 százalék) és Olaszországba (10 százalék) szállítottak.

A piaci árak tendenciája

A KSH adatai szerint a borszőlő felvásárlási ára az előző évihez képest 5 százalékkal csökkent 2018-ban. A NAIK AKI PÁIR adatai szerint a belföldön értékesített FN- és OFJ-borok feldolgozói értékesítési ára 11 százalékkal csökkent 2018-ban az egy évvel korábbihoz képest. A fehérborok ára 15 százalékkal, a vörös- és rozéboroké 5 százalékkal csökkent. A fehér FN-borok és OFJ-borok ára egyaránt 17 százalékkal csökkent. A vörös- és rozéborok közül az FN-borok ára 5 százalékkal nőtt, míg az OFJ-boroké 3 százalékkal volt alacsonyabb a 2017. évinél (28. ábra). Az OEM-borok átlagára 5 százalékkal volt magasabb 2018-ban az egy évvel korábbinál, ezen belül a fehérboroké 6 százalékkal, a vörös- és rozéboroké 2 százalékkal emelkedett (22. melléklet).

A KSH adatai szerint az 1,5-2 literes palack kiszerezésű fehér FN-borok fogyasztói ára 2 százalékkal, a vörösboroké pedig 1 százalékkal csökkent 2018-ban a 2017. évi átlagárhoz viszonyítva.

28. ábra: Az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott borok feldolgozói értékesítési ára (2017–2018)

Forrás: NAIK AKI PÁIR

Executive summary

Introduction

This publication discusses the market developments of the most important agricultural commodities in 2018, mainly by presenting price trends. Further, based on preliminary quantitative information from 2018, it describes the fundamental changes of supply and demand. In addition, it gives short forecasts on next year's prospective trends.

Methodology

The analysis is based on the price information and data of the Market Price Information System managed by the NARIC Research Institute of Agricultural Economics, from various Hungarian and international sources, and from the production, industrial statistics and external trade reports of the Hungarian Statistical Office (KSH). The publications of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), of the Food and Agricultural Organization of the United Nations (FAO), of the United States Department of Agriculture (USDA) and of the European Commission (EC) were utilised to present the prospective supply and demand trends in Europe and worldwide. The demonstration of the market processes was carried out according to the following structure:

- Global and European market trends.
- Market trends in Hungary:
 - supply, domestic production, imports and stocks;
 - demand, domestic sales, exports.
- Market price trends: worldwide, in the European Union (EU) and in Hungary.

Results

According to preliminary data, world cereals production (excluding rice) decreased by 1 per cent in the 2018/2019 marketing year compared to the previous season, while the level of utilisation increased by 1.5 per cent. Record stocks may ease by 7 per cent since in this season cereals output (excluding rice) is lagging behind demand by 2 per cent. Owing to the 6.1 per cent decline in average yields (5.1 tonnes per hectare) and the 6.6 per cent gain in the harvested area (1.03

million hectares), 5.246 million tonnes of wheat were harvested in Hungary in 2018, similar to last year's figure. Despite the shrinking area of maize (by 5 per cent to 944 thousand hectares), production in 2018 grew to 7.963 million tonnes (+18 per cent) because of a 24 per cent improvement in the average yield (to 8.4 tonnes per hectare). The producer price of milling wheat increased by 14 per cent to HUF 50.7 thousand per tonne in 2018, while for feed wheat it went up by 12 per cent to HUF 47.4 thousand per tonne, and for feed maize by 7 per cent to HUF 46.5 thousand per tonne.

World production of the ten most important oilseeds (soybean, cottonseed, groundnut, sunflower seed, rapeseed/canola, sesame seed, palm kernel, copra, linseed and castor seed) was estimated to have reached 577.6 million tonnes in 2018/2019, 11 per cent higher compared to the previous marketing year's level. In Hungary, the harvested area of sunflower seed was 619 thousand hectares in 2018, 11 per cent below last year's record area. Despite the high average yield of 2.96 tonnes per hectare, the decrease in area resulted in 9 per cent lower production compared to 2017 (1.8 million tonnes). Meanwhile, the area of rapeseed hit a new high with 331 thousand hectares in 2018, 9.2 per cent above last year's area. The average yield of 3.0 tonnes per hectare was similar to 2017's level, thus, the largest amount of rapeseed of 1.0 million tonnes was harvested in 2018 (+7.3 per cent). Sunflower seed was 7 per cent cheaper (HUF 92.1 thousand per tonne) in 2018 compared to 2017, while the producer price of rapeseed eased by 4 per cent to HUF 107.7 thousand per tonne.

The relevant market analyst workshops forecast a decrease in the global production of sugar in the 2018/2019 marketing year: ABARES: 187 million tonnes, USDA: 186 million tonnes and ISO: 179 million tonnes. Sugar production in the EU amounted to 17.6 million tonnes in 2018/2019, which is 17 per cent lower than the output of the previous year. In Hungary, 942 thousand tonnes of sugar beet were harvested in 2018, a decrease of 20 per cent compared to the level of 2017.

Global pork production was 113.08 million tonnes in 2018, almost 1 per cent higher than in the previous year. With the increase in output, the world pork trade picked up in 2018: global pork exports increased by 1.6 per cent and global pork imports did not change considerably from the previous year. As in previous years, Hungarian pork prices followed the trends of prices in the EU in 2018. The pig producer price was HUF 451 per kilogramme warm carcass weight, 10 per cent lower than one year earlier.

Global chicken meat production increased by 1.9 per cent compared to the previous year, to 95.6 million tonnes in 2018. World chicken meat exports grew by 1 per cent to 11.2 million tonnes in 2018. Almost three quarters of the turnover was from Brazil, the USA and the EU. In Hungary the producer price of slaughter chickens increased by 2.5 per cent compared to the previous year, to HUF 253 per kilogramme in 2018. In the EU, egg production was 7.71 million tonnes in 2018, not significantly changed compared to the previous year. The sales prices of eggs decreased by 7.5 per cent in Hungary in the observed period.

Global beef production was 62.9 million tonnes in 2018, 1.5 per cent higher than in the previous year. Global beef and veal trade grew in 2018, global exports went up by 5.9 per cent and global imports by 5.4 per cent to the previous year. In the EU, the price of 'R3' class young bulls was EUR 3.8 per kilogramme cold carcass weight, a very similar price to the previous year. In Hungary, cattle producer prices increased by 2.2 per cent in 2018.

Global sheep meat production, at 14.95 million tonnes in 2018, increased by almost 1 per cent compared to the previous year. Sheep and goat meat production in the EU decreased by 1.2 per cent to 862 thousand tonnes. Hungary sold 4.4 per cent less lambs on the international market than one year earlier. The price of lambs in HUF increased by 8 per cent.

Among the key players in the global dairy market, milk production in New Zealand increased by 2 per cent, in the USA and in the EU by 1 per cent, while in Australia it decreased by 2 per cent in 2018 compared to the previous year. The raw milk price increased in Hungary by 1 per cent, while in the EU it decreased by 2 per cent, and in New Zealand and the USA by 8 per

cent. The wholesale price of dairy products in Hungary was 2 per cent higher in 2018 compared to 2017.

Late sowing, heat and drought resulted in reduced vegetable production in Hungary, which at around 1.5 million tonnes in 2018 was 10 per cent less than in 2017. Hungary's foreign trade balance in vegetables (fresh, frozen, melons included) turned to negative in 2018 compared to the positive balance of 2017, due to a 19 per cent increase in vegetable imports, while exports decreased by 13 per cent. At the Budapest Wholesale Market, the producer price index of vegetables increased by 54 per cent in 2018 compared to 2017.

Fruit production in Hungary increased by 25 per cent in 2018 compared to 2017, to 900 thousand tonnes. Hungary's foreign trade balance in fruits (fresh, frozen, tropical fruits included) remained negative, but worsened in 2018 because exports decreased by 22 per cent while imports increased by 2 per cent. At the Budapest Wholesale Market, the producer price index of fruits moderated by 4 per cent in 2018 compared to the previous year.

World wine production (excluding juice and musts) was 292.3 million hectolitres in 2018, 42.5 million hectolitres more than in 2017. EU wine production (excluding juice and musts) was 182.3 million hectolitres in 2018, 27 per cent higher than in 2017. The National Council of Wine Communities recorded that 521 thousand tonnes of grapes were harvested in 2018 from 61.7 thousand hectares of vineyards in Hungary, from which 3.75 million hectolitres of new wine were made. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) decreased by 11 per cent in 2018 compared to the previous year.

Kivonat

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2018

Stummer Ildikó (szerk.)

A kiadvány a fontosabb termékpályák 2018. évi piaci folyamatait mutatja be, elsősorban az ártrendeken keresztül. Az összeállítás a NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet Piaci Árinformációs Rendszerének adataira, valamint a különböző magyarországi és nemzetközi forrásokból származó árinformációkra és adatokra támaszkodik. Az étkezési búza termelői ára 14 százalékkal 50,7 ezer forint/tonnára, a takarmánybúzáé 12 százalékkal 47,4 ezer forint/tonnára, a takarmánykukoricáé 7 százalékkal 46,5 ezer forint/tonnára emelkedett 2018-ban az előző évihez képest. A napraforgómag a 2017. évinél 7 százalékkal volt olcsóbb (92,1 ezer forint/tonna), a repcemag termelői ára 4 százalékkal 107,7 ezer forint/tonnára csökkent 2018-ban az előző évihez képest. Magyarországon 942 ezer tonna cukorrépát szedtek fel 2018-ban, ami 20 százalékos csökkenést jelent a 2017. évihez képest. A magyaror-

szági sertésárak az előző évekhez hasonlóan 2018-ban is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 451 forint/kilogramm hasított meleg súly volt, 10 százalékkal múlva alul az egy évvel korábbi átlagárat. A vágócsirke élősúlyos termelői ára 2,5 százalékkal 253 forint/kilogrammmra emelkedett 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A vágómarha termelői ára 2,2 százalékkal, a vágóbáránnyé 8 százalékkal, a nyerstejé 1 százalékkal emelkedett 2018-ban a 2017. évi átlagárhoz képest. A zöldségfélék termelése csökkent, termelői ára 54 százalékkal emelkedett. A gyümölcsök termelése nőtt, termelői ára 4 százalékkal csökkent. A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozói értékesítési ára 11 százalékkal volt alacsonyabb 2018-ban, mint egy évvel korábban.

Abstract

The market developments of the most important agricultural commodities in 2018

STUMMER, Ildikó (ed.)

This publication discusses the market developments of the most important agricultural commodities in 2018, mainly by presenting price trends. The material is based on the price information and data of the Market Price Information System of the NARIC Research Institute of Agricultural Economics, and of various Hungarian and international sources. The producer price of milling wheat increased by 14 per cent to HUF 50.7 thousand per tonne in 2018, while for feed wheat it went up by 12 per cent to HUF 47.4 thousand per tonne, and for feed maize by 7 per cent to HUF 46.5 thousand per tonne. Sunflower seed was 7 per cent cheaper (HUF 92.1 thousand per tonne) in 2018 compared to 2017, while the producer price of rapeseed eased by 4 per cent to HUF 107.7 thousand per tonne. In Hungary, 942 thousand tonnes of sugar beet were harvested in 2018, a decrease of 20 per cent compared to the level

of 2017. As in previous years, Hungarian pork prices followed the trends of prices in the EU in 2018. The pig producer price was HUF 451 per kilogramme warm carcass weight, 10 per cent lower than one year earlier. The producer price of slaughter chickens increased by 2.5 per cent compared to the previous year, to HUF 253 per kilogramme in 2018. The producer prices of cattle increased by 2.2 per cent, lamb by 8 per cent and raw milk by 1 per cent in 2018 compared to 2017. The production of vegetables decreased, and producer prices increased by 54 per cent. Fruit production increased and producer prices decreased by 4 per cent. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) decreased by 11 per cent in 2018 compared to the previous year.

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)	58	12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozói értékesítési ára.....	61
2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma	58	13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára	62
3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozói értékesítési ára.....	58	14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma	62
4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma.....	59	15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára	62
5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozói értékesítési ára.....	59	16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára.....	63
6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma.....	59	17. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma.....	63
7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány).....	60	18. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagybani Piacon	64
8. melléklet: A vágósertés termelői ára.....	60	19. melléklet: A gyümölcsfélék (délgyümölcsrel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma	65
9. melléklet: A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára.....	60	20. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagybani Piacon	65
10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma	61	21. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma.....	66
11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára	61	22. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára	66

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)

Ágazat megnevezése	Megnevezés	2016	2017	2018
Húsfeldolgozás és -tartósítás	Ipari termelés	65,06	70,72	73,13
	Belföldi ipari értékesítés	49,16	60,17	66,07
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	Ipari termelés	103,81	92,39	105,42
	Belföldi ipari értékesítés	110,54	109,10	118,48
Tejtermék gyártása	Ipari termelés	80,15	83,99	82,99
	Belföldi ipari értékesítés	73,60	72,65	72,79
Malomipari termék gyártása	Ipari termelés	38,28	41,64	42,31
	Belföldi ipari értékesítés	32,47	34,65	35,96

Forrás: KSH

2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017,	2017	2018	2018/2017,
	milliárd HUF		%	milliárd HUF		%
10019900 Búza, nem vető	142,07	106,18	74,74	5,98	6,93	116,03
10059000 Kukorica, nem vető	162,56	118,42	72,84	4,00	5,13	128,28
10039000 Árpa, nem vető	40,44	23,08	57,06	1,33	0,54	40,68
Összesen	345,07	247,67	71,77	11,31	12,61	111,48

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017,	2017	2018	2018/2017,
	ezer tonna		%	ezer tonna		%
10019900 Búza, nem vető	2 854,64	1 909,02	66,87	131,68	135,33	102,78
10059000 Kukorica, nem vető	3 425,47	2 322,64	67,81	96,69	82,16	84,97
10039000 Árpa, nem vető	945,65	454,00	48,01	25,62	9,90	38,64

Forrás: KSH

3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	2018	2018/2016, %	2018/2017, %
Étkezési búza	Termelői ár, HUF/tonna	50 698	123,09	113,84
Takarmánybúza	Termelői ár, HUF/tonna	47 441	123,43	111,75
Takarmánykukorica	Termelői ár, HUF/tonna	46 467	112,29	107,16
Takarmányárpa	Termelői ár, HUF/tonna	45 694	125,70	126,55
Finomliszt, BL 55	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	77,29	103,93	108,01
Rétesliszt, BFF 55	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	91,37	106,49	109,53
Fehér kenyérliszt, BL 80	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	72,35	104,75	109,21
Tésztaipari liszt	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	77,31	102,50	105,61
Étkezési búzadara, AD	Feldolgozói értékesítési ár, HUF/kg	92,43	101,61	105,19
Gabonaalapú termékek (lisztek és búzadara)	–	–	104,13^{a)}	107,97^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: NAIK AKI PÁIR

4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	milliárd HUF			milliárd HUF		
1206 Napraforgómag	58,10	65,00	111,86	29,74	28,61	96,19
1512 Napraforgóolaj	137,61	138,95	100,97	4,44	3,36	75,68
1205 Repcemag	93,55	82,67	88,37	11,06	15,80	142,91
1514 Repceolaj	11,36	7,43	65,41	12,61	13,96	110,66
2304 Szójadara	16,39	14,52	88,62	46,29	45,59	98,48
Összesen	317,01	308,56	97,34	104,15	107,32	103,05

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	ezer tonna			ezer tonna		
1206 Napraforgómag	333,26	458,87	137,69	198,84	152,47	76,68
1512 Napraforgóolaj	564,27	576,50	102,17	18,39	13,87	75,43
1205 Repcemag	790,85	707,30	89,44	64,17	86,58	134,92
1514 Repceolaj	46,41	29,62	63,81	50,90	60,75	119,35
2304 Szójadara	143,73	119,04	82,82	448,45	430,04	95,89

Forrás: KSH

5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	2018, HUF/tonna	2018/2016, %	2018/2017, %
Ipari napraforgómag	92 071	88,02	92,76
Repcemag	107 679	98,37	96,11
Ömlesztett nyers napraforgóolaj	209 430	90,35	95,20
Palackozott finomított napraforgóolaj	275 242	96,11	98,86
Napraforgódara	56 169	95,68	110,67

Forrás: NAIK AKI PÁIR

6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	milliárd HUF			milliárd HUF		
121291 Cukorrépa	1,45	0,96	66,09	0,18	0,35	193,05
1701 Cukor	15,01	9,72	64,75	30,34	22,65	74,67
1702 Izoglükóz	35,36	30,42	86,04	6,26	6,27	100,14
1703 Melasz	0,19	0,14	74,90	5,86	5,70	97,23
Összesen	52,01	41,24	79,30	42,62	34,97	82,01

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	ezer tonna			ezer tonna		
121291 Cukorrépa	117,67	110,60	94,00	3,46	6,02	173,89
1701 Cukor	91,09	75,46	82,84	204,96	175,58	85,67
1702 Izoglükóz	373,74	348,54	93,26	21,35	20,49	95,98
1703 Melasz	4,16	3,47	83,56	191,46	188,48	98,44

Forrás: KSH

7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány)

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	milliárd HUF			milliárd HUF		
0103 Élő sertés	15,95	15,97	100,13	45,69	32,19	70,45
0203 Sertéshús	109,77	89,45	81,49	98,03	98,99	100,98
0102 Élő szarvasmarhafélék	39,39	41,81	106,14	13,52	10,38	76,78
Marhahús ^{a)}	11,76	14,53	123,55	17,50	20,21	115,49
01041030 Bárány	10,91	11,48	105,22	1,11	0,82	73,87
Összesen	187,78	173,24	92,26	175,85	162,59	92,46

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	ezer tonna			ezer tonna		
0103 Élő sertés	27,96	35,47	126,86	75,98	64,16	84,44
0203 Sertéshús	141,77	133,51	94,17	152,09	171,67	112,87
0102 Élő szarvasmarhafélék	44,39	46,05	103,74	18,99	13,27	69,88
Marhahús ^{a)}	13,66	14,75	107,98	13,36	14,49	108,46
01041030 Bárány	13,71	13,10	95,55	1,24	0,85	68,55

^{a)} 0201 Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve, 0202 Szarvasmarhafélék húsa fagyaszttva.

Forrás: KSH

8. melléklet: A vágósertés termelői ára

Minőségi osztály	2018, HUF/kg hasított meleg súly	2018/2016, %	2018/2017, %
S	463,57	98,64	89,98
E	449,59	98,85	89,73
U	427,38	98,83	88,56
R	404,53	99,78	86,73
O	383,11	101,59	86,74
P	378,57	97,99	83,22
Nem minősített	409,01	94,83	86,36
M1	364,27	103,13	91,59
Vágósertés összesen	450,89	99,45	89,77

Forrás: NAIK AKI PÁÍR

9. melléklet: A nyers húsok feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	2018, HUF/kg	2018/2016, %	2018/2017, %
Csontos marhahús frissen, félben	1036,17	111,14	105,73
Csontos marhahús frissen, negyedben, eleje	967,71	103,21	100,34
Csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja	1144,80	104,68	100,83
Csontos sertéshús, lehúzott, félben	719,43	105,45	93,50
Szalonnás és bőrös sertéshús, félben	532,71	100,69	89,55
Sertéskaraj, csonttal, szűzpecsenye nélkül	859,24	100,00	99,07
Sertéscomb, csont nélkül	783,12	91,27	89,90
Sertéstárja, csonttal	812,33	109,98	98,03
Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb)	–	94,67^{a)}	91,20^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: NAIK AKI PÁÍR

10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	milliárd HUF			milliárd HUF		
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	1,59	1,59	99,95	1,24	1,55	125,05
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	42,88	49,43	115,27	19,98	24,17	120,95
Pulyka nem darabolva ^{c)}	0,45	0,33	73,07	0,08	0,09	120,42
Pulykadarabok ^{d)}	31,16	33,03	106,03	2,71	3,16	116,90
Összesen (víziszármayással együtt)	95,19	111,18	116,79	24,95	29,44	118,01
0407 Héjas tojás összesen	11,75	12,83	109,15	13,47	11,39	84,53

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	ezer tonna			ezer tonna		
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	3,45	3,32	96,40	2,98	3,43	114,88
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	96,95	103,26	106,51	42,01	42,86	102,02
Pulyka nem darabolva ^{c)}	0,47	0,33	71,52	0,08	0,09	111,22
Pulykadarabok ^{d)}	35,42	35,63	100,59	5,63	5,95	105,58
0407 Héjas tojás összesen	8,61	9,86	114,46	25,73	21,20	82,40

^{a)} 020711 Tyúkfélék nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020712 Tyúkfélék nem darabolva, fagyasztva.

^{b)} 020713 Tyúkfélék darabolva, frissen vagy hűtve, 020714 Tyúkfélék darabolva, fagyasztva.

^{c)} 020724 Pulyka nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020725 Pulyka nem darabolva, fagyasztva.

^{d)} 020726 Pulykadarabok frissen vagy hűtve, 020727 Pulykadarabok fagyasztva.

Forrás: KSH

11. melléklet: A vágócsirke és a vágópulyka termelői ára, valamint az étkezési tojás csomagolóhelyi ára

Megnevezés	Mértékegység	2018	2018/2016, %	2018/2017, %
Vágócsirke	HUF/kg	252,67	101,38	102,54
Vágópulyka	HUF/kg	370,17	95,54	97,74
Étkezési tojás	HUF/db	25,36	123,41	92,52

Forrás: NAIK AKI PÁIR

12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	2018, HUF/kg	2018/2016, %	2018/2017, %
Friss csirke egészben, 70%-os	461,92	106,92	107,08
Friss csirke egészben, 65%-os	479,52	107,32	106,89
Friss csirkecomb, csontos	444,88	111,03	106,14
Friss csirkemell	1 093,01	112,67	109,79
Fagyasztott csirke egészben, 65%-os	463,24	86,35	102,08
Friss csirkehús összesen	—	111,85^{a)}	108,54^{a)}
Friss pulykacomb alsó, csontos	397,62	96,62	102,23
Friss pulykacomb felső, csontos	838,98	106,89	105,02
Friss pulykamellfilé	1 300,90	96,84	100,06
Friss pulykahús összesen	—	98,83^{a)}	101,10^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: NAIK AKI PÁIR

13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára

Megnevezés	Minőségi osztály	Mértékegység	2018	2018/2016, %	2018/2017, %
Fiatal bika	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	779,99	102,02	99,72
Vágótehén	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	582,23	116,71	104,66
Vágóüsző	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	569,65	112,08	95,13
Vágómarha összesen	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	611,21	111,87	102,16
Vágóbárány	13–35 kg élősúly	HUF/kg élősúly	851,14	109,94	108,36

Forrás: NAIK AKI PÁIR

14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	47,00	47,30	100,63	18,31	19,14	104,50
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,23	0,26	111,80	5,36	5,50	102,60
0403 Tejföl, joghurt, kefir	4,37	5,09	116,39	19,17	21,18	110,50
0404 Tejsavó	11,98	12,66	105,69	3,30	3,20	96,79
0405 Vaj és vajkrém	0,99	1,14	115,64	10,97	10,26	93,52
0406 Sajt és túró	37,74	40,35	106,91	61,46	67,22	109,39
Összesen	102,31	106,80	104,39	118,58	126,50	106,69

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	387,56	396,79	102,38	93,63	90,29	96,43
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,38	0,43	113,88	7,59	8,98	118,23
0403 Tejföl, joghurt, kefir	10,94	11,57	105,79	63,60	65,78	103,43
0404 Tejsavó	35,98	38,36	106,59	7,62	7,86	103,23
0405 Vaj és vajkrém	0,91	0,93	102,81	7,05	6,34	90,01
0406 Sajt és túró	32,22	33,67	104,52	59,97	64,99	108,37

Forrás: KSH

15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára

Termék	2018, HUF	2018/2016, %	2018/2017, %
Alapár	90,21	128,23	100,58
Átlagár	94,79	128,09	100,63
Kiviteli ár	96,24	124,04	95,40

Forrás: NAIK AKI PÁIR

16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára

Termék	2018, HUF	2018/2016, %	2018/2017, %
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	147,99	123,78	103,77
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	159,24	114,53	101,54
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	165,11	113,88	100,65
1,5% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	137,71	118,71	97,72
Adagolt vaj, 1 kg	1 747,95	139,03	114,26
Vajkrém natúr, 1 kg	945,28	117,33	107,92
Tehéntúró, 1 kg	621,33	112,93	98,92
Tejföl, 1 kg	456,73	127,23	107,54
Joghurt natúr, 1 kg	259,48	115,45	104,90
Joghurt gyümölcsös, 1 kg	362,44	108,53	102,58
Kefir, 1 kg	238,09	105,10	98,40
Érlelt félkemény sajt (trappista), 1 kg	1 141,21	119,23	98,14
Ömlesztett sajt, 1 kg	1 130,82	112,61	105,84
Tejtermékek összesen	–	118,76^{a)}	102,43^{a)}

^{a)} Fisher-index.

Forrás: NAIK AKI PÁIR

17. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	milliárd HUF			milliárd HUF		
Zöldségfélék	91,15	90,80	99,62	68,52	77,71	113,42
Ebből:						
Dinnye frissen	5,95	4,98	83,66	1,98	2,25	113,38
Paradicsom frissen	1,42	1,64	115,16	7,50	7,56	100,75
Vöröshagyma frissen	0,67	0,38	57,43	1,59	2,20	138,13
Édes paprika frissen	7,96	7,59	95,44	2,89	3,50	121,04
Csemegekukorica fagyaszttva	16,01	16,62	103,82	0,37	0,18	48,44

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	ezer tonna			ezer tonna		
Zöldségfélék	377,05	328,51	87,13	279,09	331,95	118,94
Ebből:						
Dinnye frissen	96,23	66,53	69,13	16,63	16,25	97,71
Paradicsom frissen	3,92	3,57	91,14	14,96	16,13	107,81
Vöröshagyma frissen	3,01	2,27	75,51	17,26	20,74	120,15
Édes paprika frissen	28,94	22,42	77,46	7,07	8,82	124,64
Csemegekukorica fagyaszttva	72,96	71,38	97,83	1,94	0,78	39,94

Forrás: KSH

18. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

Faj	Fajta/ típus	Méret	Termelési mód	Kiszerezés	Termelői ár változása 2018/2017, %	Ár- összeha- sonlítás időszaka	Megjegyzés	Mennyiségi részarány az összes zöldségtermé- lésen belül 2017-ben, %
Fejes káposzta	–	–	szabadföldi	kg	192,05	27–52.hét	a primőr termék kifutásától	3,02
Sárgarépa	–	–	szabadföldi	kg	268,13	32–52. hét	a primőr termék kifutásától	5,44
Petrezselyem	–	–	szabadföldi	kg	268,14	32–52.hét	a primőr termék kifutásától	2,29
Vöröshagyma	barna héjú	–	szabadföldi	kg	193,16	21–52.hét	a 2017. évi termés kifutásától	3,41
Görögdinnye	–	–	szabadföldi	kg	138,90	25–40. hét	piacra lépéstől	11,18
Paradicsom	gömb	40–47 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	102,87	33–52. hét	az 57–67 mm-es termék megjelenésétől	11,35
		47–57 mm		kg	102,13	33–52. hét		
		57–82 mm		kg	137,94	33–39. hét	piacra lépéstől a kifutásig	
Uborka	kígyó	–	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	107,64	február– december	piacra lépéstől	2,07
	berakó	–	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	125,70	április– november	piacra lépéstől	
Paprika	zöld- paprika	30–70 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	116,02	június– december	db-os kiszerezés piaci kínálatból való kikerülésétől	8,16
				db	90,60	január– február	júniustól nincs a piac kínálatában	
		70 mm felett		kg	119,21	június– december	db-os kiszerezés piaci kínálatból való kikerülésétől	
				db	82,34	január– február	júniustól nincs a piac kínálatában	
Összesen					154,22 ^{a)}		46,05	

^{a)} 2018. évi árindex (2017. évi súlyarányokkal).

Forrás: NAIK AKI PÁIR, KSH

19. melléklet: A gyümölcsfélék (délgyümölcs, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma

Megnevezés	Export értéke			Import értéke		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	milliárd HUF			milliárd HUF		
Gyümölcsfélék	45,88	31,58	68,83	76,36	81,56	106,82
Ebből:						
Banán	2,82	3,74	132,65	19,63	21,75	110,83
Alma frissen	3,63	3,05	84,04	2,92	1,97	67,62
Kajszi frissen	1,13	0,59	52,17	0,45	0,40	89,55
Cseresznye és meggy frissen	7,96	3,62	45,44	0,56	0,17	30,73

Megnevezés	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
	ezer tonna			ezer tonna		
Gyümölcsfélék	180,05	140,66	78,12	246,72	251,72	102,02
Ebből:						
Banán	13,84	19,06	137,68	85,08	96,36	113,25
Alma frissen	39,10	32,71	83,65	22,10	11,11	50,27
Kajszi frissen	3,46	1,17	33,68	1,59	0,96	60,83
Cseresznye és meggy frissen	27,39	19,71	71,96	2,34	0,78	33,45

Forrás: KSH

20. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagybani Piacon

Faj	Fajta/típus	Termelői ár változása 2018/2017, %	Ár-összehasonlítás időszaka	Mennyiségi részarány az összes gyümölcsstermelésen belül 2017-ben, %
Alma	minden fajta, Jonathan, Idared, Golden nélkül	91,2	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	33,09
	Jonathan	86,0	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	8,23
	Idared	90,4	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	13,89
	Golden	92,9	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	6,02
Körte	minden fajta, Vilmos nélkül	97,7	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	2,84
	Vilmos	99,9	augusztustól, az idei termék piacra lépésétől	
Szamóca	–	124,8	14–27. hét	0,69
Piros ribizske	–	91,4	23–34. hét	0,62
Málna	–	97,9	23–38. hét	0,19
Szeder	–	119,5	28–36. hét	0,32
Köszméte	–	91,7	22–29. hét	0,13
Meggy	–	89,6	22–30. hét	10,03
Cseresznye	–	97,9	20–30. hét	1,52
Kajszi	–	113,7	23–34. hét	3,47
Őszibarack	hagyományos fajták	169,4	24–38. hét	5,04
	nektarin	160,3	27–38. hét	
Szilva	házi szilva	88,7	július–október	5,86
	japán szilva	105,3	augusztus–október	
	ringló	98,1	július–augusztus	
Összesen		96,45^{a)}		91,93

^{a)} 2018. évi árindex (2017. évi súlyarányokkal).

Forrás: NAIK AKI PÁIR, KSH

21. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma

Termék		Export értéke			Import értéke		
Kiszerelés	Borkategória	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
		milliárd HUF			milliárd HUF		
Palackos	Fehér	10,33	12,35	119,49	0,72	0,96	133,69
	Vörös és rozé	3,67	4,73	128,85	1,86	1,96	105,08
	Összesen	14,01	17,08	121,95	2,58	2,92	113,02
Lédig	Fehér	10,00	13,82	138,26	0,06	0,05	83,33
	Vörös és rozé	1,13	1,68	148,08	1,39	0,14	9,85
	Összesen	11,13	15,50	139,26	1,46	0,18	12,64
Palackos és lédig összesen		25,14	32,58	129,61	4,04	3,10	76,79

Termék		Export mennyisége			Import mennyisége		
Kiszerelés	Borkategória	2017	2018	2018/2017, %	2017	2018	2018/2017, %
		ezer hl			ezer hl		
Palackos	Fehér	183,16	233,28	127,36	13,34	21,40	160,49
	Vörös és rozé	76,70	100,04	130,43	28,38	27,19	95,79
	Összesen	259,86	333,32	128,27	41,72	48,59	116,47
Lédig	Fehér	458,43	681,37	148,63	1,93	0,48	24,93
	Vörös és rozé	54,30	83,18	153,18	109,89	6,86	6,24
	Összesen	512,73	764,55	149,11	111,82	7,34	6,56
Palackos és lédig összesen		772,60	1097,87	142,10	153,54	55,93	36,43

Forrás: KSH

22. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés		2018, HUF/hl	2018/2016, %	2018/2017, %
Fehérbor	FN	11 750	40,95	82,97
	OFJ	19 638	82,38	82,85
Összes fehérbor		19 208	78,64	84,59
Vörös- és rozébor	FN	23 259	90,31	105,47
	OFJ	28 236	97,19	96,81
Összes vörös- és rozébor		27 633	96,14	95,31
FN-bor összesen		18 844	68,33	109,25
OFJ-bor összesen		23 097	88,26	105,49
FN- és OFJ-bor összesen		22 745	86,38	88,89
Fehérbor OEM		56 805	–	105,93
Vörös és rozébor OEM		48 335	–	102,25
OEM-bor összesen		52 182	–	104,56

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor, OFJ-bor – oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor, OEM-bor – oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott bor.

Forrás: NAIK AKI PÁIR

Rövidítések jegyzéke

ABARES	<i>Australian Bureau of Agricultural and Resource Economics and Science</i> (Ausztrál Agrárgazdasági és Erőforrás-gazdálkodási Tudományok Hivatala)
ABPA	<i>Associação Brasileira de Proteína Animal</i> (Brazíliai Sertés- és Baromfitenyésztők Szövetsége)
Agreste	<i>Ministère de l'alimentation, de l'agriculture et de la pêche</i> (Élelmiszerügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium, Franciaország)
NAIK AKI PÁIR	NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet Piaci Árinformációs Rendszer
AMI	<i>Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH</i> (Agrárpiaci Információs Szolgálat, Németország)
BÉT	Budapesti Értéktőzsde
CME/CBOT	<i>Chicago Mercantile Exchange, Chicago Board of Trade</i> (Chicagói árutőzsde)
EC	<i>European Commission</i> (Európai Unió)
FAO	<i>Food and Agriculture Organisation</i> (az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezete)
FN-bor	Földrajzi jelzés nélküli bor
FOB	<i>Free on board</i> (Költségmentesen a hajó fedélzetére)
FruitVeB	Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet
HNT	Hegyközségek Nemzeti Tanácsa
ICE	<i>Intercontinental Exchange</i> (Nemzetközi Tőzsde, New York)
IGC	<i>International Grains Council</i> (Nemzetközi Gabonatanács)
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LIFFE	<i>London International Financial Futures and Options Exchange</i> (Londoni Nemzetközi Határidős és Opció Tőzsde)
LTO	<i>Land-en Tuinbouworganisatie Nederland</i> (Holland Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet)
MATIF	<i>Marche A Terme d'Instruments Financiers</i> (Párizsi árutőzsde)
MINAGRI	<i>Ministerio de Agricultura, Ganadería y Pesca</i> (Földművelési, Állattenyésztési és Halászati Minisztérium, Argentína)
MPB	<i>Marché du Porc Breton</i> (Bretagne-i Sertésszövetség)
MRiRW ZSRIR	<i>Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej</i> (Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Integrált Agrárpiaci Információs Rendszer, Lengyelország)
OECD	<i>Organization for Economic Co-operation and Development</i> (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet)
OEM-bor	Oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott bor
OFJ-bor	Oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor
OIV	<i>Organisation Internationale de la Vigne et du Vin</i> (Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Hivatal)
PPA ATIS	<i>Pôdohospodárska platobná agentúra Agrárne trhové informácie Slovenska</i> (Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség Agrár Piaci Információk, Szlovákia)
USDA	<i>United States Department of Agriculture</i> (Amerikai Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma)
WAPA	<i>World Apple and Pear Association</i> (Világ Alma és Körte Szövetsége)
WPTC	<i>World Processing Tomato Council</i> (Paradicsomfeldolgozók Világszövetsége)

Hivatkozások jegyzéke

1. ABARES (2018): Agricultural commodities, December Quarter 2018.
<http://www.agriculture.gov.au/abares/research-topics/agricultural-commodities/dec-2018>
2. ABARES (2019): Agricultural commodities report, March Quarter 2019.
<http://agriculture.gov.au/abares/research-topics/agricultural-commodities/mar-2019/sugar>
3. ABPA (2019a): Exportações de carne de frango alcançam 4,1 milhões de toneladas em 2018.
<http://abpa-br.com.br/noticia/artigos/todas/exportacoes-de-carne-de-frango-alcancam-41-milhoes-de-toneladas-em-2018-2656>
4. ABPA (2019b): Produção de aves e de suínos será menor neste ano, aponta a ABPA.
<http://abpa-br.com.br/noticia/artigos/todas/producao-de-aves-e-de-suinos-sera-menor-neste-ano-aponta-a-abpa-2642>
5. Agrárszektor (2018): Hajtatásos zöldségtermesztés - A lehetőségek földje?
<https://www.agrarszektor.hu/noveny/hajtatatos-zoldsegtermesztes-a-lehetosegek-foldje.11174.html>
6. Agreste (2018a): La campagne 2018 de la tomate fraîche cumule production en repli et prix en berne.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2018_176inforap tomate.pdf
7. Agreste (2018b): Depuis le début de campagne 2018-2019, les cours de la carotte en frais se maintiennent nettement au-dessus de la moyenne 2013-2017.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2019_007inforapcarotte.pdf
8. Agreste (2018c): Au 1er novembre 2018, une production française de pommes en retrait dans un marché peu actif.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2018_169inforappomme.pdf
9. Agreste (2018d): Au 1er septembre 2018, offre de pêche déficitaire et chiffre d'affaires national en hausse.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2018_129inforapfruits-peche.pdf
10. Agreste (2018e): Au 1er août 2018: recul de la production d'abricots.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2018_116inforapabricot.pdf
11. Agreste (2018f): Au 1er juillet 2018, chute de la production et du chiffre d'affaires 2018 de la cerise.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2018_100inforapcerise.pdf
12. Agreste (2018g): Une production de fraises 2018 stable par rapport à la moyenne 2013-2017.
http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/2018_107inforapfraise.pdf
13. AKI (2019): Pénzügyi hírlével. XII (1)
http://repo.aki.gov.hu/3360/1/Penzugyi_Hirlev%C3%A9l_2019_1_szam.pdf
14. AMI (2018): Kleinste EU Zwiebelernte seit 2006.
https://www.ami-informiert.de/ami-maerkte/maerkte/ami-gartenbau/ami-meldungen-gartenbau/single-ansicht?tx_aminews_singleview%5Baction%5D=show&tx_aminews_singleview%5Bcontroller%5D=News&tx_aminews_singleview%5Bnews%5D=10354&cHash=8f7bc979c4a4a3b057e8744102a73907
15. Destatis (2018a): Land- und Forstwirtschaft, Fischerei Wachstum und Ernte – Baumobst.
https://www.destatis.de/DE/Publikationen/Thematisch/LandForstwirtschaft/ErnteObst/ObstJahr2030321187144.pdf?__blob=publicationFile
16. Destatis (2018b): Ernte 2018: 6 % mehr Erdbeeren als im Vorjahr erwartet.
https://www.destatis.de/DE/PresseService/Presse/Pressemitteilungen/2018/07/PD18_269_412.html
17. EC (2018a): EU agricultural outlook for markets and income 2018-2030 – December 2018.
https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/medium-term-outlook_en
18. EC (2018b): Short Term Outlook for EU agricultural markets in 2018 and 2019 – Autumn 2018.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/short-term-outlook-autumn-2018_en.pdf
19. EC (2019a): JRC MARS Bulletin Crop Monitoring in Europe May 2019. <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc-mars-bulletin-vol27-no5.pdf>
20. EC (2019b): EU Sugar Market Observatory, Balance sheets, 11. April 2019.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/market-observatory/sugar/doc/balance-sheet_en.pdf
21. EC (2019c): Short-Term Outlook for EU agricultural markets in 2018 and 2019 – Spring 2019.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/short-term-outlook-spring-2019_en.pdf
22. EC (2019d): DG Agri Dashboard Poultry Meat.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/dashboards/poultry-meat-dashboard_en.pdf

23. EC (2019e): Egg-market-situation-dashboad.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/dashboards/eggs-dashboard_en.pdf
24. EC (2019f): EU Monthly Dairy Productions. 2019.02.26.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/market-observatory/milk/pdf/eu-production-main-dairy-products-summary_en.xls
25. EC (2019g): Milk Market Observatory Historical Series – EU Export of Dairy Products to Third countries. 2019.02.12.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/market-observatory/milk/pdf/eu-extra-trade_en.pdf
26. EC (2019h): DG Agri Harvest Forecast 2018–2019 – April 2019.
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/wine/statistics/harvest-forecast-2018-2019_en.pdf
27. Europêch' (2018a): Synthèse de la récolte européenne 2017, prévisions de récolte 2018: Pêche – Nectarine – Pavie – Pêches plates.
<https://cdn.agf.nl/nieuws/2018/0430/Medfel2018PeachNectarinePavie.pdf>
28. Europêch' (2018b): Synthèse de la récolte européenne 2017, prévisions de récolte 2018: Abricot.
<https://cdn.agf.nl/nieuws/2018/0430/Medfel2018Apricots.pdf>
29. FAO (2018): Food Outlook Biannual report on global food markets – November 2018.
<http://www.fao.org/3/CA2320EN/ca2320en.pdf>
30. FruitVeB (2018): A zöldség-gyümölcs ágazat helyzetértékelése 2018. január-szeptember.
<https://fruitveb.hu/a-zoldseg-gyumolcs-agazat-helyzetertekelese-2018-január-szeptember>
31. GUS (2018): Wynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnichych1 w 2018 r.
<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/uprawy-rolne-i-ogrodnicze/wynikowy-szacunek-glownych-ziemioplodow-rolnych-i-ogrodnichych-w-2018-roku,5,17.html>
32. HNT (2019): 2018. évi statisztika.
<http://hnt.hu/statisztikak>
33. IGC (2018): Grain Market Report, GMR 484 – 18 January 2018.
34. IGC (2019): Grain Market Report, GMR 496 – 21 February 2019.
35. Magyar Mezőgazdaság (2018): Akik ellátják Európát görögdiannyével. 2018.06.21.
<http://magyarmezogazdasag.hu/2018/06/21/akik-ellatjak-europat-gorogdinnyevel>
36. Magyar Mezőgazdaság (2019): 47 millió tonna gyümölcs termett Európában. 2019.02.18.
<http://magyarmezogazdasag.hu/2019/02/18/47-millio-tonna-gyumolcs-termett-europaban>
37. Ministry for Primary Industries (2018): Situation and Outlook for Primary Industries – December 2018.
<https://www.mpi.govt.nz/news-and-resources/economic-intelligence-unit/situation-and-outlook-for-primary-industries/>
38. New Zealand Economic Service (2018): New Season Outlook 2018-19.
<https://beeflambnz.com/data-tools>
39. OECD–FAO (2018): Agricultural Outlook 2018-2027 July 2018.
https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/oecd-fao-agricultural-outlook-2018-2027_agr_outlook-2018-en
40. Oil World (2019): World Supply, Demand and Price Forecasts for Oilseeds, Oils and Meals. Monthly. No. 12 (62) 22 March 2019
41. OIV (2019): State of the vitiviniculture world market. State of the sector in 2018 – 11 Április 2019.
<http://www.oiv.int/js/lib/pdfjs/web/viewer.html?file=/public/medias/6679/en-oiv-state-of-the-vitiviniculture-world-market-2019.pdf>
42. Stratégie grains (2018a): EU Grain report. No. 311. 15 November 2018.
43. Stratégie grains (2018b): EU Grain report. No. 312. 13 December 2018.
44. Stratégie grains (2018c): EU Oilseed report. No. 73. 25 October 2018.
45. Stratégie grains (2018d): EU Oilseed report. No. 74. 11 November 2018.
46. Stratégie grains (2019a): EU Grain report. No. 315. 14 March 2019.
47. Stratégie grains (2019b): EU Oilseed report. No. 77. 29 March 2019.
48. USDA (2018a): Grain: World Markets and Trade – May 2018. <https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/zs25x844t/8w32r597k/0r967406z/grain-market-05-10-2018.pdf>
49. USDA (2018b): Sugar: World Markets and Trade, 2018. november.
<https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/Sugar.pdf>
50. USDA (2018c): Livestock and Poultry: World Markets and Trade – October 2018.
<https://usda.library.cornell.edu/concern/publications/73666448x?locale=en>
51. USDA (2018d): Dairy World Markets and Trade – December 2018.
<https://www.fas.usda.gov/psdonline/circulars/dairy.pdf>

52. USDA (2018e): Cold storage – January 2018.
<https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/pg15bd892/kh04dq66p/0g354g10s/ColdStor-02-22-2018.pdf>
53. USDA (2018f): Fresh Deciduous Fruit: World Markets and Trade (Apples, Grapes, & Pears).
<https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/fruit.pdf>
54. USDA (2019a): World Agricultural Supply and Demand Estimates. WASDE-586.
<https://www.usda.gov/oce/commodity/wasde/wasde0319.pdf>
55. USDA (2019b): Grain: World Markets and Trade – March 2019.
<https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/zs25x844t/z316q7650/g732dg88n/grain1.pdf>
56. USDA (2019c): Livestock and Poultry: World Markets and Trade – April 2019.
https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/73666448x/ws859p59c/4x51hs663/livestock_poultry.pdf
57. USDA (2019d): Livestock Slaughter.
<https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/rx913p88g/vq27zv38d/cn69m9731/lstk0219.pdf>
58. USDA (2019e): Cold storage – January 2019
<https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/pg15bd892/tb09jd27d/r207tw17j/cost0319.pdf>
59. USDA (2019f): Dairy products – December 2018.
<https://usda.library.cornell.edu/concern/publications/m326m1757?locale=en>
60. USDA (2019g): Livestock, Dairy and Poultry Outlook – February 2019.
<https://www.ers.usda.gov/publications/pub-details/?pubid=86848>
61. WAPA (2018): European apple and pear crop forecast.
http://www.wapa-association.org/docs/2018/European_Summary-compressed.pdf
62. WPTC (2018): WPTC World production estimate of tomatoes for processing (in 1000 metric tonnes).
<https://www.wptc.to/pdf/releases/WPTC%20crop%20update%20as%20of%2025%20October%202018.pdf>
63. ZMB (2019a): Irland: 2018 neuer Rekord der Milchlieferung.
64. ZMB (2019b): EU: Export von Milchprodukten stagniert.
<http://www.milk.de/pages/de/Marktinformation.htm>
65. ZuivelNL (2019): World Trade Update January – December 2018 – May 2019.
<https://www.zuivelnl.org/wp-content/uploads/2019/05/Wereldzuivelhandel-actueel-201812.pdf>

